

DÁNIEL ANNA

HIÁNYZIK SZECSŐ

REGÉNY

ELSŐ FEJEZET

- Egy gyereke várja, Magda - mondta Zahonyák, amikor benyitott a tanáriba. - A dolgozatfüzeteket kéri; a fél keze persze beleragadt a zsebébe.

Zahonyák kásás hangjában ott érezte a bujkáló szemrehányást: „*Maga* nem szoktatja rendre a növendégeit, a *maga* osztályában a gyerekek zsebre dugott kézzel szólnak a tanárhoz.”

Felnyalábolta a papundekli fedél közé kötött dolgozatfüzeteket, és kiment.

Dugó a tanári előtt állt a falnak dőlve, tömpe orrát a levegőbe fúrta, mint a szimatoló kölyök-kutya.

- A füzetekért jöttem, Magda néni.

- Húzd ki a kezed a zsebedből!

Dugó bal keze úgy úszott ki a zseéből, mintha lassított filmfelvétel mutatná be, jobbjá a füzetek után nyúlt.

- Oszd szét. Figyelmeztető csengetéskor indulok, mindenki legyen a helyén.

- Igenis, Magda néni.

Dugó megpöccintette egy kiálló füzet lapjait.

- Könyvek, füzetek, minden segédeszköz a táskákban, hátul a fal mentén, ahogy szoktuk. A padokban semmi.

Dugó megismételte az igenist, unott pillantást vetett a restaurált siklósi vár színes lenyomatára, aztán eliramodott a füzetekkel.

Bent, a tanáriban, a híg kora tavaszi napfény halvány, keskeny nyalábokban ömlött az egyik hosszú asztalsorra. Zahonyák felállt, széles, elmosódott arcát félkörbe forgatva számba vette az érdekelteket.

- Kartársak, ahogy megbeszéltük. Az első emeleti folyosón a lépcsőtől egészen a kémia-teremig. Négy osztály. Magánál kezdem, Magda. Tudom, dolgozatot írat.

Zahonyák rábólintott a saját megállapítására, mint az ősz öregember a mesékben, aki csak felüti a nagy könyvet, és mindent tud.

- A gyerekek ülve maradhatnak, ha benyitok - folytatta Zahonyák. - Átveszem az osztálykönyvet, és már megyek is.

- És a szülői munkaközösség? - kérdezte Vajkayné. Feszes derékkal, nyakát előrenyújtva ül, mint réges-régi fényképeken a délceg úrlovasnők, akik akadályokon keresztülugratva vágtnak céljuk felé. - Legutóbb jóformán hiába szedték be az osztálykönyveket. Csupán egyetlen szülő jelent meg.

- Most öten várnak. Öt munkaközösségi tag. - Zahonyák állá előrelendült, mint a bokszolóké.
- Mihelyt átadom nekik a címeket, indulnak.

- Akkor rendben van. - Vajkayné jóváhagyóan biccentett, és belemerült a füzetébe. Időnként jelet húzott egy-egy név mellé. Aztán félig felemelte a fejét.

- Moticska Bélád újabban vészesen hanyatlik, Magda. - Az asztalon rézsút odatolta a füzetet. - Nézd meg a részosztályzatait. Szilárd négyes angolos volt az elsőben. És most, láthatod,

audiovizuális számonkérés: elégtelen, felszólítom javítani: ismét elégtelen, tollbamondás: gyenge elégséges. Két órán át gyakoroltuk a szenvedő szerkezetet, tegnap kiszólítom a táblához: csak mínusz számokban kifejezhető tájékozatlanság.

- Be van az a kölyök zsongva. Mostanában sci-fiket ír, nem figyel, nem tanul, és lépten-nyomon bezúg. - Sóhajtott. - Beszélek a fejével.

Vajkayné ráemelte derűs, átható tekintetét.

- Tegnap figyelmeztetést kapott Moticska az ellenőrzőjébe. Ha nem szedi össze magát, tanév végén elmarasztalom.

Ajtó nyílt, ajtó csukódott, a tanáriból a folyosóra, a könyvtárból a tanáriba. Szemléltető eszközöket hoztak be, térképet és magnótekercset, Módos, a kémia tanár - népszerű nevén Molekula - felöltötte vegyszerfoltos fehér köpenyét, és levonult a földszinti szertárba; Rózsika, az irodás bekészítette a frissen darált kávét a jénai üveggömbbe, s a kis szilke köré, ahová a pénzt kell betenni, kirakta a péksüteményt. Az iroda felől búzakék nylonköpenyében belépett az igazgatónő, felnyalabolta a jelenléti ívet, és szigorú pillantást vetett Sikolya Vilma üres helyére.

- Vilma megint elkésik - állapította meg Vajkayné. - Boldogult édesapám tréfásan azt mondogatta, tanár csak akkor késhet, ha a levágott fejét hozza a hóna alatt. Tizenöt esztendeig igazgatta az Eötvös-gimnáziumot, nyolc előtt zsebórával a kezében állt a kapu alatt. A késés ott ismeretlen fogalom volt.

A figyelmeztető csengetés csörömpölve hasított végig a termen. A tanári megbolydult. Fiókokban turkáltak, könyvek, füzetek zizzentek, koppantak, fiókok nyikorogtak, széklábak súrolták a padlót, sárga, száraz bükkfalombok és az ízeltlábúak testrészeit szemléltető kép között hosszú körző úszott a levegőben, és megindult a menet a nagy üvegezett szekrény felé, az osztálykönyvekért.

- Amennyiben Sikolya kartársnő nyolc óráig nem jelenik meg, betegnek tekintjük, s az első helyettes bemegy a III/A-ba. Ha pedig befut - a hang elárulta, hogy az igazgatónő az előbbi feltevés felé hajlik -, a szünetben az irodámban írja alá a jelenléti ívet.

- Gyere, Magda - mondta Vajkayné.

A frissen felmosott folyosó nyirkos, hűvös tisztaságában még érezni a Hypó szagát, az osztályok a tanárok elé küldik lármájukat, elkésett srác lohol az osztálya felé, sportszatyra a combját csapkodja, mögötte Gombár Lujzi nyargal zöld műantilop kabátjában.

Csukott szemmel is eligazodna ezen a folyosón, naponta legalább négyszer megy végig rajta oda-vissza, nem számítva, amikor inspekciós. A siklósi vár színes lenyomata helyén a múlt tanévben az Akropolisz függött, és a térdeplő jobbágyok közt hasított sarujában lúdtalpasan terpeszkedő pocakos nemesurat - a kép felső sarkában látható kínzóeszközökkel - a krakkói Jagelló-egyetem udvara váltotta fel. A lépcsőre nyíló ajtó mentén - az osztályok itt vonulnak le a tornaterembe meg a fizika előadóba - hull a vakolat, s az udvaron a szilfa göcsörtös ága szinte az ablakig ér.

Ismeri a folyosót, mint a tenyerét, tizenegy év óta járkál rajta, de a cikk üres helyét a faliújságon mégis Vajkayné vette észre.

- No nézd csak! - A rajzszög alatt fityegő papírfoszlányra mutatott. - Valaki letépte.

- Csakugyan!

Odalépett a faliújsághoz, és rövidlátóan hunyorogva nézte a téglalap alakú ürességet. A papírfoszlány szakadt körgallérként fehérlett a rajzszög körül.

- Engem már régóta érdekel a rongálók lélektana - mondta Vajkayné. - No persze az öncélú rongálókra gondolok, azokra, akik leszaggatják a metróállomások betűit, szétdarabolják a telefonkönyveket. A másik fajta világos eset.

A hátsó lépcső felől Sikolya Vilma vágat a tanári felé, kabátját már útközben kigombolta, minden elcsúszott rajta, a spenótzöld pulóvere, a szoknyája, a szemüvege.

- A jelenléti? - lihegte.

- Bent az irodában. Siess, mielőtt még a helyettes elindulna.

Osztályajtók nyíltak, elnyelték a tanárokat osztálykönyvestül, körzöstül, magnótekercesstül, az ízeltlábúak testrészeivel együtt, s az ajtókon túl a láрма hirtelen megszakadt, mintha ollóval nyisszantanák el. Vajkayné mögött is becsukódott az ajtó. Már fel is lépett a katedrára, feleltetni fog, derűs, kutató tekintetét a felelőre függeszti, de a többi gyereket is szemmel tartja, és kicsit széttárja a két kezét, amikor az osztályzatot közli: „Jelest kaptál.” Vagy azt mondja: „Közepes, alaposabban kell felkészülni.” Vagy pedig: „Ez, sajnos, elégtelen.” Habozás nélkül, szilárdan mondja, tagoltan beszél, kerek, szabatos mondatokban, a hangját soha fel nem emeli, és a csajok meg a srácok, akiket ő növendékeknek nevez, vonakodás nélkül engedelmeskednek neki.

Talán így kell. Meg kéne próbálni! Régebben gyakran biztatta így magát, de már jó ideje tudja, hogy a valódi tulajdonképpen utánozhatatlan.

Ez a vad z sivaj a folyosó legvégéről Sikolya Vilmának szól, ez a hangfogós láрма, amiből kiválik a Bajári Kata éles fejhangja, az ő osztálya, a II/D.

Benyitott a terembe.

- Osztály, vigyázz! - kiáltotta Simó Klára, a hetes.

Az osztály felállt.

Nem szabályszerűen, nem egyszerre pattantak fel a gyerekek, mintha villanyáram mozgatná őket. Felpattanásról itt szó sincs. „Vargáné Kulcsár Magda kartársnő óráit magas színvonal jellemzi, növendékeivel jó eredményt ér el, de a fegyelmezés terén következetesebbnek kell lennie” - olvasta fel tanév végi bírálatában az igazgatónő. Igaza van. Moticska két tenyérrel támaszkodik a padjára, s úgy dől előre, mint egy sebesült harcos, Gombár Lujzi köpenyén a két felső gomb szabályellenesen nyitva van, és a gallérja enyhén szólva kétes tisztaságú. Bajári Kata a szemüvegét igazgatja, lerí róla, hogy megint késő éjjelig tanult. Sugár Karesz félprofilal az ablak felé kibámul az utcára. Dugó - a teljes nevén Benke Dénes - azzal az álnokul nyílt arckifejezéssel mered a táblára, amely elárulja, hogy köpenye alatt a magyar helyesírás szabályait és a puskák bő választékát rejtegeti; Tóth Paja, az Angyal, akit a tanév elején helyeztek az osztályba előző iskolájából sorozatos verekedések miatt, szokásához híven utolsónak kászálódik, s aztán hirtelen szökkenéssel talpon terem.

Simó Klári kipördül a padok elé, felnöttes levendulaillatot lengetve maga körül.

- Magda néninek jelentem, osztálylétszám 38. Jelen van 37 tanuló. Hiányzik Szecső Irén.

- Mi baja, nem tudjátok?

- Karesz! - közölte egy kuncogásba fúló hang hátul.

Sugár Karesz odakapta a tekintetét.

- Mi van velem?

- Csend!

Felütötte az osztálykönyvet, az első két órához bejegyezte: Dolgozatírás, a hiányzók rovatába: Szecső Irén.

- Délután ugorjon fel valaki Irénékhez a leckékkel és érdeklődni.

A tábla felé fordult, kezébe vette a krétát.

- A margóra, ahogy szoktuk, a mai dátum. Írjátok: 3. dolgozat (iskolai). Egy sort kihagytok, következik a cím: *Shakespeare Globe színházában vagyok*.

- Magda néni, kérem! - A kétségbeesett hang a Bajári Kataé. Hasfájós arccal jelentkezik. - Elfelejtettem kihagyni egy sort. Most mit csináljak?

- Hívasd össze az ENSZ-közgyűlést - ajánlja Moticska.

- Moticska, nagyon hiányzik egy magatartás intő? - (Bár villámokat szórna a tekintete!) Dolgozatírás után beszélni fog ezzel a kölyökkel! - Kata, legközelebb jobban figyelj. Rendben van, ülj le. Tehát: Shakespeare Globe színházában vagyok. Zárójelben: Novellisztikus feldolgozás.

Háta mögött a sustorgás, akár a hullámverés. Ilyenkor beszélnek meg villámgyorsan, félszavakkal, alig mozduló szájjal, oldalt vágó tekintetekkel: „Könnyű, á, dehogy, utálok az ilyet, nem tudom elkezdni, küldj bevezetést, idézeteket.” Arra gondolt, hogy a tavalyi másodikosai is a Globe színházban voltak; a nyitott tetejű faszínházban általában a *Hamletet* nézték meg, csak néhányan gyönyörködtek a *Rómeó és Júliában*, s a pohos Falstaff csupán egyetlenegy dolgozatban dülöngélt részegen a cimborái közt. A földszinti állóhelyeken csaknem az egész osztály szerint lelkesen tapsolt a közönség, Erzsébet királynő udvarhölgyei közt páholyából figyelte az előadást, néhány füzetben kegyes elégedettsége jeléül Shakespeare lábai elé ejtette legyezőjét, sőt az egyik dolgozatban karonfogva távozott a szerzővel, enyelegve Willynek szólította, és Shakespeare előtt, míg a királynőt fogatához kísérte, lepergett az egész élete.

- A következő sorba a második tétel: *Óh, áldott természet*. Zárójelben: Értekezés. A választott címet el ne felejtétek aláhúzni!

Nyílt az ajtó.

Zahonyáknak először a keze bukkant fel. Áldásintő mozdulattal jelezte az osztálynak, hogy maradjon mindenki ülve, átvette az osztálykönyvet, megismételte az áldásintő mozdulatot, és kivonult. A csendben hallatszott távolodó lépései kopogása a folyosó kövén.

- Jól gazdálkodjatok az idővel. Az utolsó tíz percben mindenki figyelmesen olvassa el a dolgozatát elejétől végig. Ékezetekre, vesszőkre ügyeljete! Most pedig egy mukkanást se halljak!

Leült a katedraasztal mellé, és nézte az osztályt. Kilencven percig fogja nézni - sőt, a szünetet is beleszámítva, kerek száz percig -, a fal mentén sorakozó szatyrokat, a füzetek fölé hajló fejeket s az ablakon át a tér túlsó oldalán a felállványozott ház két felső emeletét. És ha majd feláll, hogy elkezdje a kötelező sétát a padsorok közt, a kis tér is előbukkan a hintával, a homokozóval, a farönköket utánzó sárga hengerekkel, amelyeken soha nem mászkál kisgyerek, csak egy-egy nagyobb srác rugdossa őket unottan.

Az asztalra könyökölve figyeli az osztályt. Dugó az orrát lapítgatja. Gombár Lujzi igazán kimoshatta volna a nylongallérját, dolgozatírás után figyelmeztetni kell. Moticska Béla unott mosolya mintha azt közölné: „A Globe színház, novellisztikus feldolgozásban, meddig fut még ez a bágyadt téma?” A bulldogképű Angyal golyóstollát pörgeti. Sugár Karesz megint

úgy ül a padban, mintha kinőtte volna, jobb lábát messzire kinyújtja, s a talpa le-fel jár, mint a szálamivágó gép.

A golyóstollak nesztelenül mozognak a papíron, valaki sóhajt, suttogás hallatszik, a szájak mozdulatlanok, de a suttogás erősödik.

- Csönd, osztály, csönd!

Na végre, mindenki dolgozik, az Angyal se pörgeti tovább a golyóstollát. Az üstökök, kontyok és befőttesgumival összefogott lófarkok, a vállra omló, homlokba hulló tincsek és a kurtára nyírt kobakok mögött most lépcsőházak bukkantak fel, folyosók, amelyeken végigbóklászott, otthonok, ahova a családlátogatásra érkező osztályfőnöknőt betessékelték. Moticskáéknál szarvasagancsok, régimódi fogas, naftalinszag. Gombár Lujziéknál a hallban összezsúfolt, egymás tetejére állított székek.

- Kénytelen voltam kiadni gyorsított nyelvtanfolyamnak - sóhajtott Gombár mama. Az üvegajtón túl az Ibusz-házaspár kisfia tangóharmonikázott, ők a fürdőszobán át, a kád és egy lavór közt nyomultak be a másik szobába, a törülközőtartóról lila virágos steppelt pongyola sodródott le, s elterült a csempéken. Benkőéknél mázas tálak a falon. Dugó nagyapja, a székel harisnyás, nagy bajszerű bácsi, aki látogatóba érkezett, kalappal fején ült az asztal mellett, mintha a negyedik emeleti lakásból is ki kéne járni a jószághoz. Bajáriéknál piros műbőrrel behúzott karosszékekben feketéztek, a szülők többször is megemlézték, hogy Kata az általános iskolában végig tiszta kitűnő volt, és most is változatlan szorgalommal tanul, Kata hunyorgott, és nyakát azzal a fűró mozdulattal nyújtotta előre, ahogy felelés közben szokta. Sugár Kareszéknél a műterem nagy térségében elszórva néhány bútor, a feszes, mélykék égbolt egész közelinek látszott; Simóéknál a frizsider az előszobában áll, s az a fura, panaszos hang, ami behallatszik, a vízvezeték kotyogása. Szecsőéknél színes gyékényfal választja el a két gyerek szobáját, Irén pamlaga fölött gitár függ, a kisfiúnál, járókával elkerített részben, teknősbéka kuporgott egy lavórban.

- Sumi, a teknősünk, családunk kedvence. Különös ismertetőjele: szereti a gitárzenét - mondta Irén anyja.

- Bizony, ha Irén játszik, előbújik a lavórjából - mosolygott a nagymama.

És mindnyájan nevettek, hogy Sumi, a teknős szereti a gitárzenét.

Az órájára nézett.

- Igyekeztek a fogalmazással. Kicsőngetés után nem fogadok el füzetet.

Megindult a padsorok között.

Gombár Lujzi elkeseredett mozdulattal rázta meg a sörényét. Bajári Kata felnyögött, sebesen körmölt; Moticska becsukta a füzetét, a pad szélére csúszta, jelezve, hogy ő már elkészült; Sugár Karesz a dolgozatát olvasta, s a padból kinyúló talpa le-fel járt, mint a szálamivágó gép.

A hosszúszünet elején Zahonyák feljött a biológiaszertárból, de most nem sietett a kávéval teli lombikhoz.

- Magda, a maga osztályából, az a Szecső... - A hangja eldugult, kifújta az orrát. - Meghültem. A fűtők nincsenek tekintettel az időjárásra. Mínusz tíz fok, plusz tíz fok, nagy terem, kis helyiség, nekik tökmindegy, ugyanannyi szén raknak a kályhába. A szertáram akár a gyehe. És utána a hideg folyosón inspekciótam. Szóval Szecsőt nem találták otthon.

- Szecsőt? - ismételte meg álmélkodva.

- Igen, igen, Szecső Irént. Aulich utca 5. A maga növendéke.

- Az enyém. - Habozott egy pillanatig. - Nem értem.

Zahonyák felhúzta egy kicsit a szemöldökét. „Mit nem ért?” - kérdezte a felhúzott szemöldök.

- Ellenőriztük a hiányzókat, és ő nem volt otthon. Világos eset.

- Talán orvoshoz ment.

- Nem ment orvoshoz. Reggel szabályszerűen elindult az iskolába, csak éppen nem érkezett meg. Szóval lóg.

- Valami félreértés lehet. Nem olyan gyerek.

- Már bocsásson meg, kedves Magda! - Zahonyák hangjában egy tigris bujkált. - Az ellenőrző látogatásról Kaszáné jelentett. Kaszáné a szülői munkaközösség választmányi tagja, megbízhatóságához nem fér kétség.

- Eszem ágában sincs kételkedni benne.

- Hát akkor?

- Csak nem gondolom, hogy Irén lóg. Nem.

- A nagymama nyitott ajtót. - Zahonyák arca sértődötten megrándult. - Egy szóval sem tagadja, hogy az unokája elindult az iskolába. Kaszáné írásbeli jelentést adott be a látogatásról. A többi hiányzót egytől egyik otthon találták - közölte szenvtelen hangon.

- Két éve volt egy esetem - szólalt meg az asztal túlsó oldaláról Sikolya Vilma. - Egy harmadikos. Réti Vera, te nem tanítottál abban az osztályban, Magda, de Zahonyák kartárs biztosan emlékszik rá.

- Persze hogy emlékszem. A felső fogsora kiállt egy kicsit. És a zűrökre is jól emlékszem.

Zahonyák átsétált a feketéslombikhoz, berakta az aprópénzt a szilkébe, és kávé csurgatott a csészéjébe.

- Igazolatlanul mulasztott - folytatta Sikolya -, s a szülők falaztak neki. Az anyja először beismerte a lógást, aztán kiagyalt valami mesét. Tavasszal volt, májusban. Télen megjött a kisbaba.

- Ezek nem olyan szülők. És a gyerek se. Egyik legrendesebb gyerekem.

Zahonyák a feketéjét kavargatta.

- Idáig rendes volt, a mai napon igazolatlanul hiányzik. Ez a tény. Ne vegye zokon, Magda, maga túlon túl jóhiszemű.

Hirtelen csoportosulás támadt a Szecső hiányzása körül. Beleszólt az igazgatóhelyettes, megjelent Módos, klórszagú, vegyszerfoltos köpenyében, és részvevően hallgatta a vitát; Vajkayné porcelánkéek szeme mintha a Szecső egyénisége és a tények közti összefüggést vizsgálná; Sikolya Vilma folytatta a történetét, amelyből kiderült, hogy a fiú elvette Verát, de hamarosan elvált tőle, és azóta se költözött ki a Veráék lakásából, a hallban alszik, és fütyül a kilakoltató végzésre; Orosz Richárd, a testnevelő tanár sóskiflivel a kezében azt mondta, hogy Szecső jó ideje Sugár Karesszal jár, mintha ezzel valami újdonságot adna tudtul; Zahonyák a csapnál elmosta a feketéscsészéjét, és a fejét félig hátrafordítva közölte:

- A nagymamáról lerítt a megdöbbenés, mikor Kaszáné a hiányzó felől érdeklődött.

- Ezért örülök én, hogy bennünket, testnevelőket - egyébként nem tudom, miért - nem bíznak meg osztályfőnökséggel. Mennyi gond! Mekkora felelősség!
- A legrendesebb gyerekek is megbolondulnak néha. - Sikolya Vilma borongó tekintettel nézett ki az ablakon.
- Ilyenkor derül ki, milyen fontos az ellenőrzés - mondta Zahonyák. - Hiába, a kamaszévek! A francia nyelv találó kifejezéssel hálátlan korszaknak nevezi.
- Nehéz korszaknak - helyesbített Vajkayné.
- Szülőknek, nevelőknek ilyenkor kell leginkább résen lenni. Katasztrófához vezethet, ha a serdülő rákap a lógásra.
- És ha baleset érte Irént?

Zahonyák felemelte a kezét, ujjait szétterpesztve, megnyugtató mozdulattal.

- Főösleges aggodalom. Ha baleset történik - látom az arcán, Magda, hogy balesettől tart, és tagadhatatlan, hogy a gázolás szinte napirenden van mostanában -, a mentők azonnal értesítik az iskolát. A táskában ott az ellenőrző az iskola címével, telefonszámával. Emiatt ne fájjon a feje.
- Csakugyan így van, tapasztalatból állíthatom, hogy a mentők tüstént értesítenek bennünket - helyeselt Módos.
- Emlékeznek Suhajda Ernőre. Két ellenőrzővel járkált - idézte fel a múltat Sikolya Vilma.
- Jó kis cég volt, osztályt is ismétel.
- Negyedikben megjött az esze, összeszedte magát. Nemrég találkoztam vele, elkísért egy darabon. Műszerész lett. Rádió- és tévéműszerész.

A szavak koppanva hulltak le körülötte. Irénre gondolt. A haját befőttesgumi fogja össze két rövid farkocsban, elindult a könyvekkel és füzetekkel teli sportszatyrával, de nem jött be az iskolába. Máshová ment. Egyik-másik gyerek esetében csöppet sem álmélkodna. Azt gondolná: a Filmmúzeumban ül, randija van, a Vidám Parkban lődörög, a Barlangvasúton robog, valahol a Ligetben gombfocizik, nem fizetett be menzára, most elveri a pénzt. Sok minden kitelik a gyerekektől.

Most maga előtt látta az üres helyet a faliújságon, felül a rajzszög kerek feje a szakadt körgallérral. Azt a letépett cikket Irén írta. *Hajóval a Rajnán*. Végigsimított az arcán. Aztán hirtelen Vajkaynéhoz fordult.

- Mondd csak, az a cikk! Te olyan jó megfigyelő vagy. Tegnap még ott láttad a faliújságon?

Sikolya Vilma áthajolt az asztalon.

- Miféle cikk?
- Szecső Irén cikke. Valaki letépte a faliújságról.
- Na és? Letépték. Kész. Mért fontos ez magának, Magda? - kérdezte Zahonyák.
- „Csakugyan, miért fontos ez nekem? - tűnődött. - Miért?”

Vajkayné szeme kicsit összeszűkül, mintha célba venne egy láthatatlan pontot.

- Azt hiszem, tegnap délelőtt még ott volt. Vagyis nem észleltem a hiányát. Persze lehetséges, hogy nem néztem arrafelé.
- Miről szólt az a cikk? Politikai? - érdeklődött az igazgatóhelyettes.

- Á, dehogy! - Legyintett. - Riportféle: utazás a Rajnán. Nyáron Irén Kölnben volt.

- A Loreley-szikláról is szó esett benne, meg a Beethoven-házról - jegyezte meg Vajkayné. És hozzátette: - Mindig elolvasom a faliújságot. A növendékeknek jólesik, ha a tanáraikat érdekli a munkájuk.

Aztán megint belemélyedt a füzetébe.

- Nem érdemes foglalkozni azzal a cikkel! - Zahonyák a fejét ingatta. - Mondok én magának egy kézenfekvő magyarázatot. Tegyük fel, hogy az a Szecső ejtette a fiúját.

- Letette - helyesbített Orosz Richárd. - Manapság így mondják.

- És a letett fiú, vagy az a lány, aki a felvett fiúval járt, dühében megsemmisítette a hajókázást a Rajnán.

- Sokféle oka lehet az iskolakerülésnek. - Módos cigarettára gyújtott. - Velem is megesett. Egy osztállyal lejjebb jártam, mint most Szecső. Én is elindultam hazulról a szíjjal átkötött iskolaholmimmal, akkoriban szíjra fűzve vittük a könyveket meg a füzeteket. Szegeden laktunk. Kimentem a Tisza partjára. Egész délelőtt a Tiszát néztem, a víz felé hajló fákat, a hajókat, a távolabb veszteglő uszályt. Manapság, azt hiszem, anarchikus szabadságvágnak nevezik az ilyesmit.

- Elkaptak? - kérdezte Zahonyák.

- Nem kaptak el.

- Szerencséd volt. Akkoriban szigorúbban vették az anarchikus szabadságvágyat. Egyébként ebben a tanévben ez a negyedik igazolatlan mulasztásunk - szögezte le Zahonyák.

Karesz az órájára sandított. A nagymutató lassan mozgott, mintha egyre odaragadna a számlaphoz, mintha erőlködve haladna a megcsomósodott időben. Homlokát a tenyerébe támasztva olvasta a dolgozatát.

„Kora délután. A lila bársonyba öltözött herold megfűjja a harsonát, a hang élesen hasít végig a Globe színház nyolcszögletű deszkaépületén. Kezdődik az előadás. A zsúfolt nézőtérén állók mesteremberek, közkatonák, alkalmi munkából tengődő tollforgatók közt. Elöttem a hatalmas, kopár színpad.”

Pimf bevezetés! Mindegy.

Milyen erősen ketyeg az óra. A monoton zaj, akár a vonat zakatolása. Karesz a homlokát ráncolja, golyóstollával a kezében tovább olvas.

Az óra tiktakjából, ebből a szüntelen zakatolásból s a kályhaszagból hirtelen kibomlott a vonat, rászaladt a szövegre. Irén ott állt a folyosón a letolt ablaknál, szőke haja szikrázott a nyári napfényben, úgy freccsent szét, mint a vízesés, két karját hátradobta, a szeme nagy-lányosan ki volt húzva, zöld ruháján apró virágok nyíltak, csupa szín és fény volt, csak a szeme sötétbarna. Bársonyos, kicsit nedves őzsze van Irénnek.

Ők ott ácsorogtak a szerelvény mentén. Irén nagymamája zsebkendővel törülgette a szemét.

- Tibor bácsinak még ezen a héten írj. És nekünk azonnal, mihelyt megérkeztél!

- Légipostával! A táskádba legfelülre betettem néhány légiborítékot, hogy mindjárt kéznél legyen - mondta Irén mamája, s a tenyere előrelendült, magyarázó és parancsoló mozdulattal.

Szecső néni soha semmit nem bíz a véletlenre. A zsúfolt buszon is kiszemeli azt a személyt, aki majd az ülőhelyére kerül. „Irén, szólj csak annak a szemüveges asszonynak! A kékkabátos nő mellett áll, szatyor van nála. Figyelmeztess, hogy a következő megállónál megürül a helyem!” Akár a gondviselés. Szép kis gondviselés a sima fekete kontyával, a római műemlékarcával. És a hófehér hajú, fűrge nagymama, aki pogácsával kínál.

- Hát én búcsúzó, kislányom, mondta Irén apja. - Nem késhetek, a revizor fél kilenckor megjelenik. Bár a pesti automaták működnének ilyen pontosan. Na, még egy hét, és a revizoron is túlesünk!

Szecső bácsi odaállt az ablakhoz, fölnyújtotta kezét, az ablak foglalatára tette. Irén rátapasztotta a tenyerét.

- Vigyázz magadra, kislányom. El ne raboljanak a sellők a Rajnán.

- Te is vigyázz magadra, apus, mindenki vigyázzon magára!

Aztán hárman álltak a leeresztett ablak előtt: a nagymama, Szecső néni és ő.

- Ha kirándultok Bonnba, küldj képeslapot Tibor bácsinak - figyelmeztette a nagymama.

- A Beethoven-házat okvetlenül nézd meg - szólt fel Szecső néni. - És németül gondolkodni, kislányom, akkor is, ha egyedül vagy, német szavakban gondolkodni.

- Ha isten ne adja, megbetegednél...

- Ugyan, mama, miért kell mindig a bajra gondolni! - intette le a nagymamát Szecső néni. - Egyébként Kurzéék tudják, mi a teendő, mindent leleveleztem velük. - És Irénhez: - Öcsi lapját haza címezd. A táborban már nem kapná meg.

A hangszóróban bűgő női hang ünnepélyesen tagolva közölte, hogy Bécs-München-Dortmund felé a vonat a harmadik vágányról indul. Irén mosolygott, a száját harapdálta. A szerelvény rándult egyet, aztán megindult, zsebkendők integettek az ablakokban lógó arcok felé, s ő egy darabon reménytelen versenyt futott a vagonnal. Irén két kézzel fogódzkodott az ablakba, kis ideig a tekintetükkel tartották egymást, mint hegymászók a kötéllel, aztán Irént egy szempillantás töredéke alatt elnyelte a távolság. Csak a vonat keskeny, sötét teste látszott, ahogy belefűrődött a messzeségbe.

- Te, Karesz, „fojtott kiáltás”. „Fojtott” pontos j vagy elipszilon? - suttogta a háta mögött Gombár Lujzi.

- Pontos j - suttogta vissza a fiú.

(Ahhoz képest, hogy Lujzi azzal a viplafogú tévészerzővel mászkál, aki bőven a papája lehetne, szűken a nagypapája is, jobban tudhatná a helyesírást. Lehet, hogy a viplafogú se tudja. Amilyen hülyeségeket ír!)

- Biztos? - suttogta Lujzi.

Karesz fejbiccentéssel válaszolt.

Magda néni felállt, megint körsétára indul a padok közt. Mindegyik padnál megáll, egy pillantást vet a füzetekbe. A cipőtalpa nyikorog. Miért nem hord ilyenkor gumitalpú cipőt? Mindjárt jön a hagyományos lemez: „Ne írjatok kétkötetes regényt! Igyekeztek befejezni a dolgozatokat!”

Most az ő padja felé hajol. A rövidre vágott haja mákos. Kisfia van, még nem öreg, de a haja mákos. Az Irén anyja fekete, nagy sima kontyot visel. Irén szőke. Odahaza kibontva hordja a haját, de szombat este a rendezvényen feldúcolta.

- Hogy tetszik? - kérdezte Irén.
- Sehogy. Mintha púp nőtt volna a fejedem.
- És ha én is pepit hordanék, mint Gombár Lujzi?
- Neked nem illik az arcod karakteréhez.
- Az arcom karaktere! Úgy beszélsz, mint egy tárlatvezető. Különben te mondtad, hogy nekem egy tucatnyi arcom is van egyetlen napon.
- Hát éppen erről van szó. Hogy egyikhez sem illik.
- Akkor ne nézz rám.
- Köszönöm a jó tanácsot. Máris megfogadom.

És elfordította a fejét.

Mellettük Kata rázott azzal a békaarcú II/A-s sráccal, aztán az Angyal került melléjük Gombár Lujzival. Zeneszóra hullámozott, forgott a tornaterem, a bordásfalakról csüngő piros papírsíkokkal, az emelvényen a pulóveres zenekarral. A büféasztalnál Kaszáné trónolt egy választmányi mamával, a tanárok a fal mentén üldögéltek egy sorban, mint dróthuzalon a verebek, felváltva köröztek, szemmel tartva a táncolókat. Az Angyal veszettül dobálta magát, figurázott, Zahonyák bevágódott a tömegbe, és leállította.

- Valami hézag van, tanár úr? - kérdezte az Angyal, s zakója gombját pörgette.

Zahonyák kiabált, de a hangja beleveszett a zshivajba, a dobos félig ráfeküdt hangszerére, és vadul püfölte, a gitáros feje merev mozdulatokkal ütemezte a ritmust, a szájharmonikás a felsőtestét himbálta. Teljes erővel dübörgött a tánc.

- Ki fog csavarodni a nyakad, és örökre így marad - mondta Irén. - Nem akarlak ijesztgetni, de Széchenyi Istvánnak is kicsavarodott a nyaka gyerekkorában.

- És örökre úgy maradt. Persze a Lánchidat is oldalnézetből szemlélte.

- Nem szemlélte oldalnézetből. A nagynénje jó erősen meglegyintette, és ettől helyreugrott a nyaka. Á, téves kapcsolás! Most jut eszembe: Deák Ferencsel történt.

Később megeredt a hó, de Irén akkor már lebontotta a kontyát. Az élesen kivilágított udvarra nagy, kavargó pelyhek hullottak.

- Március elején ilyen havazás! Mintha karácsony lenne.

- A friss hónak görögdinnyeszaga van. Érezted már? - kérdezte Irén.

- Nem.

- Sajnálhatod. Klassz.

Kiskabátban kiszaladt az udvarra, talpa bemélyedő mintákat nyomott a fehér szőnyegbe. A hold olyan volt, mint a meghámozott narancs, amiből vagy két cikkely hiányzik. Lehajolt, de nem érezte a görögdinnyeszagot, s ott, ahol a kövezet megroggyant, összekotort egy kevés havat, és a markában bevitte a terembe. A zenekar pihent. Odavágtatott vele Irénhez.

- Köszí. - Irén ráhajolt a tenyerére. - Finom, enyhe görögdinnyeillat. Érzed?

- Nem érzem.

- Nincs szaglásod. De ne csüggedj. Az esztétikai érzéked viszont fejlett. - Irén kidugta a nyelvét, belenyalt a hóba, aztán elhúzta a száját. - Az íze nem jó.

Szamek Gabi elkattantotta a gépét, lekapta Irént, ahogy belenyúl a hóba, és fintorog. Gabi is körözött, mint a tanárok, a 3400 forintos gépével az „arcokat” kereste.

- Monddd, Szamek, ezzel a felvétellel akarod elvinni az amatőr fotósok nagydíját?

- Nem a te tésztád. Sugár. Nyugi, belőled csak a tenyered fog látszani.

És továbbment.

- Homokízű a hó. Fűrészporízű. - Irén a fejét rázta, röpködött a sörénye. - Csalódtam benne. Látod, milyen kár, hogy nincsen pepim és műszempillám. Most rezegtetném a műszempillámot, úgy ismételném - csalódtam benne. A hangom is rezegne érzelmesen. De igazán fűrészporízű volt ez a hó. Most is tele van vele a szám.

- Gyere, ledobunk egy Colát.

A Cola elfogyott. Egy pohár jaffát ittak közösen. Furcsa, hogy apróságokra halálpontosan emlékszik, más meg kihullott belőle. Pedig csak négy napja. Szombat estétől szerda délelőttig nem is egészen négyszer huszonnégy óra.

Pörögtek, amikor Szecső néni felbukkant a testvérével. Sima, fekete konty, római műemlékarc, mellette a magas, vállas, egyenes tartású, mosolygó férfi: Tibor bácsi.

- Na tessék, már megjöttek! Reggel Veszprémbe utazunk, rokonokhoz, de azért ez enyhe túlzás. Anyunak vannak ilyen dobásai.

- Beljebb nyomulunk. Irány a bordásfal!

- Onnan is ki fog halászni.

Forogtak az arcok, az ugráló vállak, a zenekar, a bordásfalak sora, a büféasztal, minden forgott, mint a körhinta.

- Holnap felhívlak - mondta Irén. - Nem lesz időm a matekra.

Kata hirtelen odatoppant eléjük. A feje előrenyomult, belelógott az arcukba.

- Szecső, indíts a mamádhoz!

Irén kisiklott a kavargásból, kisvártatva már csörtetett is vissza, ide-oda cikázva az álldogálók között.

- Tibor bácsi aranypofa! Anyu, mondtam, még egy táncot! Mielőtt anyu válaszolhatott volna, Tibor bácsi ürsebességgel vágta rá: „Hármát! Három a tánc.” Anyu csak annyit szólt rá: „De reggel majd te cibálsz ki az ágyból.”

Nevettek. A homlokuk összeért, úgy forogtak egész lassan. Aztán a zenekar szünetet tartott. Akkor kezdett az Angyal arénázni a Cola miatt. A szülői munkaközösség tálcán négy pohár Colát adott fel a dobogóra a zenekarnak, az Angyal kiabált:

- Nocsak, mégis van itt Cola a pult alatt!

Molekula hangja felcsattant:

- Fiam, ha nem viselkedsz tisztességesen, kint tágasabb!

- Felháborító! - kiabált Kaszáné. - Igenis félretettünk két üveg Colát a zenekarnak. Ennyit igazán megérdemelnek.

Ők a bordásfalnak dőlve pihentek. Meleg volt. Irén hátradűtötte a fejét. Moticskát nézték: mellényt hordott a sötétkék öltönyéhez, kezét a mellényébe dugta, és komor arccal bámult maga elé. A gitárosról is beszélgettek. Ő azt mondta, a gitáros Aznavourt utánozza, Irén

szerint nem Aznavourt, egy másik énekest, az is francia és alacsony, és szögletes feje van, olyan skatulyafeje. A gitáros ugyanúgy veri a ritmust a dobozfejével, s a szavakat is ugyanúgy harapja el.

Akkor jött feléjük apa.

- Hazamegyünk, Karcsi - csak ennyit mondott.

- Most? - kérdezte álmélkodva. - Hisz most jöttél, nem?

Apa keze súlyos, görcsös fogással nehezedett a vállára.

- Induljunk.

- De miért? Apa, valami baj van?

- Nincs semmi baj. Megfájdult a fejem. Na gyerünk!

Irén álmélkodó arccal nézett rájuk, aztán kényszeredetten elmosolyodott.

És ha apa akkor este nem vacsorázik két utcasarokkal arrább a lengyel festődelegációval, ha nem jön be a rendezvényre? A véletlenül múlt volna, ilyen apró véletlenül? Vagy a véletlen csupán egyik szembeszökő formája annak, ami előbb vagy utóbb megtörténik?

- Még tíz perc! - Magda néni a dobogón áll, a nyakát ide-oda forgatja. - Mindenki befejezi a fogalmazást, és gondosan átnézi a szövegét.

Karesz előredobta a bal karját, hogy az óraketyegés ne zavarja. Szinte beletenyereelt a Szamek Gabi hátába. Töltőtollal a kezében olvasta a dolgozatát.

„Azzal az érzéssel távozom a Globe színházból, hogy Shakespeare nemcsak nagyszerű emberábrázoló, hanem a színpadi mesterség minden csínját-bínját is érti.”

Vacak kezdet, vacak befejezés. Mindegy. Igazán tökmindegy.

Csengettek. A füzeteket összeszedték. Magda néni magához szólította Moticskát, és kivonult vele. Aztán Moticska visszajött, arcára fagyott vigyorral, és fitymálva legyintett.

- Már megint szövegelt.

- Csodálkozol? - kérdezte Simó Klári. - Én ugyanis nem.

- Az osztályfőnök arra való, hogy szövegeljen - vélekedett az Angyal. - Magda mama egész rendes tag.

- Ki mondta, hogy nem rendes tag? Csak azt képzeled, hogy a lelkekbe lát, és közben gőze sincs hozzá. - Moticska az orrát dörzsölgette.

- Azt hiszed, könnyű a lélekbe látni? - Kata hangjában keserűség bujkált. - És én azt se állítanám, hogy gőze sincs hozzá.

- Nem is te állítod, hanem én. - Moticska lehunyta a szemét, oly fölényesen, mint amikor kijelentette: „Majd ha bedobom a nevem a köztudatba.”

Még négy óra! Karesz elbástyázta magát a történelemkönyve mögé. Történelemóra, és utána le a lépcsőn a biológiába. Föl a lépcsőn, angolóra. Megint le a lépcsőn a tornaterembe. Oroszlánszívű Ricsi előveszi a csattogtatóját. Körbefutás, bemelegítő. Egy-kettő, egy-kettő, oldottabban! A lányok hazamennek. Ők holnap tornásznak. Még négy óra. És a szünetek. Aztán ebéd. Ebéd apával kettesben.

MÁSODIK FEJEZET

Mindjárt vége lesz az angolórának, Milady csöngetéskor halálpontosan befejezi. Elsőben fogadtak is rá, négy hétig figyelték az időt. Mire a csöngetés elállt, Milady a műanyag védőbe kötött könyvével meg az osztályozófüzetével - mindig úgy tartja, hogy olvasható rajta a számkás betűkkel írt név: Dr. Vajkay Lajosné - már kint járt a folyosón, vagy legalábbis az ajtó felé tartott.

Dugó a táblát törli, nedvesen fénylő sávokat húz rá a spongyával, a csíkok mélyfekete lappá állnak össze, majd foltokban szürkülnek ki, ahogy átütnek a krétanyomok. Tomasovics Piri és Szamek Gabi angol nyelvű kérdésekkel ostromolják egymást egy kirándulással kapcsolatban, Milady a dobogó magaslatáról szemmel tartja az osztályt, a hibákat jegyezni kell. A kirándulók letelepedtek, nem messze a tó partjától, sátrat ütöttek fel, hirtelen szél kerekedett, s az égen sötét felhők közeledtek. Milady keze néha meglendül, mint a karmesteré, ha lekopogja a zenekart. Ujjak emelkednek a magasba, az osztály javít. Dugó befejezi a törlést, hátat fordít a táblának, aztán peckesen kihúzza magát a helyére sétál.

Végre csöngettek! A csörömpölés félbevágja a párbeszédet, a kirándulás megszakadt, Milady mögött becsukódik az ajtó, a lányok begyömöszölik holmijukat a szatyrukba, a fiúk előveszik a tornacuccot, s a kavargó zsívajba belehasít a Kata éles hangja:

- Gyerekek, ki megy Irénékhez? - Nyaka lassú félkört írt le, mint az emelődaru, mielőtt lebillen a kiszemelt rakományhoz. - Karcsi?

- Apának kell segíteni. Képeket szállítunk a zsűrinek a Galériába.

- Hát, ha szállítasz... De azért most újra jóba vagytok, Irén meg te?

- Mi az, hogy azért újra? - kérdezte élesen a fiú.

- A rendezvényen összehalhéztatok, nem?

- Látod, ezt eltaláltad: nem.

- Pedig... - Kata mondani akart valamit, de abbahagyta; csak a Karesz távolodó hátának beszélhetett volna.

- Fiúk, indítás! - süvöltötte Dugó. - Ricsi arénázni fog.

A daru most Batiz Ági felé fordult.

- Na és te? Ráérsz?

- A kályhánkat rakják át gázfűtésre. Oltári felfordulás van. Képzeltetitek!

- Képzeljük - vágta rá Kata szárazon. - Most, ugye, könyörögjek sorra mindenkinek, mert én vagyok a tanulmányi felelős?

- Én ráérek, de csak késő délután, előbb nem. - Gombár Lujzi bal kézzel a kezitükrét tartotta, a jobbával kihúzta a szemét.

- Randid van? - kérdezte Kata. - Az íróddal?

Beszívta magába a tekintetével a zöld műantilop kabátját, a divatos fűzős csizmáját, a hurkás kontyba dudorodó haját. Elöl frufu, hátul hurkák. Csinos és túl öntudatosan kecses. És a parfümje. Lujzi azt mondja, francia, Tomasovics Piri szerint közönséges pacsuli, de azt a fölényes Tomasovics se tagadhatja, hogy Lujzi jól ismeri Sósikutit, az író, sőt jár vele. Látták

őket nem is egyszer a Különlegességi Cukrászdában, nyáron a Lukács uszoda napozójában feküdtek egymás mellé tolt nyugágyon, és Sóskuti beolajozta a Lujzi hátát. Hiába legyint Moticska kicsinylően. Sóskuti szerkeszti a Tizenévesek Tízpercét, állandó műsora megy, és darabját is adták már a tévében. Igaz, hogy viplafogai vannak, és gyér haját szétfésüli a koponyáján, hogy ne lássék a kopaszodás, de mégiscsak neves író.

- Elegem van Sóskutiból - vetette oda Lujzi, ahogy kifordultak a kapun, és elindultak egymás mellett, mert ők ketten egy irányban laknak.

- Összerúgatók? - Kata megindult Lujzi mellett.

- Összepattantatók? - ismételte meg közvetlenebb hangon a kérdést, s a tekintetében reménykedés csillant fel.

- Lehet is azzal összebalhézni! Torkig vagyok már vele! Nem is képzeled, mennyi mindent köszönhet nekem. A Tizenévesek műsora rajtam áll, az én bemondásaimon, az én témáimon. Ne hidd, hogy felvágok. Ez az igazság.

- Szóval a műzsája vagy! - Kata fanyarul nevetett.

- Ha csak az lennék. Értsd meg már végre a szitut. Ülünk a Különlegességiben.

Az útkereszteződéshez értek, pirosra váltott.

- Most várhatunk - jegyezte meg Kata. - Szóval ültök a Különlegességiben - tért vissza a témára. - Sóskuti rendel egy feketét.

- Csak egy feketét? Lujzi átsiklott a kérdésen.

- Ülünk az asztalnál, ő beszéltet és jegyez. Érted, följegyz, amit én leadok neki. Nyáron a Lukácsban a napozóban is ott volt mellette a blokkfüzet meg a töltőtoll, kinyújtotta azt a sonkamancsát, és jegyzett. A tévéjátékát is belőlem írta. Egyszer megkérdeztem tőle: „Mondja, maga így jött a világra, golyóstollal a füle mögött meg blokkfüzettel a kezében?”

- És ő?

Katát most nem bántotta, hogy a kabátja nem divatos, hogy neki soha sincsen divatos kabátja, mert amikor a többi lány rövidet hordott, az övé hosszú volt, és ugyanaz a kabát jelenleg rövidnek számít. A felszín mögött rádöbbsent a valóságra. Lujziból kibuggyant az igazság. Hányszor vágott fel az írójával, boldognak látszott, sikeresnek, holott Sóskuti kihasználja. Igen, ez világos.

- És ő? - ismételte meg a kérdést Kata. - Sóskuti mit felelt rá?

- Semmit. Vigyorgott, és a viplafogait mutogatta. Azt is közöltem vele, nyugodtan fizethetne nekem, mint társszerzőjének ötven százalékot, vagy minimum huszonötöt.

- Ezt így közölted vele?

- Na hallod! Állandóan belőlem merít. Elmeséltem neki Moticskát meg az Angyalt, amikor bebújt a szekrénybe, és Magda néni nem tudta elképzelni, hová lett; és Gyenge Ibit a műájulásával meg Molekulát, ahogy rászólt: „Csak keljen fel szépen, kis hölgyem, mert ha megijedek, nyakon öntöm hideg vízzel”; és Tomasovicsot, amikor matekórán csak úgy kísétált a táblához, és félretolta Pipi nénit.

- Azt én nem láttam. Influenzás voltam akkor.

- Sajnálhatod, sokat vesztettél. Pipi néni belezavarodott a levezetésbe, Tomasovics a táblához ment, valósággal elsodorta onnan Pipit. „Tessék csak hagyni, majd én!” Sóskuti leírta az egészet. Szórol szóra, nem strapálja magát. Lejmol.

- Lejmol?

- Potyázik. Nem hallottad? Az Angyaltól tanultam. A következő Sóskuti-műsorban fogadok, hogy benne lesz: ez egy lejmoló alak. A kemény húsú tinédzsert is tőlem vette. Tudod, a legutóbbi Tizenévesekben mondták be.

- Honnan ismered?

- Sóskutit? A bátyja a papámmal járt egy osztályba.

Kata elábrándozott. Napsütötte teraszon ül, a közelben szökőkút csobog. Egy férfi ül mellette. Feléje hajlik. „Az arcodon van valami konokság, Kata, a sors jegye, több mint akarat, eltökéltség, hogy az akaratodat rákényszerítsd a világra, hogy győzzél - mondja a férfi. - Mindent neked köszönhetek. Győzni fogunk, ketten együtt, kéz a kézben.” Aztán gyöngéd és erős mozdulattal átkarolja, magához öleli.

- Láttad?

- Kit? - rezzent fel Kata.

- Sóskutit a tévében.

- Nincs tévénk. Amíg le nem érettségizem, nálunk nem lesz tévé. Ez is egy elv nálunk.

- Blokkfüzettel kellett volna bemutatni, ahogy jegyzi, amit tőlem hall. Sóskuti, a mai fiatalok avatott ismerője! Ő leszakítja az ezreseket, én meg takaríthatok az Ibuszosokra meg a gyorsított nyelvtanfolyamra. Mióta a papa elköltözött...

Lujzi hangja fakó lett, elharapta a mondatot.

Kata részvevően sóhajtott. Most gyors egymásutánban jöttek a képek: a diadalmas Lujzi elhalványult, a zöld antilop kabát szertefoszlott, Sóskuti állt az előtérben a blokkfüzetével, a Tizenévesek műsorával. Lujzi a Sóskuti négere. Egy szimplát rendel neki, legfeljebb egy duplát, és kizsákmányolja. Talán az se igaz, hogy a Sóskuti felesége féltékeny Lujzira.

- Hát neked se könnyű, és nekem sem.

- Na végre, zöldre váltott! - Lujzi nekilendült.

- Hozzám egy fiú se járhat a szüleim miatt. Főként a papa kötözködik. Képzeld, feljött egy srác, harmadikos a Kandóban, járni akart velem, az volt a kifogás ellene, hogy hosszú a haja.

Mese habbal - állapítja meg magában Lujzi. - Ki járna ezzel a szeplős pulykatojással? Még ha a szeplőit lesuvasztanák róla, és lefogyna vagy tíz kilót.

- A papám azt mondta neki: „Én mindegyik loboncos üstökű ifjancot kopaszra nyíratnám, nullásgéppel, mint a rabokat!” Ezt vágta a szemébe. Egy másik srác ellen az volt a kifogás, hogy farmerben jött. Hát miben jöjjön. Frakkban?

Kata keserűen felnevetett.

- Tudod, hogyan közlik az előkelő meghívókon, hogy az ürge frakkban jelenjék meg? Fehér nyakkendő: ez a frakk. Fekete nyakkendő: szmoking.

- Honnan tudod? Csak nem Sóskutitól?

Kata hangjában gúny bujkált.

- Eltaláltad. Tőle.

- Mondd, a lakására nem hívott? Már úgy?

Lujzi komoran hallgatott. Lakás! Sóskuti a múlt héten feljött hozzájuk a bandzsa kisfiával. Megették a doboz csokoládéparányt, amit apa hozott, ő dühében odaadta a kisfiúnak az újévi ródlizásból megmaradt avas nápolyit, a kölyök azt is befalta, a hűtőszekrényben felfedezte a narancsszörpöt, egy korty se maradt belőle. Sóskuti a karosszékekben elnyúlva szívta a mama cigarettáit: „Úgy elbeszélgetek ezzel a kislánnyal, mintha egykorú pajtások lennénk. Ugye, Lujzi, kispajtásom?” - És bólogatott.

- Hívott? - érdeklődött Kata. - Nekem megmondhatod. Bennem megáll a szó.

- Célzásokat tett rá, de csak úgy tétován. Azt hiszem, fél a papámtól.

- Lehet, hogy nem is akarja komolyan - vetette oda Kata megkönnyebbülten. - Neki az a fontos, hogy szállítod a témákat, ő meg kiizzad egy feketét.

- Colát is szokott rendelni meg gyümölcslel.

- Az előbb nem mondtad.

- Hát most mondom. Múltkor pogácsát hozatott.

- Akkor is kihasznál.

Lujzi meglóbálta a szatyrát.

- Most jut eszembe. A Kandósoknak nincs hosszú hajuk. Egynek sincs. Az igazgatójuk szigorú hapsi, nem tűri.

Kata elvörösödött. Érezte, hogy elpirul, és a szíve összeszorult. Végigmérte Lujzit a zöld műantilop kabátjában. Hogyan is képzelhette, hogy valami köze van hozzá? Lujzi a felszínen lebeg. A könnyűnek minden könnyű.

- Nem fontos, hogy felmenj Irénhez, majd én elintézem. Te úgyse tudnád elmagyarázni neki a mai matekanyagot. Mégiscsak *én* vagyok a tanulmányi felelős.

- Hát csak magyarázd el. Persze Tomasoviccsal jobban járna. - Lujzi vállat vont. - Szevasz!

Kata kivette a hűtőszekrényből a tegnapi kelkáposzta-főzeléket, belevágta a sült húst, és feltette melegedni. A maradék smarni kis halomban púposodott, Kata rákattantotta a hűtőszekrény ajtaját. Ezért hízik ő, a sok tésztától, a mama egyre-másra tésztát csinál. Leült a hokedlire, aztán felpattant, kiment az előszobába, és hosszasan nézte a tükörképét. Egész közről nézte az arcát, aprólékos gonddal mustrálva minden részletet. Az orra egy kicsit vaskos, de Tomasovics Pirinek sincs jó orra, és Szecső Irén is szeplős, igaz, nem ilyen erősen, csak a homlokán meg az orra nyergén van elhintve néhány szeplő, a nyakán meg a karján semmi. Kata profilba fordult, először a jobb, aztán a bal félarcát vizsgálta, hátrált két lépést, az alakját nézte, a szoknyáját szorosan összefogta magán, hogy ráfeszült a testére, majd elengedte.

Lehunyta a szemét. Most üvegkupolájú hatalmas teremben áll, a széksorokból figyelő arcok fordulnak felé: „Dr. Bajári Katalinnak, a rákszerű feltalálójának korszakalkotó tudományos érdemeiért a bizottság nevében átnyújtom a Nobel-díjat.” Dörgő tapsvihar. „Felkérem doktor Bajári Katalint, hogy előadását tartsa meg.” „Tisztelt hallgatóság! Magamról csak annyit szólok, hogy már gimnazista koromban, amikor osztálytársaim presszóban ültek, az Ifjúsági Parkban táncoltak, engem az foglalkoztatott, miként válhatnék javára az emberiségnek...”

A telefon csörömpölt. A mama. Biztosan a mama. Kata befutott a szobába, fölvette a kagylót.

- Mi újság? Feleltél?

(Mindig ugyanaz a kérdés. Olyan holtbiztos, mint ahogy a nap keleten kel, és nyugaton nyugszik. Mi újság? Feleltél?)

- Kémiából kisegítettem, de nem osztályzatra.

- És a magyardolgozat?

- Azt hiszem, jó lesz.

- Hány oldalt írtál?

- Három és felet.

A mama a vonal túlsó felén krákol, a torkát köszörüli, és gondolatban összeadja az osztályzatokat: ötös felelet, négyes dolgozat. Aztán beszél.

- A smarni alá tegyél egy kis zsírt, és kavard, amíg felmelegszik, mert odaég.

Kata megint összefogta a szoknyáját combközépnél. Mint egy domb, úgy dudorodik ki a húsa.

- A főtt tésztákat hanyagolhatnád - közölte ingerülten.

- Mit mondsz?

- Hogy ritkábban csinálhatnál főtt tésztát.

- Ez most hogy jut az eszedbe? Megint vadít valaki? Na jó. (Kis csend. Sértődött, baljós csend.) Ebéd után vidd le az ágyneműt a Patyolatba. Összeszámláltam.

- Igen, mama. Szecsőhöz is felmegyek.

- Kihez?

- Szecső Irénhez. Hiányzott, megmagyarázom neki a matekot.

- Aztán igyekezz haza! Visszafelé hozz egy büfékenyeret meg vajat.

Kata letette a kagylót. Dr. Bajári Katalin, az emberiség áldásos jótévője... A kelkáposzta! Mint a villám, úgy hasított bele, hogy a kelkáposzta... Kivágtatott a konyhába. Kozmás szag csapta meg. Lekapta a lábost a tűzről, a leégett réteg tetején belekóstolt a habarcsba. Keserű volt, a hús is szikkadt és kesernyés. Elfintorította a száját, sóhajtott, a lekozmaált kelkáposztát a hússal a szeméttartóba zúdította, a maradékot kanállal kaparta ki, a szeméttartót kivitte a folyosóra, és beöntötte a kukába, a lábost a mosogatóba állította, és vizet csorgatott rá. Éhes volt. A hűtőszekrényből kivette a maradék smarnit, és kavargatva felmelegítette. Nem gondolt semmire. A konyhaasztal, a tűzhely, a lábas, a mosogató, az ismerős tárgyak, minden csupa él, keménység, elhatárolt vonal. Porcukrot hintett a smarnira, megint sóhajtott, megette, aztán felvette a kabátját, és elindult Irénékhez. Útközben jutott az eszébe, hogy az ágyneműt otthon felejtette. Majd felszalad érte még egyszer, vissza nem fordul már. Tulajdonképpen Sugár Karesznek kellett volna elmenni a leckékkel. De hát ilyenek a fiúk. Amikor szükség van rájuk, sehol sincsenek. Vagy ami még rosszabb, kihasználják a nőt, mint Sós-kúti.

A végállomásnál leszállt a troliról, átvágott a Szabadság téren, és befordult az Aulich utcába. Az árnyéka nyúlánkan siklott előtte a délutáni napfényben. Kata azon tűnődött, hogy okos-e Irén. Matekból közepes, de amikor Magda néni bemutatta a két reprodukciót, két Madonnát a gyermek Jézussal, és meg kellett állapítani, melyik a szép és miért, és melyik a giccses, az osztály általában azt kifogásolta, hogy az egyik képen az anya rámosolyog a fiára, de a

tekintete elkalandozik a távolba. Irén felmutatott. „Nekem éppen ez tetszik. Mintha a világ valamennyi gyerekét nézné és szeretné, nemcsak a sajátját.” Magda néni bólogatott.

- Ez szép gondolat, Irén.

Bonyolult dolog ez az okosság! Kata lassan ballagott fölfelé a lépcsőn. „Lali” - valaki rákarcolta a falra kétszer egymás után, s az i betű szára feltört, mint egy kiáltás. Irénéknél balkon is van, kis erkély, éppen csak két szék fér el rajta. Egyszer, amikor elment a házuk előtt, Irén kint napozott az erkélyen, ő felkiáltott neki:

- Szevasz, Szecső!

- Szia, Bajári! Gyere fel!

Irénen kerek békanapszemüveg volt. Felment hozzájuk, az erkélyen ültek, barackot ettek, utána feltörték a magokat a konyhában, és ő elmondta Irénnek, hogy orvos szeretne lenni, kutató orvos.

Kata felért a harmadik emeletre, megnyomta a csengőt. Az előszobaablakot védő rács kacskaringóit nézte meg az ablak homályos üvegét. Siető, kemény lépések, magas, vállas férfi áll az ajtóban.

- Irén osztálytársa vagyok. A leckék miatt jöttem.

A tárva maradt ajtóban felbukkant a nagymama.

- Tudsz valamit Irénről?

- Csak azt, hogy hiányzott. Eljöttem hozzá a leckék miatt. Hogy a matekot elmagyarázzam.

Nedves, rémült szem meredt rá. Kata elkapta a tekintetét, a cipője orrát bámulta.

Tíz perccel három után telefonáltak, az időt pontosan megjegyezte, mert amikor hazaért a dolgozatfüzetekkel meg a vacsorára szánt tojásokkal, Tomit nem találta otthon. A konyhaajtó kilincsére akasztva cédula lógott: „Mamsli a kistéren focizok. Három órákor jövök Tomi.”

Felsóhajtott. A konyhaasztalon ragacsos pohár és félig lerágott alma, Tomi szörpöt ivott, és a poharát nem mosta el. Az összeharapdált alma az emlékezetéből a megavasodott vajás kenyerek, kiszikkadt sajt szeletek füzérét rántotta elő, és szempillantás alatt a Munka Semmibebevésének Jelképévé nőtt. A táskájából elővette a piros betétű tollat, és a konyhaasztalon ingerületen aláhúzta a hibákat. Aztán megrázta a fejét. Másként kellett volna. Odatenni a gyerek elé a cetlit: „Olvasd el figyelmesen, és mondd meg, hol vétetted el. Neked ezt már tudnod kell.”

Tíz perccel három után az órájára nézett, és megállapította, hogy Tomi késik. Akkor csengett a telefon.

- Itt Lontay Tibor beszél, a Szecső Irén nagybátyja.

- Mi van Irénnel?

- Még nem jött haza. Azért telefonálok, hogy érdeklődjem, nem történt-e valami az iskolában, ami megmagyarázná ezt az...

- Semmi. Tudtommal semmi.

- Rossz osztályzat?

- Mindennap megnézem a gyerekeim osztályzónaplóját. Egyébként Irénnel soha nem voltak ilyen problémák.

- Esetleg drukolt a feleltetéstől, dolgozatírástól.

- Kizártak tartom.

Kis csend volt.

- Még egy kérdés, tanárnő, talán ezzel kellett volna kezdenem. Hiányzik valaki még az osztályból?

- Azt hiszem, értem, mire gondol. Senki más nem hiányzik. - Elébe vágott a következő kérdésnek: - És a családlátogatók sehol nem tapasztaltak rendellenességet.

Érezte a ki nem mondott kérdést: Irén ellógott valakivel, s ugyanakkor szorongást is érzett a ki nem mondott kérdés mögött, rettegést, amit a hang mesterkélt nyugodtsággal leplez.

- Nemrég itt járt egy kislány, Irén osztálytársa. Szemüveges kislány.

- Bajári Kata.

- Azt mondta, a leckék miatt jött.

- Igen, ő a tanulmányi felelős. Reggel szóltam, hogy valaki nézzen fel Irénhez. Persze akkor még nem tudtam.

- A húgomnak nem akarok felesleges aggodalmat okozni, úgy gondoltam, előbb a tanárnővel beszélek, hátha valami támpontot kapunk.

- Sajnos, tanácstalan vagyok. Teljesen tanácstalan.

- Engedelmet kérek a zavarásért.

- Szó sincs zavarásról. Várom a hívásukat, hogy mi van Irénnel. Balesettől nem kell tartani. Az iskolát azóta már értesítették volna.

- Én is felhívtam a mentőket és a Baleseti Kórházat, tulajdonképpen az édesanyám megnyugtatóra, ő szegény nagyon aggódik, és én hiába magyarázgatom...

- Serdülőkorban megesik, hogy a legrendesebb gyereken is erőt vesz valami viszolygás a megkötöttségtől.

- Iskolaundor. - A hangban megkönnyebbülés bujkált vagy inkább színpadias kedélyeskedés.

- Annak is nevezhetjük. Egyik kartársam szerint anarchikus szabadságvágy. Azt hiszem, ez a megfogalmazás találóbb. Tehát abban maradunk, hogy ma még felhívunk. Remélem, jó hírrel.

Az emlékezete sorra dobta fel a botrányos mulasztásokat, amiket megért. Az a fiú, aki öt rovét vitt volna haza, és vidékre szökött a nagymamájához; az a lány, aki azért szökött meg, mert gombostűket szúrt az anyja szeretőjének karosszékébe, és felpofozták; aki disszidálni akart az apja után, aki autóstoppal lement a Balatonra, az a fiú, aki időnként egy zöldségesnek maszkolt. Mindegyik eset megtörtént valakivel, és egyik se illett Irénhez.

Tomí fél négykor csörtetett be.

- Késtél - szólt rá szűkszavúan, de teljes erkölcsi szigorral.

- Elfelejtettem megnézni az órát. Olyan jól fociztunk.

- És ha a pék is elfelejtene idejében bemenni a kenyérgyárba, és nem lenne se péksütemény, se kenyér?

Tomí tekintete elárulta, hogy unja a péket és a péksüteményt. Ráadásul szétterpesztette az ujjait. Ettől hirtelen dühbe gurult.

- És máskor leszel szíves elfogyasztani, amibe beleharaptál. A konyhaasztalon egy félig lerágott alma. És ha még egyszer késel, egy hétig nem mégy le focizni.

(Hát a ragacsos pohár? Nem lehet agyonnevelni egy gyereket. A pedagógusok ott hibáznak, hogy vagy agyonnevelik a saját gyereküket, vagy mindent rájuk hagynak. Arany középút! Hol az arany középút?)

- És most nézd meg a cédulát. Órákkor - már elmagyaráztam neked, miért nem írjuk két k betűvel. És a megszólítás után mindig vesszőt teszünk. Mamsli, utána vessző, focizok után is vessző. Miért? Magyarázd meg, hogy miért.

- Két állítás.

- Na látod, hogy tudod. Most menj kezet mosni. Az arcod is maszatos.

Tomi a mosdóhoz cammogott, kinyitotta a csapot, az ujját óvatosan dugta a vízszugárba.

- Ne takarékoskodj a vízzel. Aztán csináld a leckédet.

Leült az íróasztalhoz, a füzetek mellé. Jobb oldalra tiszta papírlapot tett, három merőleges vonalat húzott rá. A rovatok fölé: helyesírási hibák, stiláris hibák, tárgyi tévedések. Felütötte a legfelső füzetet. „A költő, miként az igazán értékes emberek, magányos volt.” Ha nem nézte volna meg a fedőlapon a nevet, ha nem ismerné az írást, akkor is tudná, hogy a Kata dolgozata. Javítás közben időnként kipillantott. A szemközti házat nézte, tetején kétoldalt a félkaréjban végződő kis toronnyal és a felesleges, hivalkodó gipszdudorokkal. Ha egy éles késsel le lehetne vágni azt a gipsznyúlványokkal megspékelt két tornyot...

Másodszor éppen akkor csengett a telefon, amikor kitálalta a szalonnás rántottát. Az Irén anyja hívta.

- Nem jött meg - mondta Szecsőné. - Semmit se tudunk. - A hangja fáradt volt, fakó.

- Érthetetlen.

- Igen, érthetetlen.

Kínos hallgatás következett.

- Egész délután itt ülünk a telefon mellett.

A képzelete most odatolta elébe Szecsőné a nagy fekete kontyával. Ül a telefon mellett, és vár. A tenyerébe támasztja az állát, és vár. És a nagymama is vár. Az egész család. Hét óra elmúlt. Irén nem jött haza.

- Képtelenségnek tartom, hogy elcsalták volna.

- Én is. Nem az a fajta gyerek. Megint hallgattak.

- Baleset nem történt, újra végigtelefonáltuk a mentőket, a kórházakat. Az ember ilyenkor minden lehetőséget végiggondol. Minden kombinációt. Még ha valószínűtlennek látszik, akkor is. Disszidálás - mondta vontatottan Szecsőné.

- Igen. Nyáron Kölnben volt Irén. Hátha visszahúzta oda valami vagy valaki.

(Hajóút a Rajnán, a Loreley-szikla, Bonn, a Beethoven-ház. A kölni dóm. A leszakított cikk. Mi baja Irénnek? Karesz!) És közben gépiesen beszélt, semmitmondó, megnyugtatósnak szánt szavakat mondott. Tomi belökte az ajtót.

- Mama, kihül a rántottád!

- Jó, hagyj most!

- Apa üzeni, hogy kihűl. Én megyek mosakodni. Kezével intett Tominak, hogy maradjon csendben, és sipirc.

- Irénnek van egy pajtása. Az osztálytársa.

- Sugár Karcsi?

- Igen.

Rövid csend szakadt közékük.

- Ott volt az iskolában?

Másodszor kérdik meg tőle ma délután. Először kerülő úton, most nyíltan. Megrázta a fejét, mint aki elhesseget magától egy gondolatot.

- Ott volt. Dolgozatot is írt.

- Hát akkor viszontlátásra.

Mielőtt felelhetett volna, a telefon kattant, Szecsőné lerakta a kagylót.

HARMADIK FEJEZET

A fiú a műterem széles ablakánál állt, öt emelet magasságából nézett le az utcára. Egyedül volt, az apja bent maradt a Nemzeti Galériában, az anyja még nem jött haza. Autók húztak el az úttesten, a járókelők közt egy kis srác rollerezett, egy aktatáskás férfi furcsán lóbálta a karját, mintha rosszul szerelték volna be a testébe, a szemközti oldalon teherkocsi állt meg, az egyik ürge bement a házba, a vezető lekászálódott az ülésről, cigarettára gyújtott. A kocsi oldalának dőlt, a lábát szétterpesztette, a cigaretta a szája szögletében lógott.

A mozdulatok. Az emlékei nem is annyira a szavakhoz, inkább képekhez, mozdulatokhoz kötődnek. Ahhoz a mozdulathoz, ahogy Irén hátraveti a haját, ahogy a pamlagon kuporogva gitározik, s a teste szeszélyes ábrát ír le. És a saját mozdulataira is emlékszik, a papíron mozgó kezére, amikor vasárnap délelőtt a kiszámított példákat lemásolta egy füzetlapra, és a borítékba becsúsztatott egy cetlit. „Soha többé nem akarok beszélni veled. Ne telefonálj!” A benyálazott ujját végighúzta a borítékon, és ráírta az Irén nevét. „Kész - mondta magában. - Ez kész.” Még ebéd előtt elvitte a levelet. Az Országházban fogadás lehetett, a fölépcsőt piros szőnyeg borította, a teret ellepték a Mercedesek, fehér kesztyűs rendőrök sűrögtek. Előző este óta az idő tavasziasra váltott. A levelezőlap-kék égen apró báránnyelűk úsztak. A sűrűn hulló hópihékre gondolt, a kékesfehér hóra, amit előző este a markában vitt Irénnek. Gyűlölet, gyűlölet - kopogták, csattogták a lépései, amíg fölment a lépcsőn. A borítékot az ablakrács mögé csúsztatta, nem a levélszekrénybe. A szomszéd lakás konyhájában kinyitották a rádiót, bársonyos férfihang áriázott. Az a bizonyos olvadozó tenor, amit ő ki nem állhat.

A levelet becsúsztatta a rács mögé, és aztán megint kopogtak a lépései a kövön. Gyűlölet! - ezt csattogták, és hirtelen visszavitték az időben, abba az ismeretlen, iszonyú időbe, mintha nyirkos, borzalmas barlangba ereszkedett volna alá, ahogy lefelé ment a lépcsőn. Megérintette a karfát, s a lépcsőház félhomályában egy másik házban volt, más időben, más korban. Két fiú megy lefelé a lépcsőn, megállítják őket, és terelik... Csak odakint a napvilág, a vasárnapias utca, a kis cukrászda a beszállingózó, kijövő emberekkel meg a gesztenyekrémes tölcsérét nyalogató gyerek dobta vissza a naptár valóságába.

Az Irén összeszűkül szemére is emlékszik, a merev, haragos mozdulatára, ahogy az iskola-folyosón odanyújtotta neki a füzetlapot.

- Sórd be a számtanpéldáidat! Hallottad, hogy jelentettem Pipinek. De tudni akarom, hogy miért tetted?

Elfordult, továbbment, Irén utána eredt, karon ragadta.

- Jogom van tudni. Érted? Jogom van!

Nem akart találkozni Irénnel, és mégis találkoztak. Szótlatlanul mentek a Duna-part felé. Irén a fekete lastexnadrágjában meg a zöld anorákjában volt, két kezét a zsebébe süllyesztette, a könyöke kissé szétfeszült.

- Először arra gondoltam, hogy talán Moticska miatt - mondta Irén.

Ő hallgatott.

- Amiatt, hogy múltkor feljött, és felolvasott a sci-fijéből. De rájöttem, hogy hülyeség. Tulajdonképpen rögtön tudtam, hogy ez hülyeség.

- Füttyölök Moticskára!

- Abban állapotunk meg, hogy nem fogunk hazudni egymásnak.
- Én nem hazudtam.
- Az elhallgatás is hazugság. Abban állapotunk meg, hogy megmondjuk.
- Rossz lesz.
- Mi lesz rossz?
- Ha beszélek.
- Attól félsz, hogy megszakad a szívem?
- Nem, másként lesz rossz.
- Ne lapíts!
- Nem lapítok. Csak figyelmeztetek, hogy rossz lesz. Mi ugyanígy maradunk, ahogy most vagyunk, de neked rosszabb lesz.
- Velem te ne törődj! Magaddal törődj, azzal, hogy ne lapíts!

Arra is emlékszik, hogy a sétányon kutyák futkároztak, egy vizsla le akart szaladni az alsó rakpartra, a gazdája visszaparancsolta: „Pajtás, jössz vissza! Pajtás!” Barna foltos foxi szaladt a labda után, a két mellső lába kecsesen lendült előre, szinte úszott a levegőben. Átellenben, a Rózsadomb felett pirosra festette a felhőket a nap, a Duna rezzenetlen volt, sima, szürkés acéltükör.

- Te akartad így. Ezt soha el ne felejtsd!
- Rendben van: soha nem fogom elfelejteni.

Ő még mindig hallgatott. A piros csík az ég alján elkeskenyedett, aztán végleg eltűnt. Egy pillanatig minden nagyon élesen látszott, átellenben a házak sora, a hegyen a Vár a fura kupolájával, a Margit-híd, a pillérek, a villamos sárga játékdobozai, a sétány kopár fái, mintha meg akarnák mutatni magukat: ezek vagyunk, ilyenek vagyunk - mielőtt elmossa körvonalait a homály.

Aztán beszélni kezdett. Nem nézett Irénre, az aszfaltot nézte, a hidat, a Dunát. Áthaladtak a Margit-híd alatt, fejük fölött járművek dübörögtek, a dohos kis aluljáróban gyerekek fociztak. Ő beszélt, és most Irén hallgatott. Egyszer rápillantott, mereven nézett maga elé, a zsebre dugott kezével olyan volt, mint aki önmagába kapaszkodik. Elkapta róla a tekintetét. Továbbmentek Újpest felé, a part mellett uszályhajó horgonyzott, és később, amikor visszafordultak, már világosság gyúlt ki rajta, az orrán, a tatján meg az oldalán, de az jóval később volt, előbb a felső rakparton elhaladtak a puszpángbokrokkal szegélyezett tér mellett, az irodaház mellett meg a fura, felnyurguló épület mellett, amely olyan, mintha egykor templom lett volna, de örökké, csukva van, s a melléje ragasztott részben télen-nyáron asztalok állnak egy földszinti helyiségben, sok-sok kopott asztal. Sokáig mentek a néptelen rakparton, egy-egy padon, elszórtan, a hidegnek fittyet hányó szerelmespárok csókolództak, a Hármashatár-hegy beleveszett az égboltba, kicsit sötétebb tömeg a hegy, kicsit világosabb a felhők. Kigyúltak a lámpák, visszafordultak, ő akkor már nem beszélt, és Irén is hallgatott. A Margit-híd hosszú fényfüzér volt, suhanó fénypontok a villamoskocsik. A Dunába ezüstöt festett a neon, sárgás-aranyat a régi, kerek lámpák. Megint átmentek a híd alatt a dübörgésben, a gyerekek már szétszéledtek. Az OTP-ház piros és kék fényreklámja imbolygó mintákban ringott a vízen. Arra gondolt, hogy a tekintetükkel tartották egymást, amikor Irénnel elindult a vonat, most a hallgatásuk bilincselte össze őket. Szabadulni akart, el akart menni, azt várta, hogy Irén mond valamit, de Irén egy szót se szólt. Az Országház elé értek, az oldalsó kiskapu elé. Irén vissza-

fordult. Kopogtak a lépéseik az aszfalton, de nem vertek ki ritmust. A lépéseikben csak a hallgatás volt. A híd előtt ott a kis téren, Irén megszólalt:

- Ez volt?

- Ez.

Megálltak az éles neonfényben, egymásra néztek. Irén még mindig az anorákja zsebébe süllyesztette a kezét. Ilyennek még sohase látta. Az ismerős, változékony arca mintha csak maszk lett volna. Most előbukkant az igazi. Szoborarc, merev és zárt. Fiatal római műemlék-arc. Irén soha nem hasonlított olyan nagyon az anyjára, mint akkor.

- Hát... szia!

- Szia!

Irén sarkon fordult, átszaladt az úttesten a kettes megállójához. A végállomásnál szállt fel. Ő visszaindult gyalog az Országház felé.

Karesz elmegy az ablaktól. Azt a fényképet nézi a falon. Fiatal fiú képe, az arca hosszú, a homloka makacs. Sűrű, fekete haja van, és a két szeme messzire néz. Hasonlít rá.

Óvatosan! Óvatosan! Nem mozdulni, hogy a másik, a szomszéd rekamién meg ne hallja. Talán ébren van, az imént - öt perce vagy egy órája - még ébren volt. Köhögött, felállt, az asztalhoz surrant, tapogató keze kihúzta a fiókot, az asztalfiókban matatott. Ő rászólt:

- Gyűjtsd csak meg a villanyt, László, ha valami kell.

- Az altatót keresem. Judit, ne adjak neked is egy szem Tardylt?

- Nem. Nem veszek be Tardylt.

A lámpafényben a mennyezetet nézte, amíg a férje kiment vízért a fürdőszobába. Tavaly beázott a vakolat a negyedik emeleti lakó fürdőszobájától, nagy szürke foltot festett a mennyezetre. Meg kellett várni, amíg kiszárad, a festő először valkidréteget húzott rá, aztán három nap múlva a tejfehér valkidra ráfestette a sárgás bécsifehéret. De ha figyelmesen nézi az ember, még mindig kiveheti a folt átderengő körvonalait.

A férje visszajött fél pohár vízzel.

- Nem vennél be mégis egy altatót, Judit?

- Nem - mondta, és megrázta a fejét. - Mondtam már, hogy nem.

- Hát akkor... - Elfojtott sóhajtás, László eloltotta a villanyt. Eltűnt a mennyezet a folt átderengő körvonalaival, eltűntek a tárgyak, mindent befolyt a sötétség, az éjszaka.

Ha a férje most azt mondaná: „Ne emészd magad, Judit.” Ha valami ilyet mondana: „Majd meglátod, előkerül Irén, nem lesz semmi baj” - akkor talán kitörne belőle az üvöltés. Nem, ő sose kiabál, mindig fegyelmezett. Akkor se jajgatott, amikor a gyerekeit a világra hozta. „Gratulálok, asszonyom, remekül tartotta magát” - mondta az orvos.

A tartás önfegyelem kérdése. Aki titkot hordoz a szívében, annak vértje és menedéke az önfegyelem. Aki egyszer nem mert akarni, aki elkésve akart, az erősnek mutatkozik, hogy titkát jól elrejtse.

Az éjszakában olykor megreccsen egy bútor, nyugtalanítóan, fenyegetően, mintha állat moccanna a sötétben. Talán a nagy szekrény, amit még a régi lakásból hoztak át, az egyetlen megmaradt bútor a régi lakásból, a többi egytől egyig kimustrálta. Kidobta az ebédlőt a

behemót asztallal és a rézszögekkel kivert székekkel, a zongorát és a kecses lábú kőrisfa bútorokat, az ócskát, a szépet, mindent. Ki mert volna szembeszállni vele? Azt mondta: így és így lesz, elhatároztam. Azt mondta: kidobom az ebédlőt, eladom a zongorát és a szalont. Azt mondta: ezt akarom, ezt nem akarom. Mindig csöndesen beszélt, soha nem emelte fel a hangját, pedig néha némán ordított legbelül. Soha senki nem próbált szembeszállni vele. Csak Irén. „Felelj!” Irén ezt kiabálta. Leintette; Irén nem értette volna meg. Irén egyetlen mondatot várt, talán csak egy szót, de a valóság szerteágazó, bonyolult. Olyan bonyolult, hogy talán elmondhatatlan. Ha egyetlen szóval válaszolt volna, igennel vagy nemmel, az semmit sem ér. Akkor tulajdonképpen nem az igazat mondja, meghamisítja az igazságot. Ezért nem válaszolt, de Irén indulatos volt, s aztán hirtelen megmerevedett. Mintha redőnyt eresztett volna az arca elé. Lökött a tekintete. Irén nem érthette, hogy ha ő a teljes igazságot akarja elmondani, akkor talán a Házmaster Fiával kell elkezdenie, vagy még előbb. Vagy mégis a Házmaster Fiával és a Félelemmel? Azóta se félt, még akkor se, amikor óriásdarazsakként zúgva keringtek a bombázók, s ők a szirénák jajveszékélése közben rohantak le az óvóhelyre; akkor se, amikor hetekig az óvóhelyen éltek, és csak a tompa vagy fülsiketítő dübörgések, az egyre közelebből hallatszó ágyúzások tájékoztatták őket a külvilágról. Akkor se félt, amikor elszaladt ivóvízért, hogy teát főzhessen a mamának, mert a mama magas lázzal feküdt, és egyre inni kért. Elszaladt ivóvízért, és mire visszaért a Hernád utcai iskola udvaráról, ahol még működött a húzós csap, a házuk előtt a belövésektől felszaggatott járdán sebesült katona feküdt, a combján érte a lövés. Az elhagyatott utcán csak ő volt meg a sebesült meg a romok meg a repeszdarabok. A vértől lucskos nyöszörgő testet bevonszolta a házba, a kapualjba, és elszaladt az óvóhelyre segítségért. „Kis hősnő - mondták. - Életmentő.” Megindult a támadás, és ő megmentette a sebesült magyar katonát. „Hagyjanak békén!” - üvöltött rájuk. Aztán a szemük közé nevetett. Kiröhögte őket, hogy olyan ostobák. Sokáig nevetett, egész testét rázta a kacagás, nem bírta abbahagyni. „Idegroham - mondták az óvóhelyen. - A nagy erőfeszítés. A veszély, meg a roppant erőfeszítés, amíg bevonszolta a sebesült katonát. Egy tizenhét éves kislány.” És Kunicsek bácsi, a nyugalmazott postaellenőr, aki mindig azt mondta: „Mi győzni fogunk, mert nekünk győznünk kell!” - kijelentette: „Ez a kislány hős.” Őt meg csak rázta a kacagás. Tudta, hogy nem hős, éppenséggel nem. Ami megtörtént, azon ez az életmentés se változtat.

Szezsóné a feje alá teszi a bal karját, jobb keze a takarón, ujjai a semmit morzsolják. Fél. Amióta Irén elment, fél. Minden megtörténhet. A legrosszabb is.

Öcsi ma éjjel a nagyanyja szobájában alszik. Bekéredzkedett. A gumimatracra ágyaztak neki, mint nyaranta, amikor László nővére látogatóba érkezik a lányával. A gyerekszoba most üres.

A sötétben lehunyt szemmel nagyon élesen látja a gyékényfallal kettéválasztott szobát. Az Irén részében halványzöld a fal, az Öcsiében halványsárga. Irén díványa fölött gitár függ a falon, a két könyvespolc egyforma, tavaly karácsonyra kapták a gyerekek, de maguk választották ki. A lemezjátszó a sarokban van. Irén kicsit előregörnyed ültében, ha zenét hallgat, mintha a hangok érezhető súllyal nehezednének rá. S a könyvállvány, tetején a kabalaállatokkal, a falon függő gitár, a heverő meg a két szék - barna-sárga saktáblamintájú huzattal vannak bevonva -, a téglalap alakú asztal, amin mindig szanaszét hevernek tankönyvek, füzetek, valamennyi tárgy elébe tolakodott a sötétben, csukott szemhéja alá furakodott, hogy arra az űrre figyelmeztesse.

László az egész szobát végigkutatta. Kibelezte a fiókokat, végiglapozta a könyveket és az Ifjúsági Magazin összegyűjtött számait, átnézte a dobozt, ahol Irén a fényképeket tartja, meg a zsinórral összekötött desszertesdobozt, ahol a képeslapjai vannak, kabátzsebekben és retikülökben kutlászott. Semmit nem találtak.

Szecsőné kinyújtja a kezét, ujjai apró morzsákra törik az időt. Régóta ezt teszi. Leveleket ír, angolul, németül, oroszul, az írógép kopogása keskeny, pici vonalakra szaggatja az időt, tolmácsol, a szavak foszlányokra tépik; konyhakéssel aprítja, ollóval szabdalja, munkával igyekszik agyonütni az időt, de az időn nem lehet kifogni. Vége az önámításnak. Az idő az erősebb.

„Milyen tevékeny, milyen határozott” ezt mondja róla mindenki. Pedig csak az időt szabdalja, azt az üveges hideget szigeteli, amit legbelül hordoz. Határozottság? Komédia. Maszk, ami eltakarja az igazi arcát. Hiszen akkor is tétovázott, amikor Irén... Irén!

Még egy pillanat és még egy, sok-sok pillanat, amíg nappal lesz. Akkor mégis könnyebb. Szokott mozdulatok következnek, mindennapos teendők. A fürdőszobában megeresztli a csapot. Megmosakszik. Felöltözik. Kimegy a konyhába. Reggeliznek.

Aztán a hajnal fakó szürkességében feldereng a szoba. A szomszéd heverőn nyitott szemmel fekszik a férje. Felébredt már, vagy a Tardyl ellenére se aludt el? Lehet, hogy a többiek se alszanak, senki nem alszik ebben a lakásban, ahonnan Irén eltűnt.

- Judit! - A férje ráteszi a kezét a morzsolgató ujjakra, gyöngéden körülfogja őket. - Azt hiszem, értesíteni kellene a rendőrséget.

- Várjunk még.

A férje szája megrándul, de hallgat. Ki tiltakozna, ha ő egyszer valamit kimond?

- Hiszen tudod, az osztályfőnök reggel beszélni fog a gyerekekkel. Megígérte. Hátha valamelyik társa nyomra vezet bennünket.

- Meddig várjunk?

- Mondjuk, délig.

Szecsőné a mennyezetet nézi. Már újra látni a beázás körvonalait. Most már tudja, hogy reggel ő is beszélni fog *vele*. Nem hazulról és nem is a hivatalból. Utcai telefonállomásról hívja fel. Beszélnie kell vele.

NEGYEDIK FEJEZET

Az osztály zsibongott, mint a megbolydult méhkas. Előző délután Kata mindenkit riasztott, akit csak elért. Először Sugáréknak telefonált, de senki se vette fel a kagylót, utána Tomaso-vics Pirit, a KISZ-titkárt, majd Kasza Elemért hívta - igaz, Irén és Elemér nem voltak jóban. Kasza megorrolt, hogy Irént választották meg kultúrosnak, nem őt, de az anyja a szülői munkaközösség vezetője, a protokollt be kell tartani. Piri és Elemér további értesítéseket vállaltak, Kata pedig feltárcsázta Moticskát, Simó Klárit, majd Tóthékat; az Angyal nem volt otthon, Kata a nagymamájával beszélt, üzenetet hagyott, hogy valami nagyon fontos történt az osztályban, aztán egy kis habozás után Gombár Lujzinak telefonált; végül öt óra felé, mielőtt a szülei hazaérkeztek volna, újra Sugárékat hívta. Ezúttal nem hiába, Karesz vette fel a kagylót. Kata közölte a hírt, és homlokát összeráncolva hallgatta a fiú megdöbrent hangját.

Kata órákon át odatapadt a telefonhoz. Tárcsázott és beszélt. Mintha egy nagybeteg ütőerén tartaná a kezét. A beteg fölé hajol, s a környezet aggódva lesi-várja a diagnózist. Az eset ijesztő és rejtélyes. Kata temérdek lehetőséget gondolt végig, aztán módszeresen papírra vetette azokat, amelyek talán számba jöhetnek.

1. Irén valami súlyos ok miatt öngyilkos lett. A súlyos ok: szerelmi bánat, csalódás vagy esetleg, ha Karesz és Irén közt egész komoly lett volna az ügy, ha az is megtörtént köztük, és Irén esetleg gyereket várt, félelem a következményektől.

2. Irént elcsalták valahova, és fogva tartják. De miért tartanák fogva? Váltásdíj?

Kata homlokát az öklének támasztva töprengett. Nyugaton gyakori az emberrablás, de nálunk?! Miféle váltásdíjat tudnának összehozni Szecsőék?! Ha tsz-elnök vagy nagymenő maszek vagy egy sebész lányát rabolták volna el, akkor elképzelhető lenne, bár ilyesmiről se hallani. Törökországban fogva tartottak egy tizennégy esztendő kislányt, hogy politikai nyomást gyakoroljanak az apjára. Irén esetében erről se lehet szó. Kész nevetség! Ki akarna politikai nyomást gyakorolni Szecsőékre?

Kata az első pont mellé odaírta: talán. A másodikhoz: nem valószínű.

3. Disszidálás. Lehetséges, de miért éppen most?

4. Irén elszökött egy fiúval. Kivel? És Karesz?!

5. Valaki bosszút állt Irénen. Miért? Ki?

Kata most a tenyerét harapdálta. Aztán az 5. pont mellé odaírta: talán, lehetséges. Összefüggéseket tisztázni.

6. Valaki elgázolta Irént, és a holttestet bedobta a Dunába.

Rövid gondolkodás után Kata ezt a pontot áthúzta. Késő este történhet ilyen bűntény, reggel fél nyolc tájt azon a forgalmas helyen nem történhetett meg.

Csengett a telefon: az Angyal. „Nyugi - mondta az Angyal, amikor meghallotta a hírt -, majd csak előkerül Irén. A szüleim is eltűntek Pesten, aztán előkerültek Kanadában. Szülinapomra és karácsonyra csomagot is kapok tőlük, anorákot meg pudingport. Szia!” - búcsúzott az Angyal. Később Gombár Lujzi telefonált, mert a beszélgetésük félbeszakadt, az Ibusz-vendégnek távolságit kapcsolt be a központ. Vacsora közben Kasza Elemér jelentkezett, hogy beszámoljon: az anyja tudakozódott Szecsőéknél, sajnos, semmi hír.

Amikor Kata háromnegyed előtt öt perccel benyitott a II/D-be, szinte az egész osztályt ott találta. Egymás szavába vágva tárgyalták az esetet: Irén még reggel sem került elő.

- Hátha disszidált? - kérdezte tűnődve Kasza Elemér.

- Ki van zárva! - intette le Elemért Szamek Gabi.

- Miért?

- Nyáron Kölnben volt. Ha akar, hát kint marad, és kész.

- Ez nem olyan egyszerű kérdés - jegyezte meg Simó Klári.

- És ha elkapta egy galeri? - tűnődött Moticska. - Képzeljétek csak el!

- Nem képzeljük el! - vágott közbe az Angyal. - Galerit, reggel az Aulich utcában, két percre a trolimegállótól.

Bednarik Ilus a Karesz háta mögött tapintatosan a szájára tett mutatóujjával jelezte, hogy ezt a galeritémát abba kéne hagyni.

Moticska rá se hederített.

- Na és? - kérdezte.

- Na és, ha filmnovellát akarsz írni *Irén meg a galeri* címmel, engem hanyagolj mint közönséget.

- Ilyen közönségre én nem pályázok. Én, aki...

- Tudjuk, Jancsó belőled merített, sőt Antonioni is. Ő egyenest mindent Moticska Bélucinak köszönhet.

Moticska arca a megrekedt visszavágástól piros lett és felduzzadt, mint egy léggömb.

Kasza Elemér most Tomasovics Pirivel vitázott.

- Értsd meg, Kasza, én is azt mondom, ha Irén disszidálni akar, kint marad Kölnben a rokonainál.

- Tévedés, Irén egy német családnál volt. A nagybátyja küldte a valutát Argentínából - helyesbített a jólétesült Kasza.

- Gazdag a nagybátyja? - kérdezte Kata.

- Mit tudom én! Valutát küldött, és kész. Miért érdekel?

Kata nem felelt. A szája szélét rágta. Aztán kinyitotta a füzetét, és a 2. ponthoz odaírta: Ha X gazdag, esetleg valutáért. Zsarolás.

- És ha valaki berántotta Irént egy kocsiba? - vetette fel a lehetőségeket Moticska.

- Az Aulich utcában?

- Ott is megtörténhet.

A tapintatos Bednarik megint a szájára tapasztotta az ujját, és Kareszra mutatott.

- Ki kéne tenni a képét az újságba.

- Azzal még várnak - mondta Dugó -, előbb mindent lenyomoznak. - Hirtelen elhallgatott. - A nagybácsim a rendőrségnél van - tette hozzá. - Tőle tudom.

- Érthetetlen! - sóhajtott Moticska. - Mintha az ember vaksötétben egy fal előtt állna.

- Szeretném tudni, miért érthetetlen egy fal, főként vaksötétben - okvetetlenkedett az Angyal.
  - Ezt az ember vagy érti, vagy nem.
  - Ahá, irodalmi hasonlat. A Moticska Béluci saját szüleménye.
  - Hagyjátok már abba! - Karesz öklével a padra vágott. - Itt ma egyéb sincs, csak veszekedés. Még most is! Ezt nem lehet kibírni.
  - Igaza van - mondta Tomasovics Piri -, abbahagyhatnátok.
- És Bednarik Ilus azon a vékony üveghangján helyeselt.
- Moticska megint sóhajtott.
- Adjatok egy oroszfüzetet.
- Kata körbeforgatta a fejét. A gyerekek nagy része körmölt. Persze, a tegnap délután izgalmai közt még a „rendesek” se készültek el a házi feladatokkal. Három oroszfüzet járt körbe: a Tomasovics Pirié, a Kasza Eleméré meg az övé. És ő tizenegy után feküdt le. Igaz, hogy temérdek ideje ment el a telefonálással. Ezek itt körmölnek, és vitáznak az Irén eltűnéséről, de még mindig nem jutottak el az ő hat pontjáig.
- És azért az is különös, hogy a faliújság... Szamek Gabi kis szünetet tartott. - Nem vettétek észre?
  - Ki a csoda nézi a faliújságot? - kérdezte ingerülten Gombár Lujzi.
  - Na, ez egy kis túlzás - állapította meg Kasza Elemér.
  - Nem tudom, hogy ki nézi és ki nem, de nekem szemet szúrt, hogy az Irén cikkét letépték róla
  - mondta Gabi.
  - Ez tiszta hülyeség! - kiabált Dugó. - Mi köze egy faliújságcikkeknek az Irén eltűnéséhez?!
  - De mégiscsak különös, hogy éppen most.
- Moticska felütötte a fejét az oroszfüzetből.
- Az előző vitához egyébként csak annyit, hogy regényben olvastam: egy fiú elrabolta a lányt, akibe beleszeretett, és fogva tartotta a vidéki háza pincéjében.
  - Hülyeség! - vágta rá Dugó.
  - Vadromantika - állapította meg Kasza Elemér.
  - Nem vadromantika, hanem egy modern angol regény. Még hozzá jó regény. *A lepkegyűjtő*, ez a címe, és a kritika is megdicsérte - bizonykodott Moticska.
  - Értsd meg, hogy az ilyesmi nálunk képtelenség. Az angol társadalmi viszonyokat nem ismerem, de nálunk ilyesmi nem történhet meg. Képtelenség - ismételte meg nyomatékkal Kasza.
  - Neked semmit se mondott Irén? - Ezt Szamek Gabi kérdezte Karesztől.
  - Gondolod, hogy akkor itt ülnék mukkanás nélkül? - Elhallgatott. Aztán, mintha hirtelen dührohamot kapott volna: - Okosabbat nem tudsz kérdezni?
  - Az utóbbi napokban olyan különös volt Irén. - Kata azon a leckefelmondó hangján beszélt, és a nyakát előrefúrta. - Megváltozott. Mintha kicserélték volna.
  - Hát... Én ilyen határozottan nem állítanám - mondta Lujzi.

Simó Klári a tanári asztalhoz szaladt, a fiókból kivette a háziszöttek terítőt, és ráborította az asztallapra.

- De hogy csak így eltűnjön valaki - ingatta a fejét, és sóhajtott. - Hacsak...

- Hacsak? - visszhangozta a szót Kata.

- Értem, mire gondoltok. De mi oka lett volna rá? Nyomás ok nélkül senki se lesz öngyilkos.

- És ha megvolt rá a nyomós oka?

- Mi?

- Éppen ez a kérdés.

- Osztály, vigyázz! - kiáltotta Simó Klári a megbillenő kilincs felé.

Az ajtó kinyílt, az osztály felállt.

- Magda néninek jelentem, osztálylétszám 38. Jelen vannak 37-en. Hiányzik - Klári nagyot lélegzett, mint aki erőt gyűjt -, hiányzik Szecső.

Nagyon fáradt arc fordult szembe az osztállyal. Csupa repedés és horpadás. És mintha megcsúsztak volna a vonásai.

- Bizonyára hallottátok már. Irén tegnap reggel elindult hazulról, és eltűnt. Azóta semmit nem tudunk róla.

Ilyen csönd még sose volt az osztályban. Hallani lehet a csöndet, érezni, tapintani, súlya van. Úgy érezte, hogy mindenkire ránehezedik ez a csönd az osztályban.

- Ha tudtok vagy sejtetek róla valamit, ha feltűnt rajta valami, mondjátok meg.

Talán azt kéne mondani: „Ti többet tudtok róla. Fél napokon át ott ült köztetek. Én mindent felülről látok, az egész osztályt. Az a néhány centi szintkülönbség sokat változtat. Amikor órát látogatok, és a leghátulsó padban ülök, mintha nem is ugyanazt az osztályt látnám. Nemcsak a gyerekek, hanem a tanárok is mások a leghátulsó padból. Olyasmi ez, mint egy Picasso-kép, amely különböző síkokról ábrázolja az arcot. Ugyanaz az arc, és mégis más.” De hallgatott. Az asztalra támaszkodott, és nézte az osztályt. Felülről. A dobogóról.

- Minden részlet fontos lehet. Nyom, amin talán elindulhatunk - mondta.

A csend még mindig tartott.

Leszállt a dobogóról, háttal az asztalnak. Most a Bajári Kata szeplőit is látja meg a pattanásokat a Szamek Gabi arcán és azt a függőleges vonalat a Dugó orra tövében, mintha egy kis vájat húzódná a szemöldöke közt, a pihéket a Sugár Karcsi szája fölött meg az állán, nem-sokára borotválkozni fog; sok apró részletet lát meg ilyenkor, de a hátulsó padokban ülők összemosódnak, lesuny arcok tűnnek el egy-egy széles váll mögött.

A katedraasztalnak dőlve várt. Kata mutatott fel elsőnek.

- Én csak annyit tudok, hogy Irén vagy egy hét óta különös volt. Az előbb mondtam is az osztálynak. Olyan, mint egy automata: eljön az iskolába, leül a padjába, felel, ha kérdezik, de semmi köze az egészhez, ami körülveszi.

- Ez túlzás, Kati - tiltakozott Tomasovics. - A rendezvényen jókedvű volt.

- Na igen, de azóta.

- Uralkodott magán, de lehangolt volt - mondta Moticska.

- Tévedés - tiltakozott Szamek Gabi. - A rendezvényen le is fényképeztem, ahogy nevetett. Belenyalt a hóba, amit Karesz tartott oda neki, és nevetett.

- Én olyannak találtam, mint máskor.

- Azért van abban valami, hogy egy ideig komor volt.

Azt a hallható, súlyos csendet, ami az óra elején az osztályra nehezedett, zsebongás váltotta fel. Összehajló fejek, izgatott arcok, sustorgásból felcsattanásba emelkedő hangok kórusként kísérték az egymás szavába vágó felszólalókat.

Előrelépett, most már a padok közt állt, a két első pad közt.

- Amikor a hetes tegnap bediktálta a hiányzókat, és én megkérdeztem, mi baja Irénnek, valaki azt mondta: a Karesz. Karcsi, te akkor hátranéztél.

- Igen, hátranéztem.

- Akkor nyilván tudod, hogy ki mondta.

- Én!

Az Angyal a nagyobb nyomaték kedvéért felállt. Zsebre vágott kézzel állt, és a lábujján himbálta magát, mint aki táncolni készül.

„Olyan volt, mint egy kis csomag - rebegte elérzékenyülten az Angyal nagymamája. - Szakasztott olyan volt, mint egy kis csomag, mikor a menyem szomszédasszonya áthozta. Beadták neki a gyereket, csak egy félórára, és disszidáltak Kanadába.”

A kis csomag azóta legalább 180 centire nőtt. Vajkayné több ízben látta snúrozni a Szabadság téren, Orosz Richárd a Pesti Színházból hazajövet az Anna eszpresszóban rövidital fogyasztásán kapta. „A tanórán tanúsított fegyelmezetlen magatartása miatt megintem... Az iskola fegyelmi szabályait sértő magatartása miatt osztályfőnöki intő... Igazgatói intő...” Egy-egy intő után a nagymama megjelent az iskolában, a folyosón várakozott, a falhoz lapulva, és korához képest meglepő fürgeséggel pattant elő, siránkozó hangja, mint az elromlott csapból csöpögő víz. A családlátogatáson az Angyal nagypapa megkérdezte, hogy a tisztelt tanárnő tud-e angolul, az igenlő válasza pudingporos tasakot hozott elő, és megkérte a tisztelt tanárnőt, hogy fordítsa le. „*Istenek eledele*, banánízű pudingpor. Négy evőkanál tejjel sűrű pépet keverünk...” A nagypapa felrakta messzelátó szemüvegét, és jegyezte.

„Tapasztalatból állíthatom, hogy a kanadai pudingpornak nincsen párja” - vigyorgott az Angyal. A pimasz csibészpillantása és a kihívó mosolya mögött riadtság bujkált, magány, közöny, tehetetlenség. És most itt áll, zsebre vágott kézzel himbálja magát, és azt mondja: Én!

- Nyilván volt valami okod rá.

- Hát...

- Ki vele! - mordult rá Karesz. - Mit teketóriázol?

- Sugár, most én beszélgetek Tóth Palyával. Kérlek, ne szólj közbe. Tehát? - fordult a tekintetével ismét az Angyal felé.

- Összepattantak. Irén meg Karesz összepattantak - állapította meg azon a vagányos hangján az Angyal. - Irén akkor nagyon le volt lombozva.

- Mikor volt nagyon lehangolt?

- Hát... - Az Angyal homloka ráncokba szaladt, de az arcán nyoma se volt a töprengésnek, csak unalom meg üresség volt az arcán és a szemében. - Hétfőn tudom, hogy le volt lombozva ott ült mellettem a vetítőben. Na és a tízpercben is.

- Mi volt a tízpercben?

Az Angyal alig észrevehetően habozott.

- Hát, lógatta az orrát.

- És? - Várt egy kicsit. - Csak ezt akartad elmondani?

- Igen - vágta rá gyorsan, de meggyőződés nélkül.

- Pedig Irén nem csak egyetlen tízpercben lógatta az orrát, hogy a szavaidat ismételjem.

Tekintete keresztezte az Angyal sunyi és éber pillantását.

- Azt mondtad: *a tízpercben*. - Az utolsó szót megnyomta. - Az elhangzottak alapján úgy gondolom, hogy Irén az órán is, tízpercekben is valami ok miatt komor volt, és egy bizonyos tízpercben te talán másvalamit is észleltél.

Az Angyal vállat vont, kicsit megrázta a fejét, mint aki legyet hesseget el.

- Nem tudom, mire akar Magda néni kilyukadni.

Tenyérbemászó pofa! Zahonyáknak tulajdonképpen igaza van, ez a kölyök tenyérbemászóan pimasz a konok, üres tekintetével.

- Arra akarok kilyukadni, hogy te észrevehettél valamit egy bizonyos tízpercben.

- Én?

- Te.

- Miből tetszik gondolni? - kérdezte az Angyal azon a vagányos géphangján.

„Bújócskát játszunk, Tóth?” Már a nyelve hegyén volt a megjegyzés, de Karesz megelőzte, felugrott.

- Nem tudom, mért nem mondd meg, hogy ott voltál a közelben, a folyosón, amikor Irén meg én veszekedtünk.

Most megint az a tapintható csönd az osztályban.

- Min veszekedtetek, Karcsi?

- A számtanpéldák miatt. Vasárnap felvittem hozzájuk a matekpéldákat, nem voltak otthon, hát otthagytam. Hétfőn Irén odajött hozzám, ingerült volt. „Sózd be a matekpéldáidat!” - ezt mondta.

„Te nagyokos - gondolja az Angyal -, nekem nem fogod bemesélni, hogy a matek miatt veszekedtetek, ezt még Magduci se veszi be. Ennyi sütnivalója még egy tanárnak is van. A fejem tenném rá, hogy ti már előzetesen összepattantatok, talán a rendezvényen vagy inkább vasárnap, mert a rendezvényen mindig egymással táncoltatok. Te nagyokos a matekpéldáid-dal, ott álltam a folyosón, és azt a lepra földrajzot gyúrtam, mert a nagy lassanként kisóhajt a lakásból. Sózd be a matekpéldáidat! - kiabálta Irén, én a vízi erőműveket magoltam, te elhúztad a csíkot, Irén utánad iszkolt. Tudni akarom! - és megfogta a karodat, nem a matekpéldákat akarta tudni, az egyszer biztos, de nekem tökmindegy az egész, szerintem disszidált a csaj, annál több esze van, mint hogy a Dunába ugorjon miattad. Nekem tökmindegy, hogy mi volt köztetek, én rendes voltam, igazán nagyon rendes, én hallgatni akartam a veszekedésről,

persze ha nagyon megpiszkálják ezt az ügyet, könnyen kiderül, hogy más is hallhatott valamit. Fogadok, leesett benned a tantusz, hogy más is hallotta, és megijedtél.”

Az Angyal álmos pillantása vágyakozva siklott ki az utcára. Most jó lenne kint snúrozni, de ha kint lenne az utcán, egy idő múlva a snúrozást is unná, és nem tudna mit kezdeni magával.

- Leülhetsz, Tóth.

Az Angyal lezökkent.

- Szóval te, Karcsi, a matekpéldák miatt veszekedtél Irénnel hétfőn?

- Igen. - Nyelt egyet, összehúzta a szemöldökét. Hirtelen elébe vágott a kérdésnek, elkapta a ki nem mondott szavakat, fürgén kicselezte őket. Időt nyerni, most ez a legfontosabb! Arcok fordultak felé, érezte a rátapadó tekinteteket, a hátában is érezte, Kata egy kicsit eltátja a száját, a dülledt szemével most olyan, mint a horogra akadt hal, tisztára olyan. - De tulajdonképpen... - És hallotta a saját hangját, tompán vált ki a csendből, aztán hirtelen, ingerülten felcsattant: - Irén ugyanis előzőleg... Szóval megmondta, hogy mással fog járni.

- Mikor mondta meg?

- Szombaton. - A választ rövid habozás előzte meg.

- Szombaton a rendezvényen?

- Igen.

- Nahát! - kiáltott fel valaki. Sustorgás támadt.

- Csend! - kiáltotta Tomasovics.

Ha rágyújthatna egy cigire! Karcsi a köpenye alatt megtapogatta a zsebét. Az ujjai alatt érezte a Symphoniákat, négy darab Symphonia, tízpercben a végében rá fog gyújtani. Mohón vágyott arra a pillanatra, amikor a cigaretta ott fityeg az ajka közt, felpöccinti az öngyújtót, rágyújt, érzi azt a kesernyés, száraz ízt a nyelvén.

- És te vasárnap felvitted neki a matekpéldákat?

- Megígértem. Az ember tartsa meg a szavát. Tudtam, hogy nem lesznek otthon. De ezt a matekdolgot ne tessék elmondani Pipi... Piroska néninek.

- Nem mondom el, de az ügynek ez a része igazán mellékes.

- Irén biztosan azt gondolta, hogy én a matekpéldákat azért vittem fel hozzájuk... Tetszik érteni. És hétfőn odavágta nekem: „Sózd be a példáidat!” Megsértődtem, és faképnél hagytam, mert én igazán csak becsületből vittem fel hozzájuk azokat a példákat.

- Nos és az a másik fiú? Mit tudsz róla?

- Semmit... - Kis tétova mozdulatot tett a kezével. - Nem ismerem.

- Te is észrevetted, hogy Irén a hét elején lehangolt volt?

- Szándékosan nem figyeltem őt azok után. Inkább kerültem.

Most Bednarik Ilus emelkedik szólásra, Karesz leül, állát a tenyerébe támasztja, talpa ütemesen veri a padlót.

...Egyetlenegyszer Irén is megpróbált cigizni, ügyetlenül fújta a füstöt összecücsörített szájából.

- Nem szeretem. A füst miatt - mondta Irén.

- Kinyitod az ablakot, és kész!

- Nem azon múlik. A füst állhatatlan. Gomolyog, szertefoszlik, volt, nincs. Kiskoromban szikla szerettem volna lenni, hogy a mamámon is túltegyek. - Később arról beszéltek, milyennek látnák a világot, ha olyan parányiak lennének, mint egy atommag. Keringő, cikázó, szüntelenül változó világot észlelnének, méhrajként röpködő, felhőként szertefoszló mindenséget.

- Képzeld el Zahonyákat mint protont! Meg akarja inteni Tóth Palya anyagrészecskét, de az tovaszáguul, sebességével részarányosan veszíti el kiterjedését, és egyszerre csak hűlt helye, energiává vált.

- Záhonyák proton dühében szétrobban. Vagy hasad?

- Az nem jó. A hasadás nem jó. Akkor sok Zahonyák lesz.

- Egy is elég belőle.

- Egy is sok!

Nevettek. Aztán bejött a nagymama, pogácsát hozott, köménymaggal meghintett pogácsákat. Irén nagymamája egyszer lángost süttött, kihívta őket a konyhába, körülülték az asztalt, Irén, Öcsi meg ő. Falták a lángost, amikor zörrent a kulcs a zárban, és betoppant Irén anyja. Föl-szegett fejje állt az ajtóban, a kucsmáján apró hópolyhek csillogtak.

- Kihívtam a gyerekeket a konyhába, nehogy összezsírozzanak valamit odabent - mondta a nagymama. Szecső néni csak egy kézmozdulattal felelt, és mosolyogva rázta a fejét, amikor a nagymama lángossal kínálta, aztán megindult befelé. A küszöbön visszafordult, mint akinek eszébe jutott valami, de nem szólt semmit. Később, bent a szobában ő megfogta Irén kezét, és minden porcikájában érezte keskeny ujjait, lüktető tenyerét. Csupasz és védtelen volt az Irén tenyere, igen, ez jutott az eszébe akkor, csupasz és védtelen.

Szamek Gabi felállt.

- És még valami, Magda néni, kérem, amit én különösnek tartok, bár tudom, hogy az osztályból némelyek nem értenek egyet velem. A faliújságról eltűnt az Irén cikke. Éppen most, amikor Irén is eltűnt.

- Senki se tagadja, hogy különös - szólt bele Kasza Elemér. - Csak az összefüggést nem látni.

- De igenis van, aki tagadja - jelentette ki Moticska, és pillantásával megcélozta Gombárt.

Lujzi csak lekicsinyelő ajkbiggyesztéssel válaszolt.

- Több mint három hete kint függött, és most egyszerre letépik - folytatta Gabi.

- Senki másnak nem tűnt fel, hogy az Irén cikkét letépték?

- Csak a fényképésztekintetnek - dűnnyögte az Angyal.

- Tévedés, Tóth, mert Vajkay tanárnő is észrevette, ő tegnap az első óra előtt vette észre. Hát te, Gabi?

- Tegnap, valamelyik tízpercben.

Hirtelen kitört a lárma. A Moticska fölényes orrhangjába belevisített a Bajári Kata éles fejhangja, Tomasovics Piri keményen ropogtatta a szavakat, Bednarik Ilus dadogott zavarában, Simó Klári hátrafordulva vitázott, talán Kaszával, de lehet, hogy mással, és az Angyal, arcán végtelen közönnyel, rágógumit majsolt.

Rövidlátók módján hunyorogva próbált eligazodni ebben az izgatott zshivajgásban, útmutatást, nyomot keresett, egy jelt vagy segítséget várt, aztán gépiesen az órájára pillantott, a nagy-mutató már túlhaladt a negyeden. Fellépett a dobogóra, hátrébb húzódva a lármától, hogy fölébe kerekedve lecsendesíthesse.

- FigyeljeteK ide! Ha Irén szólt vagy célzást tett volna valakinek, hogy mire készül, ha valaki tud vagy gyanít valamit, szóljon nekem. Most pedig rövid számonkérés következik. Hogyan történt a nyelvújítás? Csak a leglényegesebb tudnivalókat! - Körülnézett az osztályban. - Tomasovics Piri!

Szünetben Dugó odalépett Kareszhez.

- Nagy hülyeség volt azzal a faliújsággal - közölte halkan, szemrehányóan.

- Ma minden harmadik szavad az, hogy hülyeség. A szókincsed nem valami bő.

- Ne az én szókincsemmel foglalkozz! - Egy pillantást vetett Karesz komor arcára, és hozzátette: - Apafej.

Karesz vállat vont, arrébb ment, és mintha labdát vezetne, lecsüggesztett fejjel rugdosott egy elhajított földimogyoróhéjat.

- Mit rendetlenkedsz! - csattant fel a folyosón Zahonyák hangja. - Otthon is ezt csinálod? Azt a héjat dobd be a szemétkosárba, de azonnal!

ÖTÖDIK FEJEZET

Ennyi részvevő arc csak tavalyelőtt fogadta a tanáriban, amikor két osztályt érettségiztetett, a férje kiküldetésben járt az NSZK-ban, és Tomi bárányhimlősen feküdt. „Kínos - közölték az arcok -, aggasztó, a gyerekektől minden kitelik, kiváltképpen a lányoktól, a mai világban, amikor annyit vannak őrizetlenül, ne vedd a szívedre - vigasztalták az arcok -, ilyesmi minden osztályfőnökkel megtörténhet, ha előkerül, erélyesen kell eljárni!” - kiáltották feléje az arcok, a tekintetek. Sikolya Vilma egyenest nekiszögezte a kérdést:

- Mondtak valamit a gyerekek?
- Tulajdonképpen semmit.
- Hogyhogy tulajdonképpen? - ismételte meg a kérdőalakban a szót Zahonyák. Gondterhelten nézett rá, a fejét ingatta.
- Egyik-másik megemlítette, hogy Irén az utóbbi napokban bánatos volt.
- Ilyenkor összevissza fecsegnék. Az a kérdés, hogy *maga* mit vett észre, Magda!
- Nem kell mindjárt a legrosszabbra gondolni! - Sikolya Vilma ezt vigasztalásnak szánta. - Volt egy gyerekem, Szluhák Sári, te akkor még nem tanítottál itt, Magda.

Most következik a sztori. Idegekre megy ez a Vilmus a történeteivel meg a vigasztalásával: nem kell mindjárt a legrosszabbra gondolni. És Zahonyák! Azt képzelem, hogy mindenre tudja a választ, és minden kétséget eloszlat. „Az a kérdés, hogy *maga* mit vett észre, Magda.” Hirtelesen nagyon dühös lett Zahonyákra, de főként saját magára. Ez a két lábon járó statisztika most az elevenére tapintott. Irén ott ült előtte a harmadik padban, valamire készült, és neki sejtelt, se volt róla. No persze, hétfőn tanulmányi felügyelő. Csokonai óráit tanította; sikerült óra volt, kartársnő, mintaszerű - jelentette ki a tanulmányi. Csak éppen azt nem vette észre, ő, az osztályfő, ezen a sikerült órán, hogy Irén küszködik valamivel. A saját szavait figyelte, visszhangjukat az osztályban, az időbeosztást, még a mozdulataira is ügyelt, célratörő kérdéseket tett fel, hogy minél több gyereket megmozgasson. Élénk osztályfoglalkoztatás - állapította meg a felügyelő. „A lenge hold halkkal világosítja a szőke bikkfák oldalát.” Többen is felmutattak. „Már-már impresszionista hangulat - mondta az igyekvő Kasza - a költő hanghatással fejezi ki a színhatást.” A Kasza hozzászólását megjegyezte, kicsit büszke is volt rá. Irénre nem figyelte. Csak a felmutató kezeket látta, minden más összemosódott. Önmagára figyelte, a válaszokra meg az időre, hogy csöngetésig kerekben befejezze az anyagot. És kedden? Akkor összefoglalta Csokonait, a táblára írt, szerdán oroszórán vetített az osztálynak, és az iroda megint kimutatást kért, hogy ki milyen távolságról, milyen közlekedési eszközzel jár az iskolába, szám szerint és százalékban kifejezve; szerdán az osztálykönyvvel kellett foglalkozni, nem maradt idő a gyerekekre.

Sikolya Vilmus szaporán folytatja a történetet.

- ...megismerkedett egy olasszal az utcán, és elment vele autótúrára. Az olasz durván megrohmozta az autóban. Sári erre nem számított.
- Számíthatott volna - szólt közbe Orosz Richárd túrós táskát falatozva.
- A lány védekezett, szabadulni akart a kocsiból, dulakodás közben kitörte az ablakot, s olyan rossz helyen sebezte meg a kezét, hogy béna maradt. A jobb kezén ideget vágott át az üveg. - Vilmus felsóhajtott, tekintetét a mennyezetre emelte.

- Mit gondolsz, Magda, nincs esetleg a bokorban valami gyanús ismeretség? - elegyedett a beszélgetésbe az igazgatónő, aki az imént jött ki a szobájából.

- Nem hinném. - Kicsit habozott. - Vagyis az egyik fiú említett valamit, de tulajdonképpen nem gyanús ismeretséggé, inkább csak olyasformán, hogy *van*.

- Mindenesetre tanácsos lenne közölni a szülőkkel, - javasolta Zahonyák.

- A szülők átkutatták a szobáját. - Tétova mozdulatot tett. - Semmi jel, és a holmijából sem hiányzik más, csak ami éppen rajta volt.

- Kérem a kartársakat, hogy a gyerekek előtt ne tárgyalják ezt az ügyet. - Az igazgatónő pillantása megpihent Sikolya Vilmán, súlya volt a tekintetének. - A találgatásokból semmi jó nem származik. Valószínű, hogy híre megy az esetnek, erre számítanunk kell. Ha kérdeznek, azt válaszoljuk, ami az igazság: egyelőre semmit nem tudunk. Ne hagyjuk, hogy akár a növények, akár felnőttek megrohamozzanak minket a kérdéseikkel.

- Ilyen rokonszenves kislány! - Módos sóhajtást nyomott el.

- És ilyen rendes család! - Orosz Richárd tűnődve csóválta a fejét. - Régebről ismerem őket, két éve együtt nyaraltunk Sárospatakon. Megjegyzem, az anyja még most is szebb, mint a kislány, igazi amazontermet. Irénre, bár jó tornász, néha rászóltam: húzd ki magad!

- Nem csavarták el annak a lánynak a fejét - tűnődött Sikolya Vilma - itt vagy odakint?

Ha Vilmus most elkezd a vőlegény történetét, akit egy Opel csomagtartójában próbáltak kicsempészni, mert büntetett előéletű lévén nem kapott útlevelet, hát akkor rászól, elhallgattatja. Elővette az óravázlatfüzetét, hogy nyugton hagyják. Van egy kis igazság abban, amit Zahonyák mondott az előbb: a gyerekek összevissza beszéltek, de nagyjából mégis azt állították, hogy Irén az utóbbi napokban bánatos volt. Ebből az állapotból olykor csak egy lépés addig a végzetes pontig, hogy valaki eldobja magától az életet, hiszen a tizenévesekbe minden oly élesen hasít bele, az öröm is, a fájdalom is, mert még nem edződtek a világhoz. A lehetőségeken tűnődve egy-egy pillanatra a szökés (miért, kivel, hová?!) ugyanolyan valószínűnek tűnt, mint a tragikus fordulat, vagy egyformán valószínűtlennek. Aztán az a furcsa veszekedés Sugár Karcsival hétfőn az iskolában, a folyosón. És az a valaki, aki miatt Irén kiadta a Karcsi útját. A rendezvényen együtt táncoltak, erre emlékszik, a pörgő táncolók, mint egy nagy, hullámzó körhinta, s ők ketten többször is együtt bukkantak fel. Forgott a körhinta a zenére, s ő felfigyelt valamire, csak azt nem tudja már, hogy mire, elsüllyedt benne a sok részlet között, mert a táncolókat kellett nézni, időnként körbesétálni a teremben, a büfé előtt ácsorgókat is szemmel tartani, hogy ne legyen túl nagy a tolongás; később hozzátartozók is érkeztek. Velük is váltott néhány szót, a Kata szülei rászálltak. És annyi minden történt a rendezvény óta, füzeteket javított, oroszfüzeteket, Tomi intőt hozott, mert megint otthon felejtette a tornacuccot, a roletta gurtija elszakadt, a férje leszerelte és újra felszerelte a rolót, ő tartotta a létrát, adogatta a szerszámokat, hétfőn és kedden a tanulmányi felügyelő, aztán az az undok statisztika a százalékokkal, annyi minden hullott rá arra a valamire. Az emlékezete képeket lökött elé; Karcsit dolgozatírásakor - le-fel mozgott a talpa idegesen. Karcsit az imént, amikor azt mondta, hogy Irén „letette”. Elhallgatást sejtett a szavai mögött, ellentmondást, homályt, meg lehet, az osztály is érzett ilyesmit. Nem akarta tovább folytatni Karcsi faggatását, jobb is, hogy nem folytatta tovább, négy szemközt fog beszélni a fiúval. És megint a letépett cikkekre gondolt, meg arra az elsüllyedt valamire (hiába kutatott utána), amire a rendezvényen felfigyelt, de csak a hullámzó, z sivajgó, dobogó körhintára emlékezik, fellendülő karokra, kifeszülő ülepekre, kipirult arcokra, a hosszú sörényű zenekarra, az Angyalra, aki a Cola miatt arénázott. Módosra, aki a házasulandó fiáról beszélt, az igazgatónőre, a püspöklila kazakos ruhájában, ahogy egy-

egy tanár oldalán lassan körözött a teremben, ő is járkált, aztán leült, aztán megint nekiindult a lármás ringlispíl mentén.

Fölkapta a fejét, Vajkaynéhoz fordult.

- A harmadik órában te vagy az osztályomban. - Halkan beszélt, és Vajkayné a láthatatlan paripája nyergéből kissé lehajolt hozzá. - Az én harmadik óráim lyukas. Elengednéd Sugár Karcsit? Beszélni akarok vele négyszemközt.

Vajkayné álmélkodva felhúzta a jobb szemöldökét.

- Az óráim alatt?

- Tudom, hogy nem szabályszerű.

- Csakugyan nem szabályszerű, de ha szükségesnek tartod. - Vajkayné kiegyenesedett láthatatlan paripáján. - Ami engem illet, rendben van.

HATODIK FEJEZET

Karcsi becsukta maga mögött az ifjúsági könyvtár ajtaját. Az izgalom megduzzadt a torkában, gombóccá gyüremlett.

Tekintete nekiszaladt a fal mentén sorakozó szekrényeknek, a szürkés, homályos üveglapok mögött könyvek fakó színei derengtek elő. Aztán a fiú látóterébe beugrott az osztályfőnök-nője, szemüvegének felemás nagyságú lencséje rászegeződött.

Megnyalta a szája szélét. Cserepes volt.

- Ül le.

Lezökkent, kezét a térdére fektette. Magda néni feje búbja pontosan egy magasságba esik a kilinccsel. A fiú tekintete rátapadt a kopott fényű kilincsre, mint egy ismerős, megnyugtató arcra.

- Szeretnék beszélni veled egyről-másról.

A hang nyájas biztatás és ünnepélyesség közt tétovázott. A fiú csak egy kézmozdulattal válaszolt, mintha azt mondaná: tessék, rendelkezésre állok, s a nyakigláb tizenévesek védekező mozdulatával kicsit meggörnyedt, és behúzta a fejét.

- Biztosan téged is foglalkoztatott az Irén eltűnése.

- Hát persze. Nagyon. - Kis szünet után hozzátette: - Az egész osztályt.

- Gondolom, téged meg különösebben, hiszen hosszú ideig jó barátságban voltatok.

A fiú hallgatott. Összeszűkülte szemmel nézte a kilincset, mintha fényképezni akarná.

- Most négy szemközt kérdelem meg tőled: nem gyanítod, mi oka volt Irénnek az eltűnésre?

- Sejtelmem sincs, Magda néni.

- Hogyan történt az a bizonyos összeveszés köztetek a rendezvényen?

- Elmondtam már egyszer, nem?

- Elmondtad, de én részletesebben akarnám hallani.

Karesz szétterpesztette az ujjait. Tekintetét most levette a kilincsről, a térdét nézte, az ujjai közt előbukkanó sötétkék hegyesszögeket.

- Ez miért érdekes? - kérdezte nyújtott, sértődött hangon.

- Azért, mert Irén eltűnt.

- Nem látom az összefüggést - dünnyögte.

Kezdő tanár korában ilyenkor feldühödött volna; idővel megtanulta, hogy az ironikus szelíd-ség néha lefegyverez.

- Én se látom, de hátha kiderül valami. Karesz fölszegte a fejét, belebámult abba a szemüveges arcba.

- Szombaton - kezdte vontatottan.

- Együtt táncoltatok.

- Táncoltunk, igen. Én már észrevettem, hogy Irén nem olyan velem, mint máskor. Aztán megmondta, hogy letesz. Ez volt.
  - És másnap elmentél hozzá a matekpéldákkal.
  - Mert megígértem. Csakis azért, mert régebben megígértem.
  - Akkor mit beszéltek?
  - Semmit. Irén Veszprémben volt. Az egész család elutazott.
  - Senki se volt otthon?
  - Senki. Azért vittem fel vasárnap délelőtt a példákat, mert tudtam, hogy senkit nem találok otthon. A példákat otthagytam neki borítékban.
  - És szombatig minden rendben volt köztetek?
  - Hát mondhatjuk úgy is.
  - Hogyhogy mondhatjuk?
  - Hát rendben volt, vagyis úgy látszott.
  - És miért lett Irén egyszerre olyan feltűnően lehangolt, ha ő tett le téged?
  - „Magda néni most hangosan gondolkodik, vagy engem faggat?” Karesz rántott egyet a vállán.
  - Gőzöm sincs róla. - Fölényesen kezdte, de kifulladt a hangja.
  - És arról sincs, hogy ki az a másik fiú?
  - Arról sincs.
  - Nem is kérdezted meg Irént?
  - Manapság nem szokás. Manapság nem szoktak vekengeni.
  - Mit nem szokás?
  - Lelkizni meg faggatni. Azt mondjuk magunkban, így van, és kész.
  - Értem. Manapság nem szokás lelkezni. Hát akkor próbáljuk összegezni a tényeket. Irén meg te együtt táncoltatok a rendezvényen, jókedvetek volt, aztán Irén hirtelen közli veled, hogy mással akar járni, te tudomásul veszed, másnap felviszed hozzájuk a matekpéldákat. Honnan tudad, hogy nem lesznek otthon?
  - Irén említette, hogy rokonokhoz utaznak. A nagybátyjával - tette hozzá.
  - Hétfőn összetűzés a folyosón.
  - Mert Irén biztosan azt hitte...
  - Mit hitt?
  - Hát hogy én közeledésnek szántam a matekpéldákat. Gondolom, ezért kiabált.
  - És te?
  - Én egy szót sem szóltam. Ha nem kellene neki a példák, hát nem kellene. Én megtettem a magamét.
  - Túl sokat beszélünk azokról a matekpéldákról.
- A fiú rávágott a tekintetével.

- Én arra felelek, amit Magda néni kérdez - dünnyögte.

- Több szóváltás nem volt? Utána?

- Nem is beszéltünk többet.

- És szerdán Irén eltűnik. Mit szólsz hozzá?

- Amit a többiek: nem értem.

- Tegyük fel, hogy Irén elszökött valakivel. Erről jut eszembe: semmi holmija nem hiányzik. Ha valaki szökni akar, csak visz magával valamit. Fehérneműt, váltócipőt, harisnyát begyömöszölhetett volna a szatyrába.

Karesz hallgatott. Elmélyülten nézte a fakó kilincset. Hagyta lehullani a szavakat maga mellett. Eljutottak a füléhez, visszapattantak a tudatáról, nincs köze hozzájuk, semmi köze sincs ehhez a hanghoz, amely meg akarja közelíteni, belé próbál hatolni.

- Minden holmiját átkutatták, számba vették, Karcsi.

A fiú most látja őket az Irén szobájában: szekrényekben, fiókokban, dobozokban, könyvespolcokon kutatnak. Szecső bácsi abbahagyta a lottó nyerő szisztéma kidolgozását, a számokkal és jelekkel telerótt széles ívek gazdátlanul fekszenek az asztalon, mint egy magfizikus jegyzetei, akit munkája mellől elszólított a váratlan baleset híre; a nagymama nem süt se lángost, se pogácsát, nem téblábol a konyhában, talán Öcsi is segít a keresésnél, bár valószínűbb, hogy kiküldték. Tanuld csak szépen a leckédet - mondja Szecső néni, kiránt egy fiókot és még egyet, a római műemlékarcát lehajtja és kutat. Számba veszik az Irén holmiját. Semmi se hiányzik.

- Tegyük fel a legrosszabbat: Irén öngyilkos lett. Bár máról holnapra senki nem lesz öngyilkos.

Karesz az arcán érezte a fürkésző tekintetet, olyan, mint a szemüvegből kinyúló két csáp.

- Azt a gyakran emlegetett pillanatnyi elmezavart általában hosszas depresszió előzi meg. Irén csak néhány napig volt szomorú, a rendezvényen vidáman nevetett. Gabi le is fényképezte. És miért lett volna Irén öngyilkos? Miért? - ismételte meg a szót. - Hacsak olyan ok nem készítette rá, amit végzetesnek érzett, éppen azért, mert lelkiismeretes ember.

„Milyen bonyolultan beszél - gondolta a fiú. - Három szóval kimondhatta volna. Nevetséges! Ezek a felnőttek sokszor nevetségesek.”

- Á, igen... - Karesz megdörzsölte az orrát. - Az érettebb korosztály ilyesmire szokott gyanakodni. Nem volt viszonyom Irénnel! - jelentette ki, és maga is álmélkodott, hogy hirtelen milyen élesre váltott a hangja.

Rendreutasítást várt, de a megleckéztetés elmaradt.

- Visszakanyarodom az első feltevéshez: Irén elment azzal a fiúval, akiről beszélt neked. Megismerkedik vele itt Pesten, és elszökik vele, vagy kint ismerte meg az NSZK-ban, és megpróbál utána szökni. Veled jár, de arról a másíkról hallgat, aztán hirtelen kirukkol vele, éppen szombat este a rendezvényen.

A fiút nézte. Az arca kemény, a homlokát előreszegi konok, öklelő mozdulattal. Valami rá van írva erre a zárt arcra, de ő nem tudja elolvasni.

- Nem illik a képbe - folytatta csendesen. - Mármint az Irén képébe. Mi a *te* véleményed, Karcsi?

- Nincs véleményem. Nekem semmiféle véleményem nincs az emberekről.

- Csakugyan nincs? Hát ez különös. Szinte elképzelhetetlen.

- Észreveszem, hogy magasak vagy alacsonyak, soványok, kövérek meg a többi. Meg azt is, ha nagyon buták, vagy - ez a ritka eset - ha nagyon okosak. Ennyi róluk a véleményem.

A földszinti műhelyteremből felhallatszott, ahogy a fa dühös nyikorgással felelt a szerszámokkal, aztán kalapácsok kezdtek fürge, kopogó táncba.

- Nem hiteles.

Karesz felhőkölt.

- Tessék? - És már bánta, hogy megszólalt.

- Ez az egész, amit mondtál, Karcsi. - Kicsit várt, de a fiú hallgatott, és meg se rezgett. - A pökhendiséged se hiteles.

- Tévedés - mondta a fiú.

A csönd kettőjük közt most harsogott, a műhelyből feltóduló zajokat is túlharsogta.

„Semmire se jutottam - gondolta elkeseredetten. - Kár volt belefogni.”

- Hát akkor... menj órára, Karcsi. Vajkay tanárnő tudja, hogy nálam vagy.

Karesz felállt, megfordult, kilépett a folyosóra.

A néptelen folyosó most sokkal hosszabbnak látszott, mint máskor, s a vége a hátsó lépcsőnél híg szürkéségbe mosódott. Az osztályajtókon túlról a tanítás neszei áramlottak Karesz felé, egy vékony, éles üveghang a IV/A-ban fizikából felelt, a következő teremben a TU-104-en utaztak Moszkvába, egy ajtóval odébb a Zahonyák kásás hangja hallatszott ki: „Kanadát hajdanában Káin földjének nevezték.” Zahonyák a múlt héten náluk, a II/D-ben állapította meg ugyanezt Kanadáról. Hirtelen elfogta a kíváncsiság, vajon hány párhuzamos osztályban ismételte el Zahonyák Káin földjét.

A kihalt folyosó meglehetősen idegen volt, tekintete az ismerős pontokat kereste, azt a golyóstollal telefirkált tenyérnyi részt a falon, a haragoszöld műanyag hulladéktartókat, az ablaküvegeken a havazás meg az eső porosodó nyomait, a képeket s a tejivásra buzdító plakátot a pirosposztag kisfiúval, aki huncutul mosolyog a habzó tejjel színültig teli pohárra, fölötté a csupa nagybetűs felirat:

A KERÜLETI PLAKÁTVERSENYEN ELSŐ DÍJAT NYERT

Meg a faliújságot, azt az üres helyet a közepén. És hirtelen egy másik folyosón állt, az otthon, mellette Irén a zöld anorákjában: sápadt volt, az arca feszült, az orra tövében erősebben látszottak az apró szeplők, és valahogy magasabbnak tűnt, mint máskor, mintha az egész teste megnyúlt volna. És akkor megértette, a vonásaiból az alakjából olvasta ki, hogy Irén napok óta egyre *arra* gondolt, *azon* rágódott, s a nyugodt arcáról - mintha minden feleslegest legyalultak volna róla - az eltökélt, szigorú és megkönnyebbült arcáról leolvasta, hogy Irén mire határozta el magát.

Még egy lépést hátrált az időben, a munkaasztala mellett ült, az orosz verset tanulta, s közben ceruzájával szórakozott vonalakat húzott a papírra, és hirtelen megdöbbenve meredt a szándéka és tudta nélkül kibontakozó rajzra; a kusza vonalakból egy arc állt össze, az Iréné, és mégsem az övé, a domború homlok, a furcsa, keskeny, előreugró áll azé a másiké a fényképen, a műteremben. Mintha valami lappangó, homályos akaratnak engedelmeskedve

olvasztotta volna össze a két arcot. Fejét a kezébe támasztva sokáig nézte a rajzot, nagyon sokáig tarthatott, mert hirtelen rádöbbsent, hogy elzsibbadt a karja, összetépte a rajzot apró darabokra, bedobta a kályhába, elégette; arra gondolt, milyen szörnyű lett volna, ha az apja véletlenül meglátja, nem bírta volna megmagyarázni, arra gondolt, milyen jó, hogy az apja nincs otthon. Akkor csöngött a telefon. Irén hangja fojtottan hallatszott, telefonfülkéből beszélt, és ő megint azt mondta magában: milyen jó, hogy apa nincsen itthon.

- Egyedül vagy? - kérdezte Irén.

- Igen.

- Mondani akarok neked valamit azzal kapcsolatosan.

Ő hallgatott, aztán azt kérdezte:

- Van értelme?

- Van. Ha egyedül vagy, felmegyek hozzátok. Csak egész rövid időre, ő megint hallgatott.

- Majd megérted - mondta Irén.

Néhány perc múlva becsengetett. Mielőtt megszólalt volna, ő már tudta, mit fog hallani, és mikor Irén megszólalt, magában már válaszolt is rá.

- Mutasd meg - mondta aztán Irén. A műteremben egészen közel lépett a fényképhez, mozdulatlanul állt előtte, ő lesütötte a szemét.

- Olyan idős volt, mint te - suttogta Irén.

- Valamivel idősebb. Nem egészen egy évvel.

Aztán Irén sarkon fordult. Együtt mentek ki a lakásból. Karesz most hallja a becsapódó ajtó zaját. Látja a saját kezét, ahogy a recés szélű kulcsot megfordítja a biztonsági zárban. Megfogták egymás kezét a lépcsőn, és csak akkor engedték el, amikor beültek egy eszpresszóba. Két szimplát kértek, és Irén még egy pohár szódát, az ajka cserepes volt a szomjúságtól.

- Nálatok is ihattam volna. Ingyen - mondta.

- Ugyan, mit vacakolsz, hatvan fillér!

- Most az is számít - és a homlokát ráncolta gondterhelten. Apró kortyokban itta a szódát, időnként megnyalta a szája szélét. A vizespohár mellett várt, amíg ő elszaladt Dugóhoz, és visszaérkezett.

Karesz megállt a II/D osztály ajtaja előtt. A gyerekek skót népdalt énekeltek kórusban. Lenyomta a kilincset. Milady a katedráról intett neki, hogy mentegőzés nélkül siessen a helyére.

Tévedés! - vágta oda az imént Karcsi, és mennyi ingerültség vibrált a hangjában. Ilyen ingerülten általában az tiltakozik, akinek nincs igaza. Meglehet, hogy Karcsi nem mondott igazat, vagy inkább nem a teljes igazságot mondta el, de rábizonyítani nem tudná, még azt sem állíthatná, hogy valószínűtlen, amit leadott. Mit is hozhatna fel ellenében? Tulajdonképpen csak annyit, hogy sok a véletlen az Irén eltűnése körül. Gondolatban megint belebotlott a legkirívóbb véletlenbe, abba a letépett cikkbe. Tűnődve maga elé bámult, összeszűkülte szemmel, mintha ott lenne előtte és olvasná: Düsseldorf, a nyugatnémet Párizs és a Wall Street. Ég felé törő bankok, műanyag és üvegtestű áruházak, páncélszekrények, kirakatok. Az egyik nagy áruházban alkalmi vásár, magas műanyag lovon kenderkóc szakállas, piros palástos Télapó forgatja a fejét jobbra-balra a nyári hőségben. Köln, a dóm hatalmas, csipkés köteste, Köln

Váci utcájában briliánsokkal kirakott napszemüveg az ékszerüzletben. Bonn, a hajdani vár, a Beethoven-múzeum, az egyetem hajdanában a választófejedelem palotája volt, a kongresszusi épület pedig eredetileg iskola. Egy szép, modern iskola, és távolabb, a magaslaton Godesberg, a diplomatanegyed, mintaszerűen gondozott kertek, kifogástalanul megfésült természet. Hajón a Rajnán. Lehet, hogy ott a hajón ismerkedett meg Irén azzal a fiúval? Meg kell említeni az anyjának, összerakhatós türelemjáték - mondta gondolatban. Az apró alkatrészekből a megadott minta szerint ház kerekedik ki, autóbusz, gyár, kerítés kapuval, csakhogy itt hiányzik a minta, a részletek nem állnak össze egészszé.

Lehunyta a szemét, ernyedten, mintha langyos fürdőben nyúlna el. A műhelyből felszűrődő zajt próbálta valamiféle ritmusba fogni. Az emlékezete képeket vetített elé: Irént a tanév eleji kiránduláson, ahogy szaladt lefelé a hegyoldalon, kitárt karral egyensúlyozva. Rákiáltott: „Megállni! Szecső! Lejtőn nem futunk!”

Irén megállt, hátrafordult, kócos haját kisimította az arcából. „De mért, Magda néni? Még sose estem el!”

És saját magát látja gyerekkorában, olyasforma idős lehetett, mint Tomi, a hegyi patak partján kuporgott, pisztrángot akart fogni. A keze belemerült a jéghideg vízbe, utánakapott a hálnak, de az fürgén elsuhant, kicsúszott a markából, cikázva tovatűnt. A hideg a csontjába hasított, kihúzta elgémberedett kezét, elkékült ujjait dörzsölgette. Lejjebb, ahol a patak kiszélesedett, nefelejcsok nyíltak, sok-sok nefelejcs, a keze újra meg újra a vízbe merült, de mindig elkésett egy másodperc töredékével, a pisztrángok elcikáztak, tovasuhantak megfoghatatlanul, akár csak most az a bujkáló, tétova emlék.

Felállt, nyújtózkodott, a könyvszekrény homályos üvege mögül előderengő könyveket nézegette szórakozottan; java részüket a színükről, alakjukról felismerte, négy tanéven át volt ifjúsági könyvtáros. A Jókaik - a gyerekek csak akkor olvasnak Jókait, ha muszáj, vagy még akkor se. Az irodalomtanár a nyelvét lógathatja igyekezetében, akrobatikus mutatványokat végezhet az anyaggal, Jókaik nem kell. Hiába, ez így van, ezen kár keseregni, ezt tudomásul kell venni. *Napoleon élete*. Napóleont viszont ő nem szívelte, s a történeszekkel ellentétben, akik általában csak a hódító császárt marasztalták el, dicsőséges tábornokként és konzul korában se szenvedhette. „A két írnok ott ült asztala mellett, Buonaparte tábornok hátrakulcsolt kézzel fel-alá járkálva a helyiségben diktált, felváltva vetve oda nekik egy-egy tömör mondatot, amit azok sebesen lejegyeztek. Az egyik iratban a tűzértisztek matematikatanításának módosításáról intézkedett, a másikban a francia fennhatóság alá került olasz területek alkotmányáról, közben leveleket, jelentéseket futott át, hátlapjukra rájegyezve vagy tollbamondva megjegyzéseit, de egyidejűleg, agyának a két másik, villámgyorsan előrántott-betolt rekeszéből tovább dolgoztatta az írnokokat...” Osztályfőnöki órán felolvasta ezt a leírást, elhallgatva a saját véleményét, hogy ezekben a villámsebesen működő agyrekeszekben ott kuksolt a későbbi világhódító, s hogy ez a szellemi zsonglőrmutatvány nem is olyan kivételes, a szimultán játszó sakkmestereknek is sajátja. Érdekes volt megfigyelni, hogyan hatott ez a részlet a gyerekekre (már akire hatott, mert sokan oda se figyeltek). Tomasovicnak imponáltak Buonaparte agyrekeszei. Ha valaki vezető állásban van, fontos, hogy gyorsan döntsön - jelentette ki Piri. Irén azt mondta: az a fontos, hogy jól döntsön! Tomasovics nem titkolta, hogy gyermetegnek tartja ezt az ellenvetést: világos, hiszen ha rosszul dönt, nem alkalmas vezető posztra, de gyorsan is kell határozni, különben az idő túlhalad a döntésen. Sugár Karcsi azon a mély hangján közbedörmögött: „Elképzelem Picassót, a Guernicat festi, közben magnóba mondja nézeteit a festészetről, sőt a baljával levelet is lekopogtathat írógépen.” Tomasovics tiltakozott: „Sugár, te is tudod, hogy ez egészen más tészta.”

S a vitáról és Karcsiról eszébe jutott, ami váltig ott motozott benne: telefonálni kell Szecsóné-nek, hiszen megígérte. S a megígértem szó felidézte az iménti beszélgetést, azt a gyors, keserű fintort, ami átszaladt a fiú arcán. Mikor is? Amikor azt mondta: Irén vasárnap Veszprémbe utazott a családjával.

A csengő berregése riasztotta fel. Elindult a tanáriba.

A tanári előtt Kata várt rá, előretolt nyakán széles arca úgy fordult felé, mint napraforgó korongja, köpenye zsebéből két golyóstoll és egy gondosan kihegyezett ceruza meredezett.

- Magda néni, kérem, az első órán elhangzottakkal kapcsolatosan van közölnivalóm.

Vajon a gyerekekkel is ilyen választékos stílusban beszél Kata? Olykor azt mondja: ebből kifolyólag. Ilyenkor néhányan röhögnek, de egyre kevesebben, lassanként megszokták. „A házban áramszünet volt, ebből kifolyólag nem tudtam készülni” - és az igazolást a házmegebízott aláírásán kívül a tömbmegebízott pecsétje is hitelesítette.

- Készítettem egy táblázatot az Irén eltűnésének lehetséges okairól. - Kati hangja bizalmas lihegésre váltott. Kinyitotta a füzetet, amelyet mostanáig dédelgető gyöngédséggel szorított magához. - Tessék megnézni, Magda néni, kérem, és ha szükség van rá, én szívesen lemásolom, itt maradhatok tanítás után az iskolában, vagy délután felvihetem Magda nénihez.

Nem szabad ráförmedni: „Ezért tartasz fel?!”. Nyájasan átvenni a füzetét, tapintatosan lerázni magáról, mert kibírhatatlan azzal a szüntelen, csörtető igyekezetével.

- Magda néni, kérem, nem tetszett arra gondolni, hogy Irént elrabolták váltságdíjért?

- De Kata! - Bosszúsan elmosolyodott. - Ez lehetetlen.

- Először én is azt mondtam magamnak, de aztán... - A napraforgó egész közeli meredt rá. - Alaposan fontolóra vettem a körülményeket.

- Verd ki a fejedből. Még téged is megzavar a sok krimi.

- Váltságdíj - ismételte makacsul Kata, és megfogódzkodott a golyóstollában. - Az Irén délamerikai nagybátyjától, aki náluk van látogatóban. Ha gazdag...

- Hagyjuk ezt, Kata.

Kata morcos állhatatossággal bámult rá, a száját egy kicsit eltátotta.

- A feltevésed képtelenség - intette le szárazon.

- Mért, Magda néni? - Kata sértődötten hunyorgott. - Ha egy galeri pénzhez akar jutni, esetleg éppen dollárhoz. Fogja magát, és kipróbálja, amit krimikben sokszor lát.

- És hogyan került Irén reggel, iskolába menet emberrablók keze közé? Gondolkozz csak egy kicsit!

Most megint az az elsüllyedt emlék motoszkál a félhomályban, utánakap, keresi, pisztráng suhan el a fodros vízben, meglapul a hegyi patakban a kő alatt. Kata ott áll előtte, nehézkesen, sután, lent az udvaron lányok loholnak tornazsákukat lóbálva a tornaterem felé, és most már tudja, hogy az a valami szombat este ott a rendezvényen *nem* a gyerekek közt történt, nem ott kell keresnie, talán felbukkanna az az emlék, ha Kata nem karattyolna, de ez a daráló hang zavarja, türelmetlenül rászól:

- Dolgom van, kislányom. Nem érek rá.

Sértődött, keserű mosoly a Kata napraforgó-ábrázatán. Faképnél hagyja.

Az az elsüllyedt valami mintha sok-sok fénytörő vízrétegen derengene át alig sejthetően, s ahogy benyit a tanáriba, szemrehányóan mered rá a magánbeszélgetéseket szolgáló, falra szerelt telefonkészülék.

Bedobta a forintost, és tárcsázott. Szecsőné megadta a közvetlen hivatali számát.

- Azonnal - mondta a vonal túlsó végén egy férfi -, Judit, az iskolából keresik.

Szecsőné hangja, ez a máskor oly kellemes, mély hang - pontosan illik a keménykötésű testéhez meg a tömör, szabályos arcához - most fakó volt és fáradt, mint az öregeké.

- Nálunk semmi hír. És ott?

- Beszéltem a gyerekekkel, a fiúval külön, négy szemközt is. Sajnos, tulajdonképpen semmi olyasmit nem mondhatok, aminek hasznát vehetnék.

Grizáné közeledett a telefon felé - a négygyermekes családját az osztályokban általában Gríz néninek hívják az unalmassága, olykor Tejbegríznek a kicsit édeskés jóindulata miatt.

- Magdus - suttogta Grizáné -, ha befejezted...

- Egy pillanat türelmet - szólt be a kagylóba. - Tessék? - fordult Grizánéhoz.

- Írd alá a jegyzőkönyvet az irodában.

A szemhéja rebbenésével válaszolt, jelezve, hogy rendben van.

- Karcsi az utóbbi napokban egyáltalán nem beszélt Irénnel - folytatta a telefonban.

- Az okát nem közölte?

- Azt mondta, hogy szombat este a rendezvényen Irén kijelentette... - Elakadt, kereste a megfelelő szavakat, zavarban volt.

- Nos? - sürgette Szecsőné.

- Lényegében azt közölte vele Irén, hogy egy másik fiú tetszik neki.

- Egy másik?! - ismételte megdöbbenve Irén anyja.

- Ismerik azt a másik fiút?

- Nem. Fogalmam sincs, ki lehet. Ha ugyan egyáltalán... Az is lehet, hogy Karcsi valótlan állított.

- Lehet. De miért állított valótlan?

Szecsőné hallgatott.

- Ki járt fel magukhoz?

- Hát a Sugár gyerek és néha egy másik osztálytárs, hirtelenében nem jut eszembe a neve, hol regényt akar írni, hol filmnovellákat.

- Moticska Béla.

- Igen, ő. A lányok közül főként Kata, Bajári Kata.

- És más fiú?

- Senki.

- Esetleg a múlt nyáron, külföldön?

- Nem hiszem. Őszintén szólva szinte lehetetlennek tartom. A lányom csak azzal a családdal levelezik, ahol nyáron egy hónapot töltött, de ott két kislány van.

- Különös. A Sugár gyereken kívül senki sem tud erről a fiúról, és Karcsi se ismeri. És még valami. Sugár azt mondja, vasárnap délelőtt önöknél járt, Irénnek felvitte egy borítékban a matekpéldákat.

- Igen, ez igaz. Mikor hazaérkeztünk, ott volt egy boríték. Irénnek címezve. Mást nem mondott? - kérdezte különös, távoli, idegen hangon.

- Nem. Vagyis csak annyit, hogy Irén hétfőn ingerülten visszaadta neki a példákat, s azóta kerülték egymást.

- Értem.

Irén anyja mintha sírással küszködne.

- Köszönöm, tanárnő. Most már nincs más hátra, bejelentjük az eltűnést a rendőrségnek.

Mielőtt válaszolhatott volna néhány semmitmondó, megnyugtatósnak szánt szóval, a telefon kattant, Irén anyja letette a kagylót.

- Már csak te hiányzol - közölte Rózsika, az irodás enyhe szemrehányással a hangjában, s elébe tolta a jegyzőkönyvet. - Mind a négy példányt - tette hozzá azzal az arcára dermedt édeskés mosollyal, amelyet ő magában hol archaikus szobormosolynak, hol meg töppedt krémesvigyornak nevezett.

Az igazgatónő felbukkant a szobája ajtajában.

- Magda, gyere be, kérlek.

Gépies mozdulattal lerakta a golyóstollat, s már indult az igazgatói szoba felé.

- A negyedik példányt még nem írtad alá.

Az igazgatónő és Rózsika egyszerre szólt rá. A töppedt krémesvigyorba vagy archaikus szobormosolyba most fölény vegyült. „Na látod, pedig figyelmeztettelek!” - közölte a mosoly.

Alákanyarította a nevét a negyedik példányra.

- Nem csoda, hogy szórakozott vagy - mondta Rózsika. - Ilyen izgalom.

Az igazgatónő kicsit türelmetlen kézmozdulatot tett.

- Rózszi, a jegyzőkönyvet még a mai napon elküldeni! Gyere, Magda!

Ott ültek egymással szemközt a nagy, sötétre pácolt íróasztalnál. Nem állhatta ezt az íróasztalt. Túlfent nagy, túlfent rendes, túlfent méltóságteli, de kiváltképpen a két kabalaállat idegesítette: a mackó meg az elefánt. Úgy képzelte, hogy az igazgatónő egyszer - régen, mielőtt ő idekerült volna - bement egy játékboltba, és kiválasztott két kabalaállatot, hogy közvetlenebb legyen a hangulat, ha a növendékekkel beszélget az irodájában. Vajkayné azt mondta, kezdetben piros szemű szövetcica és egy zsiráf díszelgett az íróasztalon.

- Mondd, kérlek, mi van most ezzel a Szecső-üggyel?

- Semmi. - Tekintete megpihent a mackó dudorodó hasán. - Egy helyben topogok.

- Próbáltál négyszemközt is beszélni egy-két gyerekkel?

- Próbáltam.

Kis csend. Az igazgatónő célba vette a tekintetével.

- A Sugár fiú ma később ment órára.

- Igen. Én beszéltem vele. Elkértem Vajkaynéétól.

- Jelenteni kellett volna nekem. Tudod, hogy csak igazgatói engedéllyel... De hát ez most másodrendű kérdés. Mit mondott a Sugár fiú?

- Tulajdonképpen semmit.

Habozott egy pillanatig. De hát mit mondhatna a gyanújáról, amit szavakba se tud önteni?

- És a KISZ-vezetőség az osztályodban?

- Fogalmuk sincs, hogy mi történt. Egyébként Irén is KISZ-vezetőségi tag.

- Tudom, tudom. Ez is kínos az ügyben. És a család?

- Az imént telefonáltam Szecsőnének. Az eltűnést jelenteni fogják a rendőrségnek.

- Ha ez a kislány valami botrányba keveredett! Mi belterületi iskola vagyunk...

Csöngött a telefon. A búzakék nylonba bújtatott kar kinyúlt, az igazgatónő leemelte a kagylót.

Megpróbálta kideríteni az összefüggést a botrányba keveredés és a belterületi iskola közt, de hirtelen fáradtság nehezedett rá, ásítással küszködött, miközben a telefonálást hallgatta.

- Nem, nekünk nincs szűcs politechnizáló tagozatunk. Asztalos és szabó-varró részlegünk van... Az ilyen természetű felvilágosításra a tanács oktatási osztálya az illetékes. (Udvarias, személytelen hang.) Szíveskedjék hozzájuk fordulni.

Az igazgatónő lerakta a kagylót, és felvette a házi hallgatót.

- Rózsi, ilyen ügyekkel felesleges hozzám kapcsolni. Akkor se, ha erősködik. (Enyhén megrovó, de nem ingerült hang.) A házi telefont is lerakta, a fejét csóválta. - Mi belterületi iskola vagyunk, Magda - ismételte. - Érted?

- Nem egészen.

- Unos-untalan azt hallom, hogy nekünk könnyű, a mi növendékeinknek jók a lakásviszonyai, kedvezőek a szociális körülményei. Ha a mi tanulmányi átlagunk magas, azt természetesnek veszik. Ha nálunk történik valami baj, az súlyosabban esik latba, mint teszem azt Rákosszentmihályon vagy Pesterzsébeten. Ha ez a Szecső botrányba keveredett...

- Olyan valószínűtlen.

- Mivel magyarázod az eltűnését?

- Nem tudom megmagyarázni.

- Mindennek van oka és magyarázata, csak meg kell találni.

Az a bökkenő, hogy meg kell találni. És egyáltalán, hogy meg lehet-e találni.

De ezt csak gondolatban válaszolta. Fáradt volt, egyre küszködött az ásítással.

A sűrű szövésű függönyön nem látni be a konyhába, de Karesz már a folyosóról hallotta, hogy apja ott motoz. A kis előszobában érezni lehetett a konyhából kiszivárgó peccsenye-szagot. A fiú ledobta a szatyrát, és bekiáltott:

- Szervusz, apa!

- Éppen jókor - dörögött a konyhából az apja mély hangja. - Most sütöm a húst.

- Klassz! - A fiú kibújt az anorákjából. - Csak kezet mosok. - És az átjáróból benyitott a fürdőszobába.

Ezt a fura, zezugos műteremlakást a látogatók nem bírják megszokni. Mindenkit figyelmeztetni kell: vigyázat, lépcső! Két fok fölfelé, három fok lefelé. A műteremlakást padlástérből alakította ki előző tulajdonosa, egy romantikus lelkű festő. Nyilván középkorrajongó volt - mondta anya -, ez a lakás valóságos lovagvár, csak a csapóajtók hiányzanak. A szülők szobája rombold alakú, a Karesz fülkéjében lejt a mennyezet, a fekvőhelye végéből eléri a talpával, ha felnyújtja a lábát. A műterembe és a fürdőszobába szűk folyosó vezet és két lépcsőfok fölfelé, a konyhába három lefelé. Karesz a feljáró tetejéről most rövidülésben látja az apját, tréningruhában áll a tűzhely előtt, az a lehetetlen búzakék kötött sapkája van rajta, amit mindig feltesz, ha ebédet készít. A fiú tekintete rátapadt az erős, csontos kéz határozott, furge mozdulataira. Ezt a barna foltos, hosszú kezet mindenfajta munka érdekelte; az agyag, a drót, a fa, a vas egyaránt engedelmeskedik neki, apa ujjai egyetlen mozdulattal helyreigazították anya új kabátját, amely több ízben megjárta a szabószövetkezetet, és mégis minden lépésnél szétnyílt.

- Teríthetsz! - Az apja hátrafordította keskeny, még sima arcát. - Tüstént eszünk.

Apa akkor kezdett főzni, amikor anyának hónapokig feküdni kellett. Idővel anya vissza akart térni a régi rendszerre: este készítette el a vacsorát, úgy, hogy apának másnapra ebédre is jusson. „Egyszerűbb, ha magam csinálom meg, Karcinak sem kell ötig bent maradnia a napköziben” - mondta apa. Hétköznapi mindig apa készítette el az ebédet. Palacsintát is tud sütni, a tésztája sohasem szakadt el, és Karesz szívesen nézte, hogyan fordítja meg apa a palacsintát, alácsúsztatva a kést, feldobja, mint bűvész a korongot, a nagy korong megfordul, a teteje rózsás, az alja fehér, mint a bohóc maszkja, bár egy árnyalatnyit sárgásabb.

- Sose rontod el, téged szeret az anyag - mondta anya, és nevetett.

- Én is szeretem az anyagot, ennyi az egész.

Anya büszke apára, a zsonglőr-kézügyességére.

A fiú még mindig az apa kezét nézte. Mekkora súllyal nehezedett a vállára szombat este a rendezvényen.

Megértené, ha megmondanám neki? - tűnődött Karesz. Szerette volna megmagyarázni, de szinte bizonyosra vette, hogy az apja nem értené meg. Nem akarja vagy nem bírja megérteni, ami végül is egyre megy. Kicsi fiú korában ott állt a térdénél, az erdőben voltak, s úgy érezte, hogy apja feje egy vonalban van a fák koronájával. Most valamivel magasabb nála, éppen egy hüvelykkel.

Az apja igazított egyet azon a borzalmas sapkán, csálésan húzta a fejébe. Karesz megterített a konyhaasztalon, aztán leült, a falon függő réztárgyakat nézte. Kuglófsütő, merőkanál, fánk-szaggató, a konyhaszekrényen mozsár - anyának a sárgaréz a hobbyja. Hirtelen elszorult a szíve. „Eddig csak megtörtént velem minden, most én választok” - mondta magában, s ettől a gondolatától megkönnyebbült.

- Kijavítottuk a matekdolgozatokat. Jeles lett. De a harmadik példám gondolatmenetét meg kellett magyarázni Pipinek.

- Mindenkinél van okosabb, ezt sose felejtse el, Karcsi.

- Értem. Figyelmeztetés, hogy ne bízzam el magam, ott állok valahol középütt.

- Még nem tudhatod, hol állsz, örülnénk, ha indulnál a tanulmányi versenyen.

- Majd meglátom.

- Na, megvagyunk. - Apa a levest a tűzálló tálban az asztalra tette, a sapkát lekapta a fejéről. Ott ültek egymással szemközt. Karesz kinyújtott lába az apja tréningnadrágját súrolta, szótlanul ették a levest. Aztán a fiú száján hirtelen kicsúszott a kérdés:

- Apa, te hogy maradtál akkor életben?

Csend volt. A fiú érezte, hogy zakatol a szíve.

- A véletlenül múlt. Azt is mondhatnám, hogy szerencsém volt.

A tekintetét mintha egy láthatatlan pontra szögezné. Letette a kanálát, s oly keményen kulcsolta össze barna foltos nagy kezét, hogy az ujjai egészen kifehéredtek.

- A véletlenül - ismételte Karesz.

- Mi legelől voltunk, egész közel a Dunához. - A hangja nyugodt volt. - Először a hátsó sorokat géppuskázták.

„Soha nem jött el velünk a Dunára - gondolta a fiú. - Anya felfedezte azt a kis csöndes, füves partrészt Óbudán, a munkahelye közelében. Kánikulai vasárnapokon, amikor a strandok zsúfoltak, ott jól lehet napozni, úszkálni a part mentén. Apa sohasem tartott velünk. - Nekem hideg a Duna - mondta. - A Római strand vize sem melegebb - ellenkezett anya. - Nem szeretem a Dunát. Különben is dolgom van. - Sose mondta meg, miért kerüli a Dunát. Milyen keveset tudok apáról!”

- És te, apa? - kérdi.

- Engem a vállamnál ért egy golyó, a többi csak súrolt. A holttestek közt bezuhantam a vízbe. Lehet, hogy elájultam és belezuhantam vagy elvágódtam, és szántszándékkal csúsztam bele a Dunába. Különös, de erre nem emlékszem, hogyan történt.

Ismét kanalazta a levest, és kicsit megrázta a fejét.

- És aztán? - kérdezte a fiú.

- Egy időtartam kiesett belőlem, mintha kivágták volna. Úsztam a holttestek alatt. Tudtam, hogy a víz alatt kell úsznom, hogy élve maradjak. Anya egyszer azt mondta, hogy amikor dolgozom, mintha gondolkoznának az ujjaim. Lehet, hogy a sejtjeim gondolkodtak akkor. A víz alatt úsztam egy darabon. Felbukkantam lélegezni, lőttek. Pásztázták a Dunát. Nem találta el. Újra lebuktam a víz alá. Biztos, hogy eltaláltak volna, golyószórókkal separték a vizet, az úszó testeket, de légítámadás kezdődött. Egész hirtelen jött. A parton bomba robbant. Szerencsém volt. Egyél, Karcsi, kihűl a leves.

- És a Dunából? - kérdezte a fiú. Nem fejezte be a mondatot, s arra gondolt, hogy sok időnek kell eltelnie, amíg megmagyarázhatja apának.

- Egy darabig úsztam lefelé az ár mentén. Azt hiszem, nem féltem. Azt hiszem, éreztem, hogy most egyenlő esélyem van a többiekkel, akik az imént lelőttek minket, akik ott lapulnak a parton. Mi, kipécéztettek, a légítámadásoktól sose féltünk. Bombázáskor végre egyforma esélyünk volt a többiekkel az életben maradásra. Később éreztem, hogy gyengülök, és kivergődtem a partra. Arrafelé kis földszintes házak álltak. Azóta új lakótelep épült a helyükre. A sebem vérzett, november volt, iszonyúan fáztam, ha nem fogadnak be, elpusztulok. Befogadtak.

- És aztán? - ismételte a fiú rekedten. Érezte, hogy az apja egyszerű mondatai mögött roppant feszültség fojtja el a kikíváncozó keserű indulatot.

- Befogadtak, túléltem, *én* túléltem, és vége lett. Oltsd el a gázt a főzelék alatt, és tedd az asztalra, a húst rakd ki a tányérokra.

Karcsi gépiesen végezte az ismerős mozdulatokat. A két mélytányért leszedte, a mosogatóba állította a csap alá. Úgy, ahogy szokta.

- Még arra is emlékszem, hogy pára ült a víz fölött, ködfoszlányok lebegtek a parton. Fújt a szél. - Apa mintha önmagának beszélne. - November elején volt, pontosabban november nyolcadikán, alkonyatkor. Hagyjuk ezt most - mondta, s a hangja hirtelen szigorú lett.

Karesz lesütötte a szemét, a tányérját nézte. „Egyszer még beszélünk kell róla - gondolta. Amikor megmagyarázom neki. Mikor?...” Sóskuti merengve nézte a kockacukrot a Lujzi üres feketéscsészéje mellett.

- Szóval csak úgy eltűnt.

Lujzi bólintott, s a kiskanala nyelét húzogatta az eszpresszóasztal műanyag lapján.

- Az a fiú, akivel első óta járt, azt mondja, hogy Irén ejtette őt egy másik srác miatt. Röviddel az eltűnése előtt.

- Hát akkor világos az ábra.

- Egyáltalán nem világos.

Kék hajú nő ment el az asztaluk mellett. Sóskuti odaköszönt neki. Lujzi tetőtől talpig végigmérte.

- A hónaljánál hordja a csípőjét - jegyezte meg.

- Ti nők! - mondta Sóskuti. - Mért nem világos az ábra? Szecső megszökött azzal a fiúval, nem gondoljátok?

- Az osztály - Lujzi most a két ujjá közt pörgette a kiskanalat - valahogy nem hiszi el, amit Sugár Karesz mond. Pedig rendes srác.

- Mit nem hisz el az osztály?

- Azt a másik fiút. Nem tudom, mért, de valahogy nem vesszük be. Senki se látta, senki se hallott róla. Szóval olyan különös.

- Hát mit gondoltok?

- Összevissza mindenfélét. Az az ütődött Bajári Kata elrablásról meg váltságdíjról beszél, ami kész hülyeség. Azt híresztelte, hogy az Irén nagybátyja dúsgazdag gyáros Argentínában, de a Kasza mama utánajárt, egy kis tisztítója van a bácsinak, egy egészen kicsi pucéráj, ketten működnek benne a feleségével meg egy félvér nő, aki vasal. Moticska bosszúról regél. Nem mondja ki nyíltan, hogy Kareszt gyanúsítja, de érezni lehet, hogy rá gondol. Újabban Kata is rátért a bosszú-elméletre. Ez is hülyeség, mert Karesznek alibije van, szerdán az elsők közt érkezett az osztályba, és különben is az egész feltevés agyrém. Moticska bele van esve Irénbe, és dühös Kareszra. De kibe nem volt Moticska beleesve? Nálam is próbálkozott, Simó Klárinál is. Én szóba se álltam vele, Klári is kiröhögte. A többi srác az osztályban megérti, hogy egy tizenhat éves fiú nem való tizenhat éves lányhoz. Moticska mellényt vesz fel a rendezvényre, az arca csupa pattanás, de mellényt hord, és azt képzei, hogy ő a jani.

- És az a Karesz?

- Az más. Ő az egyetlen, aki megy egy tizenhat éves lányhoz. Nekem nem kéne, nagy az orra, és olyan fura álla van, de az alakja prima, és okos srác, ő a legokosabb fej az osztályban.

- És hány napja, hogy az a Szecső eltűnt? - érdeklődött Sósuti.

- Számítsd ki, szerda reggeltől péntek délutánig.

- Ha külföldre lógott, a jövő héten be kell futnia a lapjának.

- Olyan klassz szobája van! - Lujzi szétterítette az ujjait, úgy nézett Sósutira, mintha mögötte az Irén szobáját látná. - Kombinált bútorok, a fa egészen világos, vajszerű, a huzat sötét-barna-sárga kockás és hánclámpa, a falon kerámiák! Még ha én tűnnék el az Ibusz-vendégek meg a gyorsított nyelvtanfolyamok közül! - És élesen nevetett.

Most arra gondolt, hogy a gyorsított angol után gyorsított német kezdődik a hallban, és az IBUSZ-házaspár kora reggel beveszi magát a fürdőszobába, egymást váltva tocsognak a kádban, neki reggel hideg vízben kell mosakodnia a konyhában; kelj fel korábban - mondja a mama -, naponta két fürdő harminc forint, az nekünk egyáltalán nem mindegy, különben is az ilyen hosszútávú lakóknak kedvükbe kell járni. A mama nyaralót akar építtetni a balatoni telekre, amit a nagynénjétől örökölt, és ha meglesz, oda is betelepít fizetővendégeket. Persze ez az egész tulajdonképpen a papa miatt van, ha a papa nem vált volna el, vagy ha egy kicsit megerőlteti magát a tartásdíjjal, legalább amíg Ernő elvégzi az erdőmérnököt Sopronban. A papa azzal érvel, hogy neki ott a másik családja, a mama szerint a prémiumokból adhatna, a prémiumai kitesznek majdannyit, mint az évi fizetése. Ha Sósuti beszélne a papával, talán... Jóban vannak. És Sósuti mégiscsak író, inkább talál érveket, amik hatnak a papára.

- Lulu, kispajtás - Sósuti rápaskolt a Lujzi kezefejére. - Mit szólnál hozzá, ha a Tizenévesekben csinálnék egy műsort rólatok?

- Rólunk? - Lujzi várakozóan nézett rá, de gyanakodva is.

- Igen, rólatok. Az osztályról. *Eltűnt egy lány* - ez lenne a cím. Beszélgetés az osztállyal, ki mit gondol, mért tűnt el az a lány, hová lett, mit tartotok róla, milyennek ismeritek.

- Moticska majd összehord egy csomó zöldséget. És mások is.

- Én kérdezem a tagokat. Ha látom, hogy túl sok a zöldség, továbbmegyek a kérdéseimmel. Pásztázok, mint a reflektor.

- Az egyik az ellenkezőjét fogja mondani annak, amit a másik állít! Ha hallanád őket!...

- Nem baj. Sőt éppen így érdekes. Az elképzeléseik egy kissé ők maguk is. A véleményeik, amikből kibontakozik az Irén képe.

- Hát - mondja Lujzi nyújtottan, fitymáló hangsúllyal, és a vállát vonogatja. Érzi, hogy egyre távolabb kerülnek attól, ami neki olyan fontos.

- A különböző, sőt gyakran ellentétes vélemények - folytatja Sósuti. - Ha csupa egyöntetű nézetet hallanánk, a kép elkent lenne, unalmas. Tudod, Lujzi, az ilyesfajta riport a kérdezésen múlik. Emlékszel arra a riportomra a nagymamáról, akinek az unokája a húskonszern irodájából ellopta a mintahúscsomagokat, és elemelt egy arany töltőtollat?

Sósuti felélénkült, valósággal tűzbe jött.

Lujzi kibámult a presszó párasodó ablakán. Az úttesten hazafelé tartó autók siklanak, a járdán hazafelé tartó járókelők. Vagy moziba mennek, esetleg látogatóba. A gyorsított német el fog kezdődni. Hol van az asztal? Mi van az asztalon? Mit teszek az asztalra? Mi van az asztal felett? Az asztal alatt? Az asztal előtt? Az asztal mellett? Az asztal mögött? Hová állítom az asztalt? Egy tucat ember kórusban felel rá. Sósuti nem fog beszélni a papával, ő meg se kéri, hogy beszéljen, mert hiába kérné meg. És az is lehet, hogy a papával hiába is beszélne Sósuti. Ha most hirtelen ránézne. Sósuti elvigyorodna. Amikor vigyorog, szinte kisfiús a képe.

- Tudsz valami jó kifejezést az összepattanni helyett? - kérdezte Sóskuti.

- Összezörrenni.

- Lujza, engem nem a nagymama korú szavak érdekelnek - mondta Sóskuti megrovóan.

„Faképnél hagyom - gondolta Lujzi. - Össze akar vágni belőlünk egy műsort, össze is fog, és fölényeskedik. Felállok és itthagynom.”

De nem állt fel.

- Telefonálok az igazgatónőöknek - mondta Sóskuti.

- Telefonálj.

- Nem eszed meg a kockacukrot?

- Nem. - A nyelve hegyén volt, hogy: elviheted, neked adom.

Sóskuti megelőzte, átnyúlt a cukorért, egy szempillantás alatt kihámozta a papírból, és elropogtatta.

- Talán előbb mégis az osztályfőnököddel váltok szót. Hogy hívják?

- Varga Kázmérné.

Sóskuti az órájára pillantott.

- Fél hét. Elballagunk, Lujzi?

HETEDIK FEJEZET

Karcsi először a sportszatyrárt vágta le a padra, aztán az ellenőrzőjét. Kata rögtön lecövekelt mellé, nyakát azzal a fűrő mozdulattal előrenyújtva.

- Mit akart tőled Zahonyák?

- Megintett. - Rántott egyet a vállán. - Adjatok egy angolfüzetet! Ma B csoport vagyok.

Kata a szemüvegén át úgy nézte a fiút, mintha egyenest az agyába akarna behatolni.

- Jellemző Zahonyákra, hogy még ilyenkor se hagyja békén az embert.

Karcsi a szatyrában kotorászott, a holmiját szedte elő. Bednarik Ilus hátrafordult az első padból.

- B csoport vagyok, de az egyik mondatot biztos, hogy eltoltam.

- Add csak, nekem jó.

Kata rádólt a padra.

- Mit írt az ellenőrződbe Zahonyák?

- Meghallod Magda néni óráján. Nyugi!

- Én megértem, hogy ideges vagy Irén miatt. - Kata hunyorgott, és a nyakával lassan előre nyomult. - Én is ideges vagyok.

- Na látod! Azért kérlek szépen, hogy hagyj békén.

Az angolfüzet magas ívben repült a padra.

- „Apádat pedig leküldöm két font marhahúsért” azt a mondatot tuti, hogy eltoltam - magyarázta Bednarik Ilus. - Azon változtass, Karcsi, mert ráfázunk.

- Mindjárt háromnegyed, és a B csoportból egyetlen jó angolos sincs itt. - Hol az összetartás? - mondta megrovóan Kata.

- Mi vagy te? Hangosbemondó? - szólt rá az Angyal.

Kata sértődötten hunyorgott, aztán visszament a helyére, és szemét félig lehunyva, keserű révületben meredt a táblára. Karcsi elmerülten körmölt Dühös volt Bednarik Ilusra, hogy úgy be van gyulladva azzal a rossz mondatával, Katára, hogy mit fontoskodik, Zahonyákra, saját magára. Nem azt mondta Zahonyáknak, amit akart, a szavak kicsúsztak a száján, mintha futószalag lökte volna ki őket, s aztán ott voltak, kiejtve, idegenül. Akárcsak Magda nénivel az ifjúsági könyvtárban. „Nem hiteles - mondta Magda néni. - A pökhendiséged valahogy nem hiteles...”

Karcsi felkapta a fejét, s egy pillanatig kibámult az ablakon. A nap a felhőrongyok közül kibukkant meztelenül, kora tavaszi fény folyt be a túlfűtött osztályba.

A hangok mintha koppanva hullanának le mellette.

- Zahonyák megint elkezdte a körkérdéseit. Az A-ban már megíratta. Tíz perc az egész, gyerekek. Mi az életcélod? Mit becsülsz leginkább? Mit gyűlölsz leginkább?

- A körkérdéseket. Ezt kéne válaszolni, de mindenkinek.

Valaki nevet, aztán egyszerre mordulnak fel ketten:

- Csönd!

Simó Klári jött be, a nyomában Dugó. A fiú helyére vágatott, aztán leült Karcsi mellé a padba.

- Add ide a fizikapéldákat! - Kinyitotta a saját füzetét. - Tegnap be voltam rezelve - suttogta tollal a kezében, a füzet fölé hajolva, mintha a példát motyogná. - Képzeld, a mama rákezdté, ha az idő nem romlik el, vasárnap kimegyünk a kertbe ásni. Szerszámkamrát akar a ház mellé.

Karcsi összehúzott szemmel bámult maga elé.

- Na és? - kérdezte ingerülten.

- Gondolhatod, hogy lelombozódtam.

- Kinyögöd végre, hogy mi van?

- Egyelőre semmi. Az ásás elmarad, apa megrándította a derekát. Éjjeles volt, és alig bírt hazavánszorogni ma reggel. - És most már hangosabban: - Fekszik, anya azzal ment el, hogy hívja a körzetist. - A hangja megint suttogóra vált: - Hát ezt megúsztuk, de sokáig nem húzhatjuk.

Klári a katedraasztalnak dőlve magyarázta:

- Tegnap voltam Irénéknél. Borzasztó. Nem is tudom, kit sajnáljak leginkább; az a szegény nagynyja, a szülők... - Sóhajtott. - Én néha a legrosszabbra gondolok - mondta tompán. - Mégiscsak az az igazság, hogy Irén az utóbbi napokban olyan különös volt.

Dugónak úgy mozdult a szája, mintha szólni készülne, de csak a szemöldökét húzta fel, s a tekintetével jelezte, hogy most nem beszélhet, mert előttük is, mögöttük is ülnek már.

Hirtelen feszültté vált a levegő, szinte süttött. Karcsi felpattant, az ablakhoz ugrott, kinyitotta. A híg napfénnel hideg zuhogott be, Kata felvisított:

- Megfagyunk! Csukd be!

A fiú nem mozdult. Kinézett az ablakon. Szemközt a téren göcsörtös testű fa nyújtotta felé a csupasz ágait. A hinta vasa síkosan fénylett az éjszakai esőtől. Az utcát nézte. Sokáig nem húzhatjuk - a Dugó szavai lógtak az agyában. Az utcát nézte, de a füle hátulról beszívta az osztály zaját.

- Igenis, bomba sci-fi ötletem van! Igenis, zöld utat fog kapni! - harsogta Moticska. - Két iker. Az egyik fénysebességgel haladó gépen utazik az űrben, és amikor ötven év múlva visszajön a Földre...

- Csak két évet öregedett. Az ikerpárjának pedig olyan hosszú, ősz szakálla van, mint a te sztoridnak. Ez kap zöld utat! Röhhög a vakbelem, és tiszteltetem a relativitást. - Ez Szamek Gabi.

Karcsi kihajolt az ablakon.

- Csukd be azt az ablakot! Azért, mert te el vagy kenődve!

Karcsi sarkon fordult, végignézett Katán.

- Azért neked nem muszáj visítozni.

- Nézd, Karesz. Az a helyzet, hogy nem akarunk mélyhűtött állapotba kerülni, ez érthető. Nem? - mordult fel az Angyal.

Az ajtó kivágódott.

- Osztály - kezdte felpattanva a hetes, de Magda néni leintette:

- Maradjatok! - A napcsík fáradt, gyűrött arcára hullt. - Sugár Karcsi, gyere ki egy kicsit. Hozd az ellenőrződet is.

„Megint lelkizni fog - gondolta a fiú bosszúsan. - Három napja nincs egy nyugodt percem.” A padjához ment, felmarkolta az ellenőrzőjét. Hátulról belevágott Kata éles hangja:

- Dugó, csukd be végre azt a lepra ablakot! Szemközt a falon, nagy tollas kalappal a fején, Léda szerelmes és idomító tekintettel néz a merengő arcú Adyra. Az üveges folyosó acél ablakkeretei közt a fekete pizsokhordalék úgy megszilárdult, mint maga a fém. Karcsi rátette a kezét.

- Zahonyák tanár úr megintett. Mi történt, Sugár?

- Nem mondta meg?

- Most én kérdezek. - Nem hangzott rendreutasítóan, Magda néni azon a megállapító hangján mondta. - Nos?

- Tetszik látni, farmerban vagyok.

- Látom. Öreg hiba, még tél van.

- Nem fázom, edzett vagyok. A tanár úr megállított a kapuban, megkérdezte, mért járok farmerban. Én azt feleltem, azért, mert jól érzem magam benne. Zahonyák tanár úr ingerült lett.

- Ne térj ki a tanár úr hangulatára. A pusztá tényekre szorítkozz!

- A tanár úr megemlítette, hogy ezen a héten már rám szólt, amikor földimogyoróhéjat rugdos-tam. Azt mondta, nem ilyen magatartást vár egy KISZ-vezetőségi tagtól. Én megkérdeztem, hogy a KISZ-vezetőségi tagsággal összeegyeztethetetlen-e a földimogyoróhéj rugdosása. A tanár úr felszólított, hogy adjam át az ellenőrzőmet.

- Mutasd!

„Tudatosan szembehelyezkedett az iskola fegyelmi szabályával, és hibáját a tanárral szembeni tiszteletlen viselkedéssel tetézte. Ezért megintem.”

Visszaadta az ellenőrzőt. Arra gondolt, hogy Zahonyák nagyon rosszul fogalmaz.

- Ha újabb kifogás lesz ellened, osztályfőnökit viszel haza.

Karesz kurta meghajlással jelezte, hogy tudomásul vette a figyelmeztetést.

- Írasd alá apáddal - mondta szinte mellékesen, behajtott az ellenőrzőt, és odanyújtotta a fiúnak.

Molekula ment el mellettük vegyszerek nyomait viselő fehér köpenyében, hóna alatt az osztályzónaplóval inspekciózott. Szélesen kivágja az osztályok ajtaját.

- Remélem, senki sem másolja a házi feladatát!

Bedugja a fejét, és máris megy tovább, vasalt cipője keményen kopog a folyosó kövén. Rendes tag ez a Molekula, senkitől sem szedi el a füzetet.

- Irén anyja telefonált, hogy menjél el hozzájuk.

- Én...

Megijedt a saját hangjától. Furcsa volt, idegen. A figyelmeztető csengő élesen csörömpölt, várta hogy elhallgasson. Az elnéptelenedett folyosón két srác loholt. Molekula megfordult, visszafelé jött.

- Beszélni szeretne veled, Karcsi.

A fiú begörbített ujjával megkaparta a kereten a koszmót. Kemény, mint a vas. Érezte, hogy a keze, mintha tőle függetlenül, külön élne, reszket, hirtelen zsebre vágta.

- Igen... Ma igazán nem érek rá. Sajnos...

Érezte, hogy fonákul hangzik, bizonytalanul.

- Nem értem, mért nem telefonált egyenesen neked, hiszen bent vagytok a telefonkönyvben. No de ez mindegy.

Nézte a fiút, ahogy ott áll, kicsit szétvetett lábbal, a két könyöke kifeszítve. Az arca merev. Csak a tekintete ugrál alig észrevehetően.

És ha most megkérdi: mi az a sürgős dolog, ami visszatart?... Karcsi egy indokot keresett, de semmi se jutott az eszébe. A fal mintha egyre közelebb nyomulna hozzá, homokszíne elnyelte minden gondolatát. Molekula elment mellettük, gyors oldalpillantása azt fejezte ki: ez aztán alapos lelki fürdő! - és befordult a lépcsőhöz vivő átjáróba. A folyosó most elhagyatott part, csak ők ketten állnak rajta egymással szemben. A fiú mélyen, egészen belül Irén hangját hallotta: „Én... rád bízom magam.”

- Akkor hát holnap, ha ma semmiképpen se érsz rá. Persze Szecsőéknek jólesne, ha minél előbb elmennél hozzájuk. Biztosan fontos nekik valamiért, ha Irén anyja telefonált.

- Van valami hír?

- Semmi. - Magda néni a cipője orrával ütögette a követ. A hangjából fáradtság szivárgott. - Éppen azért gondoltam, jó lenne, ha még ma felmennél hozzájuk.

- Hát megpróbálok ma időt szakítani. Talán.

- Helyes. - A csontkeretes szemüveg mögött hirtelen megnőtt Magda néni pupillája. - Hiszen Irén meg te vagy másfél éve együtt jártatok már. Egészen szombatig. - És egészen halkán, tűnődve hozzátette: - Mert akkor este a rendezvényen történt valami.

A homokszínű fal Karcsi szemét súrolta.

- Irén ejtett engem. Erre tetszik gondolni - mondta makacsul.

- Valami más is történt.

Mi ez? Macska-egetet játszunk? Mit tudhat? Semmit se tud. Karcsi szíve vadul zakatolt. Rögtön csengetnek, nem tarthat már sokáig - biztatta magát. Csengetnek, jön Milady London térképével, és ő megszabadul. Bednarik Ilus megtudja, mért hibás az „apádat pedig leküldöm két font marhahúsért” kezdetű mondat. Megy minden a megszokott rendjén, mint a múlt hónapban, mint a múlt évben, mint elsős korokban. Az állhatatos, kérdező tekintet rátapadt, mint két darázs, hogy a titkos gondolatait kiszívja. Ebből elég volt. Most ő fog kérdezni. A szerepek megfordulnak.

- Hát mi történt akkor?

Magda néni a fejét ingatta.

- Látod, ezt én se tudom. Tőled szeretném hallani. - Kezét az arcához emelte, mintha a saját vonásait akarná kitapogatni. - Szeretem Irént... Én nagyon aggódom miatta.

- Én is aggódom. Vagy talán azt tetszik képzelni hogy meggyilkoltam? - vágta oda kicsit hetykén, kicsit zavartan.

- Hogy megölted? - Magda néni rámeredt. Mintha hirtelen felfigyelt volna valamire. A gyűrött arcon feloldódott a feszültség. - Dehogya... - Mélyet lélegzett, mint az úszó, mikor kiemeli a fejét a vízből. - Furcsa dolog az agyműködés! - Elmosolyodott. - Egy nagy matematikusról olvastam, hogy hosszú ideig viaskodott egy felsőmatematikai problémával, de sehogy se bírta megoldani. Félretette hát, és hetekig rá se gondolt.

Mit akar azzal a felsőmatematikai problémával? Mire akar kilyukadni? Karesz szándékosan nem nézett rá. Kihúzta magát. Tekintete megkapaszkodott az égbolt kék négyszögében. Köpenye zizzzenve súrlódott a falhoz.

- Aztán a pályaudvaron, felszállóban a vonatra, éppen mikor a lépcsőre tette a lábát, egyszerre felötlött benne a megoldás - folytatta Magda néni. - Ha abban az időben már lett volna komputer, azzal jellemezhetném a legjobban, oly egyszerűen ötlött fel benne, mintha lyukkártyán adta volna ki a gép. Mert a megoldás ott volt az agyában, csak egy jelentéktelen részlet, valami apróság hiányzott, hogy egészében összeálljon.

Karcsi hallgatott.

Csengettek. A tornateremből kitódultak a fiúk az udvarra, megjelent Oroszlánszívű Ricsi a csattogtatójával, a srácok kinyújtott karral igazodtak, s a folyosó fordulójában felbukkant Milady.

- Téged különösen érdekelhet ez az eset, Karcsi, hiszen te is matematikusnak készülsz, ugye? Holnap bemutatod az aláírt ellenőrződet. Most pedig ki-ki az osztályába!

De ő ott maradt egy helyben.

Az elsüllyedt emlék felbukkant, abban a pillanatban, amikor Karcsi meghökkentően mély hangján gúnyosan, szinte kihívóan odavágta: „Vagy talán azt tetszik képzelni, hogy meggyilkoltam?”

A rendezvény. Lassan körözött a teremben. Irén anyja ott állt a közelben. Vízszintesen himbálódzó könyökök közt felsejlett a kavargó körhinta közepe. *Gyilkossal nem akarok egy levegőt szívni!* Egy hang mondta a háta mögött. Ő az ablak felé ment, nem fordult meg, nem nézett hátra. Nem tudja, ki mondta és kinek. Nyilván azt hitte, valaki elmesélt egy történetet. Továbbment. Néhány lépéssel odébb Orosz Richárd megfogta a karját. - Higgyék el már végre, hogy a tornaterem nem alkalmas táncteremnek. - Mit csináljunk, ha az iskolának nincs megfelelő díszterme - csitította az ingerült testnevelőt. - Béreljünk ki egy helyiséget. Tudja, mi történt itt, összevagdosták az egyik printemet. Borotvával. Négyszögeket hasítottak ki belőle! - Orosz Richárd méltatlankodott.

Gyilkossal nem akarok egy levegőt szívni! Az emlék csonkán bukkant fel, hang arc nélkül, hiányzik, aki mondta és akinek mondták. Összerakós türelemjáték. A minta ábrája felderengett.

Még mindig ott állt a folyosón, az ablakmélyedés előtt, tekintetével követte Karcsit. A fiú most nyitja ki az osztály ajtaját. Mért akar beszélni vele az Irén anyja? Mért nem hívta fel Sugárékat, ha beszélni akar vele, mért rajta keresztül üzent a fiúnak? Mit hallgat el Karcsi, és miről hallgatnak Szecsőék. Mintha hangszórón ismételné egy testetlen hang ugyanazt a mondatot sötét indulattal, a szavak zakatolva visszhangoznak a fülében, felfutnak emlékezete falára. Csak a szavak, egy hang. Arc nem rajzolódik ki köré. A teremben meleg volt, az egyik ablakot résnyire kinyitották, Zahonyák, Sikolya Vilmos és Módos előzetesen vitázott a

szellőztetésről; Módos azt ajánlotta, fél percre nyissák ki az összes ablakot, a lányok menjenek át az öltözőbe, amíg az áporodott levegő kicserélődik. Zahonyák azzal érvelt, hogy a büféasztalnál ülő szülői munkaközösség megfázik, Vilmos egyáltalán nem akart szellőztetni, és végül persze a Zahonyák indítványa győzött. Képek bukkantak fel, a három vitázó, Módos megadó kézmozdulattal, Zahonyák erőszakos állá, erőszakolt mosolya, az a nyájas krokodilus-mosoly. A felbukkant emlék még nem teljes, sorjában hessenti el a felesleges képeket, az igazgatónőt püspöklila ruhájában, a himbálódzó könyököket, a kipirult arcokat, a Bajári szülőket, akik rászálltak Grizánéra, lehervasztva arcáról a jóságos tejbegríz-mosolyt. Egyik kép sem az, amit keres, valami hiányzik még. Később járt, a zilált, felhevült táncolók ritkultak, ő az ablaknyíláson becsüngő résnyi éjszaka felé ment, a havazás már elállt, a hang a háta mögött, nem fordult hátra. Az emlékezete keres valamit a résnyi éjszaka és a hang között. Vajkayné közeledett felé hosszú, sima lépésekkel, akárcsak most itt a folyosón, és hirtelen megdöbbenve eszmélt rá, hány képet vetített le az emlékezete a néhány másodperc alatt, amíg Vajkayné, hóna alatt a térképpel az ablakmélyedés elé ért, ide, ahol az imént Karcsival beszélgetett.

- Nem tudtuk, merre vagy - mondta Vajkayné. - Sós-kuti keresett telefonon a tévétől. - Hogy mért okvetetlenkedik? Interjú akar csinálni az osztállyal a Tizenévesekben.

- Persze a Szecső esetéről?

- Eltaláltad. Megmondtam neki, hogy szó se lehet róla.

- Jól tetted. Még csak az hiányzik, hogy az osztályodat a kamera elé állítsák.

Most hirtelen megjelent a kép, mozdulatlanul meredt rá. A lármás körhinta, mögötte a hang, előtte a résnyi éjszaka, oldalt Szamek Gabi közeledett a gépével, célba vett valamit az ő háta mögött. A fekete fényképezőgép üvegszeme oldalvást hátrafelé célba vett valamit, talán a hanghoz tartozó arcot. Katt - az érdes, szinte ellenséges zajt is hallja, a fényképezőgép kattánását.

- Így is nehéz féken tartani őket. - Megindultak egymás mellett, és Vajkayné udvariasan rövidebbre fogta a lépéseit. - Érthető, hogy izgatottak, de nem könnyű féken tartani az osztályodat. Ezt persze csak négy szemközt mondom. Sós-kuti úrra pedig semmi szükségünk!

Szamek mama biztosan eltűnődik, minek köszönheti az osztályfőnök rendkívüli látogatását.

- Szeretettel várjuk a drága tanárnőt! - A hangjában árnyalatnyi szorongás vegyült. - Remélem, az én Gabim nem tett rossz fát a tűzre?

- Nem, nem, szó sincs róla.

- Hány órákor óhajtja a tanárnő?

- Azonnal indulnék, ha nem alkalmatlan.

- Hogy lenne alkalmatlan! Örülünk, hogy megtisztel bennünket. Gabi pillanatnyilag különangolon van a húgával, egy órán belül itthon lesz.

Az áradozás túlzott volt, mosógépben ázó ruhát, szekrényrendezést, porszívózást sejtett mögötte, vagy csak az elfojtott sopánkodást: végre lett volna egy nyugodt esténk!

„Mindegy - mondta magában a zsúfolt autóbuszban. - A végére kell jánom. Meglehet, hogy csalódnai fogok, hogy Gabi két összehajló fejet vett akkor célba, bár két összehajló fej manapság megszokott látvány, és Gabi élményanyagára vadászik a Kodakjával az Ifjú Amatőr Fotósok Klubja számára.”

Ősszel ő is megnézte a kiállításukat. Gabi meghívót küldött a megnyitóra. Egy szakállas, ifjú amatőr fotós sorra bírálta a képeket. Szirupos témaválasztás, a fényhatásokat nem aknáztad ki, elmostad a kontrasztokat, ilyeneket mondott. És persze az is lehetséges, hogy Gabi még nem hívta elő a felvételeit, ezt tulajdonképpen megkérdezhetette volna tőle az iskolában, de talán mégiscsak jobb, hogy az iskolában nem szólt neki.

A délutáni csúcsforgalomban megrekedt az autóbusz, kint az úttesten széles autósor rostokolt, az alkony lilás volt, kora tavaszias. Aztán az autóbusz meglódult, mint egy roppant nagy állat, amely álmából felriadva megrázza magát, mielőtt elindul. Egy szatyor nekivágódott a derekának, arrébb húzódtott, erősen belekapaszkodott a fogantyúba. „Elhallgatnak valamit - mondta magában. - Elhallgatnak vagy eltitkolnak. Az Irén anyja mért rajtam keresztül üzen Sugár Karcsinak?” Aztán felötlött benne, hogy Tomi unalmában meg fogja enni a párizsi nagy részét, hazamenet kell még venni valamit vacsorára, a párizsi biztosan nem lesz elég.

Leszállt a buszról, átvágott a kis téren. A második ház a virágkereskedés után, első emelet, az ajtó mögül motorzúgás hallatszik, a mosógép. Ha a fényképen nem leli meg azt az arcot, beszélnie kell. Kivel?... A végére kell járnom - ismételte makacsul. Csöngetett, a mosógép leállt. Ilyenkor milyen viselkedés tapintatosabb: nem venni tudomást a félbemaradt mosásról, vagy erősködni, hogy csak folytassák, neki tulajdonképpen Gabival van beszélnivalója.

Szamek mama odabent sebtében felszárakra törölte a kezét, már tessékeli is befelé.

- Drága tanárnő, Gabi hamarosan itthon lesz. (Nem kellett volna annyira sietni. Mindegy, itt vagyok. Itt vagyok, és itt is maradok - mondta a krími háborúban valamelyik francia tábornok, bevonulva csapatával valamelyik orosz erődbe.)

Bent a szobában a falon Gabi harmadik díjnyertes felvétele, emlékszik rá az Ifjú Amatőr Fotósok Klubjának megnyitójáról. Nyűtt arcú öreg bácsi pipázik egy modern ház előtt, a bácsi arca kiszikkadt és ráncos, mint a füge, a házról lerí, hogy vadonatúj. A pipázó bácsi mellett felnagyított mellkép, szakállas török fezes férfi díszes egyenruhában, apró szemében ügyeskedő furfang.

Szamek mama elkapta a pillantását.

- Ozmán Farkas pasa, a férjem üknagybátyja. Kész regény az élete, tanárnő, kérem, suttyó legényként részt vett a szabadságharcban, Kossuth Lajossal török földre menekült, áttért a muzulmán hitre, és ragyogó karriert csinált. Hadügyminiszter lett, a szultán érdemeiért pasa ranggal ruházta fel. A férjem rábukkant a fényképére egy könyvben. Gabi felnagyította az Ifjú Amatőröknél. Ugye, hogy az orra szakasztott a férjemé meg a Gabié?

A pasa orra horgas, Gabié rövid és széles, igazi tömpe orr, a Szamek papáéra nem emlékszik, de azért bólogat, hogy igen, igen.

- Egy csésze feketét, kedves tanárnő, ne tessék szabadkozni!

- Nem szabadkozom. Ha feketével kínálnak, sose szabadkozom.

- Hát akkor magára hagyom egy kicsit. Amíg felteszem a kávé. Mire megisszuk, biztosan megjönnek a gyerekek. - Az ajtóban visszafordult. - Arról a kislányról még mindig semmit nem tudni?

- Még semmit.

- Borzasztó! - Sóhajt. - Ezek a gyerekek! - A fejét csóválja méltatlankodva, mint aki nem érti a világot. - Nem gondolják végig, hogy mit cselekszenek a szüleikkel. Pedig az én Gabim azt mondja, hogy nagyon rendes kislány ez a Szecső.

Megint rábólint, hogy igen, nagyon rendes kislány. A Szamek mama arcán ott tétovázik a kérdés: „Miért állítottál be hozzánk?” De nem mondja ki. Óvatosan megkerüli a kérdést.

- Én nem ismerem azt az Irént. Itt soha nem volt, és Gabi se járt hozzájuk. Nem mintha haragban lennének, de az én Gabimat még nem érdeklik a lányok. A sport, a fényképezés, az iskola szerencsére teljesen lefoglalja. A Kasza fiúval, az Elemérrel jár úszótréningre. Jól megdolgoztatják őket, helyes, csak dolgoztassák meg, éppen erre van szükségük. No és az az eltűnt lány... A rendőrség nem talált semmi nyomot?

- Egyelőre nulla az eredmény.

Szamek mama kivonul a konyhába, felteszi a kávé. Jól fog esni egy csésze kávé. Hátradől a karosszékből, Ozmán Farkas pasa szigorú, ravasz tekintettel néz le rá a falról.

Elég sokáig tartott, amíg a tanárnőnél leesett a tantusz, és rájött, hogy meg kell nézni a fényképeket, közli Ozmán pasa tekintete. Valljuk be, nagyon sokáig tartott. (Ha a pasa élne, megrovóan csóválná a fezes kobakját.) „Kegyed lefitymálja Napóleon villámgyorsan működő agyregeszeit, holott a maga agyregeszei, tanárnő, ne kerteljünk, mondjuk ki nyíltan: lomhán működnek. Mi lenne, ha a hódító hadvezérek és diktátorok, akiket maga nem kedvel, ilyen lassan agyálnák ki az ötleteiket? Sose jutott az eszébe, hogy azért ellenszenvezik velünk, mert magából hiányzik a villámgyors áttekintés, a magabiztosság? Ezt egyébként az iskolában is tudják kegyedről. Gondoljon csak Zahonyákra, akit kegyed titokban lenéz, vagy legalábbis megmosolyog. Holott Zahonyákban van határozottság, ő mindig biztos a dolgában, akkor is, ha nincs igaza. Igen, akkor is, ha *nincs* igaza, és ez fontos tulajdonság, sokkal többet ér, mint a tétovázás, a vekengés, hogy a manapság használatos kifejezéssel éljek. Ráadásul ön könnyelműen ítélkezik. Ne is tagadja! - A pasa szigorúan meredt rá. - Kegyednek nem tetszik az én karrierem. Negyvennyolcas szabadságharcosból, Kossuth katonájából török pasa lettem és hadügyminiszter. Kegyed a harácsolókat se kedveli, sőt a nagymenőket sem, akik összevágják a havi tizenöt-húszezrüket. Az orvosokra is kirúg, mert elfogadják a borraivalót, gyakran ki is követelik, és meg se köszönik, mint a pincér vagy a fodrász. Mit akar, kedves tanárnő? Mit képzelsz a világról? A világhoz alkalmazkodni kell! Nekem hiába érvel, hogy javítani akar a világon: emberségre nevelni a magára bízott gyerekeket. Kezdjük azzal, hogy kegyed rövidlátó, öreg hiba! Ott ült az orra előtt Szecső Irén, és semmit nem vett észre rajta. Szép kis nevelő, aki nem látja meg a gyereke arcán a tépelődést, a komorságot, az elhatározást! Maga akar javítani a világon? Nevetséges! Maga a saját hangjában gyönyörködött, Csokonait magyarázta, és nem látott messzebbre az orránál. És kegyed fintorog, amiért szabadságharcosból pasa és a szultán hadügyminisztere lettem. Magácska nem becsüli meg kellőképp a pasákat, a hódító hadvezéreket, a kis és nagy diktátorokat. A villámgyors áttekintés és a határozottság képességéről (kitartani a tévedésben akkor is, ha a másik beledöglik, mert nekünk így előnyös!), ezekről a fontos képességekről nem ejtek több szót, ezek ugyanis teljesen hiányoznak magácskából. De beszéljünk a pontosságról. Ne hozakodjék elő azzal, hogy sose késett el az órájáról. A pontosság annyit jelent, hogy pontosan érkezünk, se előbb, se utóbb a kitűzött időnél. Magácska, féltében, hogy elkésik, vagy türelmetlenségében, mint a jelen esetben, minden-hová *előbb* érkezik. Ez helytelen. Képzeldjen egy uralkodót, egy hódító hadvezért, vagy akár egy pasát, ahogy fel-alá járkál, mint kegyed az Ifjú Amatőr Fotósok Klubja előtt a megnyitón. Emlékeztetem a történetre, amit kegyed is ismer. A versailles-i palota előtt egy ízben abban a szempillantásban állt meg a robogó hintó, amikor XIV. Lajos, a Napkirály kíséretével a lépcső aljára ért. Már-már várnom kellett! - mondta fagyosan a király, de a tekintete villámokat szórt, mint a mitológiában Zeuszé. Maga hasonló esetben a meghajszolt lovakon sajnálkozott volna, vagy azon törte volna a fejét, mi történt a kocsissal, hogy az udvari előírást ilyen hallatlan módon megsértette, mért bámult el, mért nem figyelt az időre. Talán beteg a gyereke? Haldoklik

az anyja? Szül a felesége? Röviden, magácska nem vezetésre termett ember, sem a had, sem egy eszpresszó, sem egy osztály vezetésére. Ezt idejében kellett volna észrevennie. Zahonyák kartárs magatartásából is észlelheti, hogy baj van magával. Alkalmatlan, ahogy a katonaságnál mondják. Emlékezzék csak az igazgatónő bírálatára! Vargáné Kulcsár Magda kartársnőnek több gondot kell fordítania a fegyelmezésre. Meg: a fegyelmezés terén munkája még hátrahagy némi kívánnivalót.”

A pasa elhallgat. Szamek mama színes pléhtálcán hozza a feketét, mellette egy tálon jubileumi keksz. A tálcán tehéncsorda legelészik. Mogyorós puszelli, nápolyi, jubileumi keksz, mennyit ropogat el belőle egy pedagógus a családlátogatásokon, pályakezdésétől a nyugdíjazásig? A statisztikának ezt is ki kéne számítani. A fekete híg lötty, kivesz egy jubileumit, lassan majszolja. Csengetnek. Szamekné megy ajtót nyitni.

- Anya, mért hagyod bent a kulcsot a zárban? - Ez a Gabi hangja az előszobában.

- Jó, jó. Vált cipőt, és gyere be, itt van Magda néni.

„És ha a felvételek közt nem találja meg, amit keres? - kérdi a pasa a falról gúnyosan. - Akkor mit csinálunk? Folytatjuk a lelkizést a Sugár fiúval? Falra hányt borsó. Abból a fiúból magácska semmit sem szed ki. Az ilyen feladatokhoz rátermettségre kell, határozottság. Ha Napóleon dühében megrázott valakit, az illetőnek még az unokája is reszketett. Állítólag.”

Ozmán Farkas pasa mereven belebámul az arcába. A fürdőszobában ismét megindul a mosógép, nyilván a kisebbik Szamek gyerek folytatja a mosást.

- Kezét csókolom, Magda néni!

Gabi cipőt váltott, piros műbőr orrú sportcipőt visel. Leül, a nadrágját felhúzza térdénél. Az ő arcán is ott a kérdés, de a nadrágját megigazítja. Akkurátus gyerek.

- Előhívtad már a felvételeket, amiket a rendezvényen csináltál? - szögezi neki a kérdést.

- Igen, Magda néni.

- Szükségem van rájuk. Meg akarom nézni valamennyit.

Gabi széttárja a karját. A mozdulat álmélkodást is fejez ki és készséget is: tessék, rendelkezésre állok mindenben, a felvételeimmal is.

- Odaát vannak a kis szobában. Behozom őket. Vagy át tetszik jönni?

- Egyszerűbb, ha átmegyek.

- Talán valami gyanús egyén volt azon a rendezvényen? - kérdi Szamek mama.

- Nem, nem, másról van szó.

A kis szobában Gabi kiemelt a szekrényből egy dobozt.

- Tessék, Magda néni.

- Mindegyik felvételt előhívtad?

- Mindegyiket, Magda néni.

A doboz az asztalon, leül melléje. Egymás után emeli ki a fényképeket. Moticska mellényben, életunt arccal dől a bordásfalnak, Kaszáné a büféasztalnál trónolva, Kaszáné az igazgatónő és Zahonyák közt, Kaszáné Elemérrel.

- Kasza néni külön megkért, hogy készítsek róla néhány felvételt.

Zizzenve hullanak a képek az asztalra.

- Akad néhány gyöngye is köztük. Még nem selejteztam - mentegetőzik Gabi.

Ez itt Kata. Nyaklánc van rajta és karkötő, vigyorog, a napraforgó-arca még szélesebbnek látszik.

- Ő is szólt, hogy vegyem le. Megrendelésre készült, beállított kép. Szívem szerint én soha nem csinálnék ilyet, tetszik tudni, a fényképezés, az igazi fényképezés...

Még csak az hiányzik, hogy Gabi előadást tartson a fényképezés rejtelseiről.

- Azt kell elkapni, amit az élet elénk sodor. Pillanatkép. Az az igazi! - folytatja Gabi.

Irén. A Karcsi tenyere fölé hajol, belenyúl a hóba, és nevet. A képen is érezni, hogy gyöngyöző a kacagása. A haja a homlokába hull, és nevet.

- Ki gondolta volna? - Gabi felsóhajt. Ráncokba szaladó homlok, széles, erőszakos száj, üres arc, üres tekintet, az Angyal egy áhítatosan rábámuló kislánnyal.

- Ez a kettő jobb - mondja Gabi. - Ezt pedig itt bemutatom az Ifjú Amatőröknek. Tessék nézni, ezen a képen beszélnek az arcok.

Gabi elhallgat. Érzi, hogy történt valami. Abból érzi, ahogyan Magda néni a képet tartja, ahogy rámered.

A képen két arc. Az egyik zárt, akár egy ököl. Keserű, kemény arc. Valamit mond. A Sugár Karcsi apja. A másik riadt, a kedélyeskedő mosoly torz fintorba váltott át. Lontay. Az Irén nagybátyja.

Még be se zárta az előszobaajtót, Tomi máris elébe csörtetett.

- Anyu! Irén írt! Szecsőéktől telefonáltak, hogy Irén írt.

- Mi van vele? Hol van?

- Azt nem mondta a mamája. Csak annyit mondott, hogy írt, és nincs semmi baja.

- Ki beszélt vele?

- Apa. És anyu, én olyan izgatott lettem, hogy megettem az összes párizsit.

- Az egész negyed kilót?

Tomi kitért az egyenes válasz elől.

- Hoztál kaját, ugye? - És a hálóra sandított.

- Hoztam valamit, de ha az egész párizsit megetted, nem elég. Ugorj le a közértbe, hozz fel egy vagdalthús-konzervet, vagy várj csak, ne egyet, hármat hozz! Legyen egy kis készletünk. Itt a pénz!

Tomi belebújt az anorákjába, és elrobogott.

- Na látod, Magda, hogy előkerült Irén! - A férje bukkant fel az ajtóban. - Keresztapámnak az volt a mondása, hogy nem érdemes izgulni, az apró bajok maguktól is elsimulnak, a nagyokon meg úgyse lehet segíteni.

- Igaza volt a keresztapádnak?

- Nem volt igaza, és én dühös voltam rá. Begyepesedett fejű vén salabakternek tartottam. De valahányszor látom, pontosabban végigszenvedem, ahogy te izgulsz, töröd és emészted magad!...

- Ne légy patetikus.

Kimentek a konyhába. Míg ő teletöltötte a teáskannát, és meggyújtotta alatta a gázt, a férje a kenyeret szelte és folytatta:

- Nem vagyok patetikus. Tehát ismétlem és befejezem a mondókámat: amikor látom, hogy töröd és emészted magad a tanítványaid miatt, egyre gyakrabban gondolok arra, hogy a keresztapám mégiscsak bölcs ember volt. Hány szelet kenyeret kérsz?

- Egyet és vékonyat. - Kivette a hálóból és a tenyerére rakta a császárhúst. - Kicsit zsíros. - Sóhajtott. - Uborkát is kellett volna vennem.

- Nem baj, elfogy így is. Fő, hogy ez a Szecső-ügy rendbe jött.

- Nincs rendben. - Visszamentek a szobába. Ott megismételte: - Egyáltalán nincs rendben.

- A kislány él, egészséges, tehát lényegében ez az ügy rendben van.

- Nincs. Csakis abból a szempontból van rendben, hogy él és egészséges.

- Hát ez nem elég?

- Nem. Ha ennyivel beérné az ember, akkor nem érdemes...

Legyintett, maga elé bámult, aztán a telefonhoz lépett.

- Szecsőéknek telefonálsz?

- Nekik. És aztán Sugáréknak. Lehet, hogy sokáig tart. Ha Tomi megjön, vacsorázzatok meg. És nagyon kérlek, ne kérdezd meg újra, hogy lesz-e egy zavartalan étkezésünk, amíg nyugdíjba nem megyek. És a keresztapádról se közölj anekdotákat.

- Eszem ágában sincs! Megyek a konyhába, leforrázom a teát.

- Ne haragudj, ideges vagyok.

- Értem én, valahol kijön belőled. Ez világos.

Magára maradt a szobában. Tárcsázott.

Szecsőné vette fel a kagylót.

- Megkaptam a jó hírt, hogy Irén életjelt adott.

- Igen, ma levél érkezett tőle. - A Szecsőné hangja fáradt volt.

- Hol van Irén? Mi van vele?

- Azt írja, hogy jól van.

Csupa kerek, szabatos mondat, és mégis befejezetlen. Csupa elhallgatás.

- Hová ment?

Kis csönd. Már arra gondol, hogy megismételje a kérdést. És akkor egészen halkán jön a válasz:

- Nem tudjuk.

- Hogyan?

- Nem tudom. Irén nem írta meg, hogy hová ment.

Nem írta meg. Persze hogy nem írta meg! Nem álmélkodik. Irén megtudott valamit, amiről nem akarnak beszélni.

- De itt van Magyarországon.

Nem kérdezi, szinte állítja. Érzí, hogy így van.

- Igen. A levelet Pesten adták fel. A hetvenkettes posta bélyegzője van rajta. - Irén anyja megint elhallgatott, mint aki küszködik egy gondolattal. Aztán kimondta: - Az öccsének írt.

Most egyikük se szól. Szecsőné a telefont nézi. Az ezüstszínű korongot a fekete készüléken. Valamibe meg kell kapaszkodnia a tekintetének.

Irén levelét Öcsi hozta fel. Lent a lépcsőházban felszakította és elolvasta. A szája keskeny vonallá szorult, amikor átnyújtotta.

Drága Öcsi!

Ne haragudj, hogy nem szóltam neked, biztosan izgultál miattam, ne izgulj, Öcsi, *nincs semmi bajom*. Most még nem magyarázhatom meg neked, miért kellett elmennem, most csak annyit írok, hogy így kellett tennem, így helyes. Orecskóék biztosan mindenféle rémtörténetet fognak beszélni rólam, de én nem törődöm velük. Ha kisbabát várnék, megírnám neked, hiszen már ötödik általánosba jársz, de ilyesmiről szó sincs, ismerhetsz engem, én nem hazudok, és emiatt nem is mentem volna el. De ilyesmiről szó sincs!!! Egyszer majd elmondom neked az egészet. Öcsikém, vigyázz magadra, a teknősnek próbálj meg gitározni, tudod, mindig előbújik, és hallgatja a gitározást, olyan aranyosan tartja akkor a fejét. Öcsikém, nagyon hiányzol, de nem lesz ez mindig így, majd látni fogjuk egymást. Ha az orosz nehéz, szólj a Bajári Katinak, ő biztosan segít. A növényeimet locsold, de állott vízzel. Most egy darabig nem írok, ne aggódj miattam, később rendszeresen fogunk levelezni, és akkor a címem is tudatom. Sokat gondolok rád!!!

Millió puszit küld

Irén

A szavak belemaródtak az emlékezetébe, oly élesen, hogy az egyes betűket is látja, a nagy Ő gyerekesen kövér testét, a kis s tört vonalú hurkát, a k betűt, aminek úgy áll a szára, mintha ugrásra készülne. És bár kívülről tudta az egész levelet, újra meg újra elolvasta, hogy a szavak, a betűk még mélyebben, még gyötrelmesebben vájódnának bele. Az öccsének írt! Az öccsének írt! Az öccsének írt! - ismételte belül egy hang.

- Az öccsének írt. Értem - mondja a vonal túlsó végén az osztályfőnök. - Áadtam az üzenetet Sugár Karcsinak. - És rövid, baljós csend után: - Nem mondaná meg végre, hogy mi történt?

Szecsőné hallgat.

- Így aligha fogja visszakapni a lányát. Nem tudom pontosan, mi történt. - És hirtelen felcsattanva: - De azt tudom, hogy így nem fogja visszakapni a lányát!

Szecsőné azon a fáradt hangján, de konok erővel mondja:

- Nekem okvetlenül beszélnem kell a Sugár fiúval.

- Áadtam neki az üzenetet.

- Kérem, tegye lehetővé, hogy beszéljek vele.

- Mért nem hívja fel?

Nem jön válasz.

- Értse meg végre, hogy így nem kapja vissza a lányát!

Szecsőné maga elé mered. Mindaz, amit nem kellett volna megtennie, vagy engedni, hogy megtegyék, most iszonyú súllyal nehezedett rá.

NYOLCADIK FEJEZET

A keze idegesen remegett tárcsázás közben. És ha Karcsi jelentkezik? Ha Sugárné? Ha a Karcsi apja, és megkérdi tőle, mért olyan sürgős ez a beszélgetés? Mért nem várhat holnapig, holnaputánig? A végére akarok járni! - mondaná ő. Ki kérte meg rá? - váгна vissza a Karcsi apja. Meg akarom tudni az igazságot! A Karcsi apja nevet. És aztán? Mihez kezd az igazsággal? Vagy akár azt is mondhatja: Mit üti bele az orrát? Persze nem éppen ezekkel a szavakkal, egy tanárral udvariasan beszélnek a szülők, de a szavak értelme mégiscsak ez lenne.

A telefon sokáig bűgött. Később újra megpróbálom - gondolta, de mégse tette le a kagylót. Fejét előredöntve, makacsul várt. Az a vágy ösztökelte - és ettől senki és semmi meg nem foszthatja -, hogy megtudja az igazat.

Az ütemes bűgás megszakadt.

- Itt Sugár Márton.

- Varga Kázmérné.

- Kezét csókolom.

- Beszélni szeretnék magával. - A hangja elfakult. Nagyot lélegzett. - Egy felvilágosításra van szükségem... (Nem kérdi, milyen ügyben, kiről. Karcsi apja semmit sem kérdez.)

- Rendelkezésére állok.

- Sürgős. Nekem sürgős. Arra kérem, találkozzunk még ma, valami közömbös helyen.

Más ember álmélkodik, faggat. Karcsi apja csak annyit mondott:

- Melyik eszpresszóban óhajtja?

- Hát én igazán nem is tudom...

- Hol lakik?

- Az Aradi utcában.

- A Rozmaring megfelel? A Népköztársaság útján, majdnem a Nagykörút sarkánál. Egyikünk-től sincs messze.

- Megfelel, köszönöm. - Hirtelen bizonytalanság fogta el. - Az Opera oldalán van az a Rozmaring?

- Igen, azon az oldalon, de túl a November 7. téren. Mikor?

- Fél óra múlva. Lehet?

- Rendben van. Fél óra múlva ott leszek. Felütötte a telefonkönyvet, az eszpresszók és cukrászdáknál kikereste a Rozmaringot, és egy kis cédulára felírta: Népköztársaság útja 46.

Kiment a konyhába. Azok ketten már javában vacsoráztak. A tányérja mellé oda volt készítve egy szelet kenyér és a tányéron szabályos katonákra aprítva a császárhús. Ettől elérzékenyült, szeretett volna valami kedveset mondani, de semmi nem jutott az eszébe. A szűk konyhában átküzdötte magát a férje mellett a tűzhelyhez, levette a gázzól a teáskannát, és leforrázta a garzontea tasakját. Tomi ételtől és felindulástól elfulladt hangon folytatott egy történetet, amelyből kiderült, hogy Szluhák Tibi nem igazi barát. Ott szorogtak a zöld műanyaggal borított kis helyen, amelyet az ajtó, a tűzhely, a mosogató és a hűtőszekrény határolt. A falióra

halkan ketyegett. Lassan inni a teát, utána elnyújtózni bent a karosszékekben, felrakni egy lemezt, kimosni magából a fáradtságot, most erre vágyott. Kapkodva nyelte a falatokat, apró kortyokban a tűzforró teát, a negyedrészt sem ihatja meg, mindjárt indulnia kell. Mint az életben oly gyakran, most is érezte, milyen kimerítő neki is, a családjának is a mohó igazságkeresése. És hirtelen elfogta a türelmetlenség, félt, hogy kifut az időből. Felállt.

- Most el kell mennem. Az egyik szülővel van beszélhivallóm.

Az előszobaajtó nehézkesen nyikorgott, ahogy becsukta. Meg kell zsírozni a zárját.

Kint már sötétség csüngött a háztetők fölött, a járókelők arca sápadt volt a neonfényben. A troli-megállónál bőrkabátos férfi járt fel-alá. Három lépés oda, három lépés vissza, oly kimért pontossággal, mintha automata mozogna. Az órájára nézett, kényelmesebbre fogta a lépéseit, semmiképpen nem akart elsőnek érkezni az eszpresszóba. Jóval túl a harminc éven még mindig elfogja a szorongás, valahányszor nyilvános helyre kell benyitnia.

A mellékutcából kiért a Népköztársaság útjára. Előtte a November 7. téren harsány színek kúsztak fel a házak homlokzatára, egy piros gömb kékre váltott, majd megint pirosra, egy színpompás kevély kakas szünet nélkül tündökölt, vörös és zöld reklámbetűk gyúltak ki és tűntek el, nem fontos, hogy mire buzdítanak, fogpaszta fogyasztásra, légi útra az Ibusszal vagy a Lufthansával, takarékbetét nyitására vagy OTP-vásárlásra, a látvány a fő, a nagyváros minden esti ingyenmozija. Az úttest szélén megállt az átkelésre várva. A neonfényben mintha fölmelegedett volna a levegő.

Az autók megtorpantak, mint egy óriási nyáj, előrenyúló pofájukkal egymást szimatolva. Még nem lehet indulni. Még várni kell, amíg zöldre vált. Fölnézett a neonfényeken túl, a házak fölött csüngő sötétségre.

Vajkayné egyszer azt mondta: „Túlságosan együtt élsz az osztályaiddal, Magda, ezért borul fel nálad a fegyelem. Kívül kell maradni. Attól még szeretheti az ember őket, hogy kívül marad...” A fénylő kakas büszkén fölszegzett fejjel, vakítóan ragyog. Kívül maradni? Nem akarok kívül maradni! - mondta magában. Ebben a mesterségben nincs csalhatatlan recept.

A lámpa zöldre váltott, átvágott az úttesten, csemegeüzlet, édességbolt, a bejárati redőnyök már leeresztve. Rozmaring eszpresszó - hirdetik a húsvörös betűk. Ez a falusias név megnyugtatta. Gyerekkorában a kertjükben rozmaring nyílt. Sok-sok árvácska és rozmaring s az ablakokban muskátli. Mély lélegzetet vett. Benyitott a Rozmaringba. Kávéillat csapta meg és az a kesernyész, áporodott szag, ami a rosszul elnyomott cigaretták, a hamutálban összegyűlt csikkek után marad. A bejárattal szemközti asztalnál fiatal pár ült, mögöttük egy férfi: a Karcsi apja. Az asztalokon zöld műanyag vázákban harsány piros műanyag tulipánok. A gyomra hirtelen összerándult, mint az ujj, ha rácsapják az ajtót, és beléhasított a fájdalom. Gyomoridegesség. Azért el kéne menni vele az SZTK-ba. Egyszer meg kéne már vizsgáltatni a gyomrát. Néhány lépést tett. Karcsi apja felállt, kicsit meghajolt, azzal a mozdulattal, mint a fia. Leültek.

A kismamacipős felszolgálónő tejszínhabos krémet vitt a párnak, aztán odajött az asztalukhoz.

- Két duplát kérek - mondta Sugár Márton. - Eszik valamit?

- Köszönöm, nem.

- Egy cigarettát?

A fejét rázta.

- Nem dohányzom.

Sugár rágyújtott. Még most se kérdez semmit. Egyenesen ül, cigarettázik, s ő nézi a kékes-szürkés vonagló füstöt. Karcsi apja. Az arcéle hasonlít a Karcsiéra, olyan, mint a sasé. A szemük más. A Karcsié kékesszürke, az apjáé fekete, két fénylő rög. Barázdás arc, horpadásos, feszült, kevés rajta a hús. Könnyebb lenne, ha kérdezne valamit. Ha nekiszögezné a kérdést: mi az a sürgős ügy? Vagy könnyedén: miért üldögélünk mi most itt? De Sugár nem szól. Hallgat és cigarettázik, és a tekintete elsiklik valahová. Neki kell elkezdenie.

- Bizonyára hallotta, hogy a fia osztálytársa, Szecső Irén eltűnt.

- Eltűnt? - Megdöbbenően elnyújtotta a szót, ahogy megismételte. A keze megállt a levegőben, két ujj között ott meredt a cigaretta. - Nem tudtam.

- A fia nem szólt róla?

- Nem. De hiszen...

Sugár félbehagyta a mondatot.

- Amiatt tűnt el, ami azon a rendezvényen történt. Igen, bizonyos vagyok benne, hogy amiatt.

A felszolgálónő odarakta eléjük a kávé.

- Elment a családjától.

A tekintetük most találkozott.

- Karcsi semmit sem szólt róla otthon. - Sugár lassan megcsóválta a fejét. - Egy szót sem. Mikor tűnt el a kislány?

- Szerda reggel. A mai napig semmi hír nem volt róla. Ma életjelt adott. A kis öccsének írt.

Másodpercnyi lebegő csönd. Várakozás és feszültség vibrál benne. Karcsi apja lehajt egy korty kávé, mélyet szív a cigarettából, mint aki apró mozdulatokkal akarja kitölteni a hallgatást. Aztán megszólal:

- Miért hívott ide?

- Ezért.

A táskába nyúlt, kivette a fényképet. Elébe tartotta...

Sugár Márton mozdulatlan arccal nézte a képet.

- Honnan ismeri őt?

- Lontayt? Gyerekkoromból. A bátyám meg ő osztálytársak voltak. - Elnyomta a cigarettáját. - Igya meg a kávéját, mert kihűl.

- Nem fontos. - A fényképet letette az asztalra. Előrehajolt abba a mozdulatlan arcba. - Mi történt maguk között?

- Tudni akarja?

- Igen, azért jöttem, hogy megtudjam.

- Negyvennégyben Lontayékhoz menekültünk. A bátyám és Lontay Judit... a bátyám szerelmes volt Juditba. Egyetlen napra kértünk menedéket, amíg a hamis papírjainkat kézhez kapjuk. Lontay Tibor feladott minket. A bátyámat meggyilkolták.

- És maga elmondta a fiának?

- Igen, elmondtam neki, aztán, hogy a véletlen folytán szembetalálkoztam Lontayval a rendezvényen. Ott állt Judit mellett. Én akkor tudtam meg, hogy Szecső Irén a Lontay Judit lánya.

- És ő, Szecsőné, nem beszélt magával azután, hogy Irén eltűnt?
  - Megpróbált beszélni. Telefonált. Mikor meghallottam a hangját, leraktam a kagylót, ő azt mondta: „Itt Judit, Szecsőné”, ezt feleltem: „Tévedés.”
  - De hát nem ő volt, aki... A fivére volt.
  - A fivére, igen, akivel karonfogva jött el a rendezvényre. Hagyjuk ezt, tanárnő. Hosszú história. Az utóbbi napokban többet beszéltem róla, mint az elmúlt huszonöt év alatt. Főösleges. És kínos is. - Elnyomta a cigarettáját. - Tehát a kislány elszökött, amikor megtudta. És nem tudni, hová lett.
  - Sejtelmünk sincs róla. Egyvalaki tudhatja. A maga fia.
- Sugár lassan oldalt fordította fejét, mintha egy tovatűnő látványt követne a tekintetével. Az ajka megmozdult, de hang csak másodpercek múlva jött ki a száján.
- Igen - mondta. - Értem.
  - Beszéljen a fiával. *Maga* beszéljen vele. Én már többször megpróbáltam, de hiába.
  - Beszélek vele. - Már levette a tekintetét arról a láthatatlan képről. - Még ma este. Fizetek! - intett a felszolgálónőnek. Aztán megkérdezte: - Hogyan jött rá?
  - Ez is hosszú história. Az indítólökést talán egy letépett faliújságcikk adta. Irén írta a nyugatnémet újtjáról. Valami összefüggést sejtettem. Hamarabb is rájöhettem volna, ha fürgébben működik az agyam.
  - De végül is rájött. Kibogozta. Tegye el azt a fényképet! - mondta fojtott indulattal.
  - Ne haragudjon. - És gyorsan táskájába csúsztatta a képet.
  - Miért haragudnék? A kislányt sajnálom, de a sajnálatom nem változtat azon, hogy a testvéremet tizenhét esztendő korában meggyilkolták. Tudja, én nem fogadom el azt a banális mondást, hogy az élet megy tovább, és az idő mindent kibékít, meggyógyít. Lehet, hogy orvosságnak szánták, de én nem veszem be az ilyen gyógyszert.

KILENCEDIK FEJEZET

A tele szatyrot a lába közé szorította. Az autóbusz akár egy néptelen váróterem, elszórtan ülnek bent az utasok, és milyen régóta rostokol a végállomáson. A vezető telefonál. A telefonfülke ajtaját nyitva hagyta, behallatszik a hangja:

- Hajdúnét kérem... Maga az, Juliska?

Csend. Idős asszony kászálódik fel egy kisfiúval, nagymama lehet az unokájával.

- Hajdúnét kérem - ismétli bent a vezető. - Itt Füleki Balázs. Tegnap nagy bajban voltam, Juliska.

Találgatta magában, hogy miért volt tegnap nagy bajban Füleki Balázs. Most egész jókedvűnek látszik, hosszú lóarca van, a fogai előreállnak, és vigyorog. Kijön a telefonfülkéből, vigyorog, a kiálló fogsorát mutogatja, a kezét dörzsöli, de még mindig nem pattan fel a buszba, lent lődörög, cigaretta lóg a szájában. Próbálta elképzelni, milyen lehet ez a Hajdúné (Juliska), akinek Füleki Balázs leadta, hogy tegnap nagy bajban volt. Jól megtermett nőnek képzelte - akire anya azt mondaná: derék asszony -, pirospozsgás arccal, és a széles, pirospozsgás archoz tömpe orrot rajzolt neki gondolatban. Karesz a homlokát ráncolja. Amíg kiér Ürömrre, mire visszaér - este kilenc előtt nem lesz otthon. „Karsci, te mostanában ágyrajáró vagy” - mondta legutóbb anya. Csak gyanút ne fogjanak!

Pénzt kell szerezni! A hirdetés sokba került. Jól megkérik az árát, nem szívbajosak! Igaz, hogy megérte, egy csomó válasz jött. „Tevékeny fiatal N 1268.” Egy egész paksaméta válaszlevelet kaptak. Molekula elmondta nekik, hogy állástalan diplomás korában ingyen tanított egy földbirtokos családnál. A pusztá étkezésért. És hét jelentkező közül esett rá a választás. „Én voltam az a burokban született szerencsés hetedik, aki kéthavi tanításért két hónapig teljes ellátást kapott. De akkora szerencsém mégsem volt, hogy az útiköltségemet is kifizessék” - tette hozzá fanyar mosollyal. Irén meg ő válogathatnak. Holnap is biztosan érkezik még válasz, de nem lehet sokáig teketóriázni. Végignézik a leveleket, és döntenek. Aztán még pénzt kell szerezni az útiköltségre és a megélhetésre az első fizetésig. Karesz számolt. A megtakarított pénzéből, amit nyári munkából keresett, futja az útiköltségre meg néhány napi kajára. Többre semmiképpen sem. Az óráját meg a fényképezőgépét eladhatná, de mégsem adja el. A bizományi kérdezősködni, esetleg meg se vennék, esetleg, ami sokkal gázosabb, értesítenék a szüleit. Dugó felajánlott 220 forint baráti kölcsönt. „Gyorssegély, ráértetek megadni.” Dugó igazán rendes tag, segített, és nem firtatta, hogy mi történt Irénéknél. A busz apránként szinte megtelt. A lóarcú eldobta a csikket, beült a fülkéjébe. Egy pocakos férfi az utolsó pillanatban ugrott fel. A vezető indított.

Dugó dühös volt, amikor elkezdtek beszélni a faliújságcikkről.

- Ezt ki csinálta, te vagy Irén?

- Egyre megy, hogy melyikünk, leszakítottuk, és kész.

- De mi a csodának?! - kiabált Dugó. - Mi szükség volt rá?

- Nyilván volt rá szükség, ha letéptük. És ha fel akarsz mondani nekünk, csak ki vele! - förmedt rá ingerülten.

- Ki a csoda akar felmondani?! - méltatlankodott Dugó. - Neked már egy szót se lehet szólni, Karesz, te mindjárt fent vagy a plafonon.

A Dugó helyzete se könnyű, otthon kereshetik a kulcsot, a rendőrség is nyomoz... Ezt a vasárnapot, a holnapot megúszták, Benkő bácsi megrándította a derekát, holnap Benkőék nem mennek ki ásni. Jövő szombatig biztosan nem mennek ki, és jövő szombaton ők már messze vannak. Most már az Irén fényképét se közölhetik le az újságban, a Kék Fényben se közölhetik, hiszen életjelt adott. „Tevékeny fiatal N 1268”. Ő tetterőst akart írni, Irén azt mondta: a tetterős fellengzősen hangzik, legyen inkább tevékeny.

A busz zökkent egyet, a szatyor előrecsúszott, elkapta, a térdére állította, belenyúlt. A piacon tíz tojást vett, darabját egy-negyvenért. Sorra megtapogatta a tojástartót, a kenyeret, a válaszlevelet, a zsírpapírba csomagolt szalonnát. A szalonnát Dugó küldte, a krumpli kitart hétfőig. Kedden indulniuk kell.

A kertekből itt-ott kékes füst gomolyog fel: az őszi felgyűlt avart, a letört gallyakat égetik, hamarosan itt a tavasz. Múlt évben tavasszal járt Ürömön; zöldbabágyások, zöldborsóágyások, pirosuló cseresznyefák, Benkőéknél létrát támasztottak a fához, ő létráról szedte a cseresznyét, Dugó felmászott a fára, megkapaszkodott egy ágban, s a két tornacsukás lábát rakta föl-felé a törzsön. Ősszel is járt itt Irénnel, akkor diót vertek, akkor is kesernyés füst szállt fel a kertekből. A füst mint megannyi manó, szeszélyes formákat ölt, majd szétrongyolódik az égen. „Nem szeretem a füstöt. Állhatatlan. Volt-nincs” - mondta Irén. Akkor még gondtalanok voltak.

Vannak családok, ahol világos a képlet. Megnyugtatóan világos, mint Dugóéknál vagy Szamek Gabiéknál. Vannak nevetséges szülők, mint a Bajári Katié. - Tíz órára itthon légy, mert a huligánok lenyisszantják a füledet (ez a Bajári papa). Bicskás huligánok a Münnich Ferenc utcában, szemben a Televízióval! Kati az Operában elkeseredetten hagyta ott a Trubadúr utolsó felvonását, hogy tízre otthon legyen. És a mamája, aki minden tanárra rászáll, sőt még Kaszánéra is! Elemér mondta, hogy a tanáriban első számú közellenségnek nevezik. Vannak haszontalan szülők, mint a Lujzáé, vannak nehéz esetek, mint a Bednarik Ilus mamája, aki nagyon érzékeny, és menten könnybe lábad a szeme, akárcsak az Ilusé. Vannak nagyszülők, mint az Angyalé, akiket mindenki sajnál, vannak bogaras szülők, mint a Moticskáé, őskori mammutmaradványok, akik két szarvasagancs közt őrzik az ágas-bogas családfájukat, és büszkén adják le, hogy őseik rablólovagok voltak. De az Irén esete meg az övé egészen másfajta. Úgy látszott, hogy minden rendben van, és hirtelen befogta őket a múlt, mint a kelepce. Irén kiszabadította magát. És ő is. Döntött. Választott.

Karesz most arra gondolt, hogy mielőtt útnak indulnak, valahonnan a városból vagy talán a pályaudvarról felhívja apját, és megmondja neki. Nem csaphatja be. Apa erős: elbírja az őszinteséget. Megmondja neki, hogy ez az egyetlen lehetséges megoldás. És hogy ne aggódjanak, le fogja tenni az érettségit, az egyetemet is el fogja végezni.

Ez az egyetlen megoldás - ismételte magában, amíg kinyitotta a magas krisztussövénybe illesztett kaput, és a kavicsal behintett úton a kis ház felé ment a napsütésben. Tavasz szél fűjt, az cibálta, szaggatta a kertekben felszálló füstöt.

Irén meghallotta a lépéseit, elébe szaladt. A tréningruha, amit még szerda délután kivitt neki egy pizsamával, lötyögött a testén, a nadrágszárakat, az ujjakat fel kell tűrni, vaskos hurkákat vetettek a bokája fölé, a csuklójánál. A pizsama külön szám volt, Irén madzaggal kötötte meg, felhúzta egészen a hónaljáig, a madzagot megkötötte a derekánál, és a nadrág felső részét visszahajtotta. De aztán rájött, mégis jobb, ha hosszabban hagyja, éjjel belegöngyöli a talpát.

Mereven mozog, furcsa, tulajdonképpen nagyon könnyű a mozgása, és mégis feszes. Csak tornában, sportban oldódik fel teljesen. Elámult, amikor egyszer tornászni látta az udvaron.

Irén mutatta be a korláton a gyakorlatot, suhant a teste, pontosan abban a vonalban állt meg, ahol kellett, mozdulatlanul egyensúlyozott, ameddig kellett, aztán hosszú ívben, kecsesen ugrott le a szőnyegre.

- Szia! Olyan jó meleg van, csak most fűtöttem be!

- Mit csináltál egész nap?

- Sok mindent. Napoztam is.

- Csak vigyázz, szemet ne szúrjon.

- Kinek szúrná a szemét? Ha kérdezik, azt mondom, hogy a Dugó nővérével dolgozom, szabadságon vagyok, néhány napra kijöttem a jó levegőre. Ahogy megbeszéltük. - A kezével tétova mozdulatot tett. - Mi újság?

- Egy csomó válasz a hirdetésünkre.

- Igazán?! Mért nem ezzel kezdted? Mutasd!

- Előbb lerakom bent a szatyrot, tojás is van benne.

- Remélem, tartóban hoztad!

- Miben hoztam volna, vázában?

Bementek a házba, Irén az asztalra rakta a teli tojástartót, a fiú a sarokban a falhoz állította a szatyrot. A kezük összeért, ahogy a levelek után nyúltak.

- Nem bontottad fel. - Irén a borítékokat nézte. Elmosolyodott. - Azt akartad, hogy együtt olvassuk el.

A fiú bólintott.

- Milyen sok ajánlat.

- Öt híján egy tucat.

- Ilyen kapósak vagyunk!

- Hát persze. Tevékeny fiatalok.

Irén mosolyog, de az a két aggodalmas ránc nem tűnt el a homlokáról, ott maradt belevésve.

- Gyere, olvassuk el!

- Hideg van itt - mondta Karesz.

- Mondtam, hogy az imént gyújtottam be. Menjünk ki a napra.

A ház falának dőlve olvasták az ajánlatokat. Irén a sarkánál beszakította a borítékokat, Karesz a kisujját beleakasztva feltépte. A fejük összeért, hunyorogva olvastak a híg napfényben.

- Komfort Takarítóvállalat, Majakovszkij utca. Eldobhatjuk. Jöhet a következő!

- Adom.

- Otthon Építkezési Ktsz. Te, nem ennek a vezetőségét mutatták a Kék Fényben? Különben mindegy, ez is Pesten van.

- Építkezéshez nem megyünk! Semmiféle építkezéshez! - jelentette ki Karesz.

- Mért vagyunk olyan válogatósak?

- Az építkezés nem való nőknek!

- Pedig mégis hordják a maltert.

- Szabadult rabok közül verbuválják a segédmunkásokat. Emlékszem, egy ürge mondta az egyik tévériportban, hogy elutazik Vácra meg a többi helyre, ahol börtön van, és azon nyomban szerződte a szabadult rabokat.

- Nem olyan biztos, hogy a szabadult rab a legrosszabb. - Irén megrázta a fejét, mint aki gyötrő gondolatokat hesseget el.

A fiú átfogta a vállát.

- Olvassuk tovább.

- Tsz. Te, ez jó lenne. A mezőn dolgozni, a szabadban.

- Olvasd tovább! A gombrészlegükbe kell munkaerő - mondta Karesz.

- Úgy is megfelel. Nem? Szállás biztosítva.

- Igen, nekünk most ez a fő. Állás és szállás.

- Rímbe beszélsz?

- Véletlenségből.

- Kerti munkára keresünk. - Sóhajtott.

- Kertészeti Egyetem, Budapest. Sajnos, Budapest. Kiesik.

- Gépkocsivezetésre tanítjuk. Havi 2200 kezdő fizetés.

- Korhatár - dünnyögte Karesz. - Ha két évvel idősebb lennék.

- Lángossütő. Ez egy maszek.

- A maszek jól fizet.

- Nem olyan biztos. És a lakás?

- Mátragyöngye üdülő. Ehhez mit szólsz?

- Nézd meg jobban. Amennyiben tizennyolc évüket betöltötték.

- Újabb takarítóvállalat.

- A tsz-nél maradunk, ugye? És hátha átkerülök a gombrészlegből a földekre vagy az állatok mellé!

- A jószág mellé - javította a fiú.

- A jószág mellé, te nyelvőr. Tudod, én nem bánnám, ha mindig a jószág mellett maradhatnék.

Az a két töprengő ránc a homlokán! Ilyen gyorsan, ilyen keményen dolgozik a szenvedés vésője!

- A mindigről jut eszembe. - Karesz erőltetett könnyedséggel beszélt. - Emlékszel, amikor Magda néni leadta azt a sztorit egy rokonáról, aki minden mondatát így kezdte: Én mindig. Én soha. Tulajdonképpen Tomasovicsnak szólt a történet.

- Na igen, Toma csalhatatlannak képzelet magát.

Irén hirtelen elhallgatott, mintha kés metszette volna el a hangját, a szája megrándult.

- Ne töprengj - mondta a fiú. - Most már jó lesz.

- Tudom. - Irén lerakta a leveleket az ablakpárkányra, tűnődve dörzsölte a két kezét.

- Fázol?

- Nem, jó itt a napon.

A tenyerén érezte az ér lüktetését Irén nyakán. Mintha bent lüktetne a saját tenyerében. Irén szája duzzadt, kicsit cserepes, mint a tavaszi rügy. Ráhajolt. Le akarta csókolni azt az ideges vonaglást a szájáról.

- Nem! - mondta Irén. - Nem akarom. - A kerek, sötét szeme most kemény volt, indulatos.

A fiú elhúzódott, a kezét is elkapta Irén válláról, és tehetetlen, szégyenkező mozdulattal lógatta a karját.

- Nem akarom, hogy bárki azt mondhassa: ezért tette! - Irén szinte kiabált: - És ha mondják vagy gondolják, hát ne legyen igazuk! Hazudjanak, ha azt gondolják! Nem adom meg nekik azt az előnyt, hogy igazuk legyen. Egy fikarcnyi igazuk se legyen velem szemben. Azt akarom, hogy bennünket most csak az igazságunk...

A hangja elfulladt, sírva fakadt. Szipákolva sírt, keze fejével törülte az arcát, mint a kisgyerekek. A túl hosszú, bő tréningruhában véznának látszott, törékenynek. Úgy bújott meg benne, mint egy menedékben.

A fiú megfogta a kezét.

- Na, ne sírj... Én megértem. Nesze a zsebkendőm.

Irén a szemét, az arcát törölte, kifújta az orrát.

- Az enyémet kimostam - szipákolta.

Lefogyott - gondolta Karesz. - Böknek a kulcscsontjai.

- A csücskibe fújtam az orromat. Göböt kötök rá.

- Hagyd a csudába! Irén, érzed, hogy milyen jó tavaszszaga van a földnek? Te vagy a szagszakértő. Mit szólsz hozzá, hogy sziporkázom?!

Irén maga elé meredt, a fejét lehorgasztotta, hallgatott.

- Haragudni fognak rád otthon? - kérdezte aztán, és hirtelen felkapta a fejét, mintha a fiú arcáról akarná leolvasni az igazságot.

- Nem fognak haragudni. Az apám klassz ember. Biztosan meg fog érteni.

Most egész közről látja az apját maga elé vetítve: az a homlokráncoló hunyorgása beszéd közben meg amikor figyel, és ahogy kicsit előregörnyedve ül, s a két csontos kezét a térde közé ejti.

- És az anyád?

- Apa majd megmagyarázza neki.

- És ő? Milyen volt? - kérdezte suttogva.

- Apa azt mondja... - A fiú elnézett Irén feje fölé. Az ég távoli csücskét nézte. - Kitűnő matematikus volt. És lelkes.

- Én majd egészen veled leszek később - mondta Irén váratlanul, szinte valószínűtlenül magas hangon. - Ugye, te is tudod, hogy valamikor később majd teljesen együtt leszünk?

- Tudom - mondta a fiú.

- Egy test, egy lélek, mint a mesékben. Ugye, hogy van ilyen az életben is? Ugye, hogy van?

- Azt hiszem. Talán ritkán, de van. Kell hogy legyen.
- Én tudom, hogy egy fiú nehezebben várja ki, mint egy lány.
- Honnan tudod? - Incselkedőnek szánta a kérdést, de a hangja firtató volt és szigorú.
- Az Angyal mindenfélét mesélt Lujzinak. - Nyelt egyet. - Katinak is.
- Az Angyal! - Karesz megvetően legyintett. Kihúzta magát, cigarettára gyújtott. Zavarban volt, és igyekezett fölényesnek látszani.
- Nekünk most az az első, hogy kenyér legyen a kezünkben - mondta Irén.

Mindent előre elrendez - gondolta a fiú. „Majd ha egészen együtt leszünk...” Mintha azt mondaná: „Majd ha letettük az érettségit. Ha kenyér lesz a kezünkben.” Sír, a keze fejével törli az arcát, és mindent elrendez. De hogy vágott a tekintete, mikor azt kiabálta: egy fikarcnyi igazságuk se legyen velem szemben! Most ismét puha az arca, törékenynek, sebezhetőnek látszik, ahogy ott áll a lötyögő, kifakult tréningruhában.

Könnyű szél dobált felhőket a nap elé.

- Vége a napsütésnek, gyerünk be! - Karesz elhajította a csikket. - A gombészlegnek is írni kell.
- Mikor indulunk?
- Minél előbb. Hétfőn előteremttem a pénzt.
- Ott majd kérünk előleget.

Bementek a házba. Takaros kis ház, fehérre meszelt falak, bútor még alig van benne, egy ócska dívány, két tábori ág, új a kinyitható konyhaasztal a fehér székekkel. A Dugó nővére fog itt lakni, ha ősszel leszerel a vőlegénye, és megesküsznek.

- Nincs éppen banánrothasztó meleg. Nem raktál eleget a tűzre.

A fiú kinyitotta a kis cserépkályha ajtaját.

- El ne fojtsd! Alul meg kell kotorni - szólt rá Irén. - Tudod, a tűz olyan, mint a kutya. Szereti, ha vakarják a hasát.

Nézte Karcsit, ahogy a lapátot belemeri a szénbe. Lekuporodott mellé.

- Szeretem a tüzet. Amíg be nem vezették a gázfűtést, otthon sokat néztem a tüzet. A hangját is szeretem. Eleinte csöndes, aztán hirtelen nekivadul, és utána olyan barátságosan dohog. Nálatok mindig központi volt?

- Mindig. - Fölegyenesegett.

Irén is talpra ugrott, leült az asztal mellé, két kezével átfogta a térdét, mint otthon, a pamlagon.

- El ne felejtjük az asztalt visszacipelni a konyhába.
- Visszacipeljük. Mondd, eszel te rendesen?
- Persze hogy eszem.
- Sovány vagy. A kenyérből is alig fogyott. Irén a mutatóujját húzogatta az asztalon.
- Meg kéne írni a választ. Hoztál borítékot meg papírt?

A fiú nem válaszolt, a fogásra akasztott anorákja zsebéből egy borítékot meg egy ív fehér papírt húzott elő.

- Összegyűrted - állapította meg Irén. - Na, nem olyan vészes. Mit írunk a gombkészlegnek?
- Röviden írunk. „Szíves ajánlatukra válaszolva közöljük, hogy ajánlatukat elfogadjuk, és...”
- Ugyanabban a mondatban ne írjunk kétszer ajánlatot.
- Magyardolít írsz most, Irén, vagy válaszlevelet az Előre Tsz gombkészlegének?
- Mondd, Karesz, összedőlne a világ, ha úgy fogalmazzuk: „Szíves ajánlatukra válaszolva közöljük, hogy az állást elfoglaljuk.”
- A munkát elvállaljuk. Mégiscsak jobban hangzik, szakszerűbben, nem?
- Igazad van. A munkát elvállaljuk. És mikor érkezünk? Mit írunk, hogy mikor érkezünk?
- A jövő hét folyamán. A március 8-tól március 13-ig terjedő hét folyamán.
- Írjunk kicsit pontosabb dátumot. Március nyolcadikán vagy kilencedikén.
- És ha azt íránk: rövidesen jelentkezünk. Munkahelyünkön rövidesen jelentkezünk.
- Nagyon jól hangzik, olyan félhivatalosan. Persze munkakönyvünk az nincs. Csak belénk ne kössenek.
- Mért kötnének belénk? Örülnek, hogy kapnak munkaerőt. Majd kiváltjuk azt a munkakönyvet.
- És ki kell találni, hogy mit mondjunk nekik, mármint a gombkészlegnek, hogy mért hagytuk ott az iskolát.

Most megint töprengő, koravén az Irén arca, mint akkor, az eszpresszóban, amikor mindent megbeszéltek, és Irént bántotta, hogy pénzt kellett kiadni a szódavízre. Akit szeretünk, annak miért mindig újak a vonásai, mintha a szívünk éppen most formálta volna ki? - tűnődik a fiú. Kiteszi maga elé a papírlapot, a zsebéből előhúzza a golyóstollat, írja a választ a gombkészlegnek.

Irén bal karjával az asztalra könyököl, állát a tenyerébe támasztja, a jobb keze mutatóujja láthatatlan jeleket firkál az asztallapon. A tekintete túlnéz a fiún.

Anya, te biztonság, szertefoszlottál. Azt hittem, szilárd vagy, mint a szikla, hajszálnyi repedés sincs rajtad. Te egyenes derekú, te önérzetes, te testet öltött kötelességtudás! Mit tettél? Mért nem válaszoltál, amikor kérdőre vontalak? Anya, tudtad te, hogy a bátyád fel fogja adni a két fiút, amikor elmentél? Mért mentél el hazulról? Mit tudtál, és mit tudott a nagymama? Egyetlenegy napot kértek tőletek. Ha nem akartátok befogadni őket, mért nem mondtátok meg nekik: menjetek innen! Akkor talán máshol menedéket kapnak. Mért nem válaszoltál, amikor azt mondtam: tudni akarom! Én azt mondtam: tudni akarom, és te hallgattál. Apa bejött a kiabálásomra, és rám rivallt: - Milyen hangon beszélsz te az anyáddal? Miféle modor ez? Modort emlegetett, pedig halálról volt szó, egy tizenhét éves fiú haláláról. Megrovóan fordult anyához: - Csodálom, Judit, hogy eltűröd ezt a tiszteletlen hangot! - Anya, te akkor is hallgattál. Én soha többé nem fogom még egyszer megkérdezni tőled. Nem kértem meg, mit tudtál, és hogyan fogadhattad el a testvéredtől azt a pénzt, amivel kiutaztam Kölnbe.

- Kész - mondta a fiú, és letette a tollat.

Irén előrehajolt.

- Azt mondd, vacakolnak a letépett cikk miatt?

- Nem veszélyes. Magda néni vacakol, és egyszer Szamek Gabi is rákezdte, hogy mégiscsak különös. De nem hiszem, hogy Magda néni rájönne - tette hozzá megnyugtatóan.

- Hát ne is jöjjön rá. Akármilyen rendes, mégiscsak jelentenie kéne. Gyanakszik?

- Gyanakszik valamire, csak éppen nem tudja, hogy mire. A rendezvényt emlegeti, hogy valami történt szombaton, a rendezvényen. Nem fog rájönni - ismételte meg újra.

- Muszáj volt szólni a jelenetről köztünk? Tudod, hétfőn az iskolában? Amikor én...

- Muszáj volt, hidd el. A közelben álltak. Nem tudhatom, ki hallotta, és mit hallott. Ha elhallgatom, lebukhattunk volna.

- Mikor beszélt veled Magda néni?

- Ma is. Közölte, hogy az anyád... hogy menjek fel hozzátok.

Áramos csend feszült közékük.

- El kell utazni minél előbb - mondta aztán Irén.

- Elutazunk. Hétfőn megszerzem a pénzt, megveszem a jegyeket, kedden utazhatunk. Az anyád miatt ne izgulj. Ha kérdez, hallgatok. Azt mondom: nem tudom. És újra hallgatok. Ez a módszerem. Már nagy gyakorlatom van benne, ne félj!

- Nem félek. - Irén hátradőlt a széken, a két kezét összekulcsolta a tarkóján. - Ha ez a kis ház a miénk volna, olyan szépen berendezném. - A hangja vontatott, tűnődő. - A sarokban két heverő, tarka szőttessel letakarva, előtte alacsony kisasztal.

- Fotelt nem tennél az asztal mellé?

- Nem - hirtelen megélénkült -, csak a két heverő sarokra állítva, előtte az alacsony kisasztal. A másik asztal, egy szétnyitható, az ablak elé kerülne négy székkal. Mit szólsz hozzá?

- Tetszik. Várj csak! Fel- és lecsúszolható asztalt. Ha akarom, dohányzó-, ha akarom, ebédlőasztal. Akkor felesleges az alacsony kisasztal a heverők előtt. Tágasabb a szoba.

- Ühüm. Szellősebb.

- És én nem állítanék be szekrényt. Ki nem állhatom a szekrényeket.

- A ruhákat hova rakod?

- Akasztókra. Egy rúd akasztókkal, előtte függöny. Olyan függöny, ami illik a takarókhöz.

- Beporosodna a ruhánk.

- Mért porosodna be? Ott a függöny.

- És oldalt meg felül?

- Oldalra meg felülre is rakok egy-egy függönyszárnyat. Felül, mint a baldachin, és kétoldalt...

A kezével jelzi, hogyan húzná a függönyszárnyakat a ruhák elé.

- Értem. Karesz, ide süss! - A mutatóujjával megböki a fiú karját. - A levelet a gombbrészlegnek a postán dobod be. A Nyugatinál vagy a főpostán. Ahol óránként ürítik a ládát. Ha ma este bedobod, hétfőn megkapják.

A fiú bólint.

TIZEDIK FEJEZET

Magda néni elkérte a fényképet. Nem mondta meg, hogy miért van rá szüksége, de Gabi sejtette, hogy a kép fontos. Magda néni gyanít valamit. Gabi izgatott volt. Hátha az ő felvétele segíti elő a nyomozást, a rejtély megoldódik, esetleg Irén is előkerül. Bárcsak előkerülne! És a felvétel! Végre talán megkapná érte az Ifjú Amatőr Fotósok első díját. Gabi elhatározta, hogy csinál magának még egy másolatot. Az egyik arc a képen a Karcsi apjáé, bár ő sajnos csak félprofilból látszik, ami rontja az esélyeket az Ifjú Amatőröknél. Alaposabban meggondolva, első díjra semmiképpen nem tarthat igényt, legfeljebb a másodikra.

Talán mégis van valami köze Karesznek az Irén eltűnéséhez? De mi köze lehet hozzá? Gabi újra meg újra nekiütközött ennek a kérdésnek, és hiába törte rajta a fejét. Annyi bizonyos, hogy ő ezzel a pillanatfelvétellel „rátalált témájára”, ahogy az Ifjú Amatőr Fotósok Klubjának vezetője mondogatja. Gabi megvitatta családjával a meghökkentő fordulatot, bekapta a vacsoráját, aztán átszaladt Kaszáékhoz.

Kasza nem mondta ki nyíltan a barátjának, de félreérthetetlenül célzott rá, hogy Irént esetleg kémek szervezték be külföldön. A kémgyanús egyént itthon is figyelik, és minden szálát felgöngyölítenek. Karesz apja talán éppen egy nyomozóval beszélt méltatlankodva, hogy a fiát meggyanúsítják.

Gabi a fejét rázta.

- Az a másik nem olyanforma, mint egy nyomozó. Az arckifejezése nem olyan.
- Azt gondolod, hogy a nyomozók arckifejezése egyforma?
- Azért hülyének ne nézz! - tiltakozott Gabi. - Arról van szó, hogy inkább riadtnak látszik, éppenséggel nem olyan embernek, aki a másiktól ki akar szedni valamit.
- Kíváncsi vagyok rá.
- Holnap újra megcsinálom a képet.
- Magda néni csak úgy szó nélkül elvitte?
- Nem éppen szó nélkül, de elvitte. Azt mondta: szükségem van erre a felvételre.
- Persze nem kérdezhetted meg tőle, hogy miért.
- Nem. Tudod, van egy olyan szitu, hogy nem lehet.

Kata telefonált egy orosz mondattal kapcsolatos kétségei miatt. Kasza elújságolta neki a különös hírt.

- Bosszú! - mondta Kata tompán, de oly határozottan, hogy Gabi is hallotta, ahogy odahajolt a kagylóhoz.
- Hogy-hogy?
- Beigazolódott a teóriám helyessége. Sugár bosszút állt Irénen, mert letették.

Választ várt, megerősítést. Kasza hallgatott, Gabi meg csak legyintett, hogy hülyeségnek tartja.

- Sugár Kareszban ugyanis rengeteg a fojtott agresszivitás, ami időnként kirobban belőle.

Ez már sok volt Gabinak. Beleszólt a kagylóba:

- Mikor robbant ki belőle?

- Te beszélsz, Kasza?

- Nem, Gabi is itt van. Az előbb mondtam, hogy itt van, ő hozta a hírt. - Kasza ismét elfoglalta a teret.

- Hát, ha tudni akarjátok... Anyu! - Kata hangja parányi lett, és mégis hallatszott, hogy kiabál.

- Most nem megyek vacsorázni. Nagyon fontos, a Szecső-ügy. Ha kihűl, hát kihűl, majd felmelegítem - zihálta. És a telefonba: - Ott vagy, Elemér? Gabi is hallja? Helyes. Azt mondtam az imént, hogy Sugár Kareszban rengeteg az elfojtott agresszivitás, és hogy néha váratlanul kitör belőle... Hogy mire alapozom? Hát például arra, hogy szándékosan kidobta a lábát, csakis azért, hogy én elnyaljak. Pedig én soha nem vétettem neki. Tavaly, a klubdelutánunkon... Kasza, te nagyon jóhiszemű vagy. Persze hogy mentegetőzött: véletlen volt meg a többi. Senki nem fogja bevallani, hogy szándékosan dobta ki a lábát. Egy pillanat! - A hangja megint eltávolodott, messziről visított: - A polcon van a sótartó, anyu! A második polcon vagy a harmadikon. Ez nagyon fontos most, anyu! - És a telefonba: - Nem volt véletlen, nagyon is kiszámított volt. Pont akkor és úgy dobta ki a lábát, hogy én elvágódjam. Ismétlem: szándékosan. Nem haragszom rá, csak megállapítom, hogy agresszív ösztönök dúlnak benne. Értsd meg, én annyira nem haragszom rá, hogy vigasztalni próbáltam, és mi történt? Tanúja voltál te is, amikor a suliban feltűnő agresszivitással válaszolt a vigasztalásomra.

- Feltűnően agresszív azért nem volt - csitította Kasza, Gabi pedig grimasszal jelezte, hogy nem kellett volna belebonyolódni ebbe a beszélgetésbe.

- Lélektanilag nézd a problémát - folytatta Kata. - Az ilyen rátarti, sőt dölyfös egyéniség, mint Sugár, nem bírja elviselni a kudarcot. És bekövetkezik a tragédia.

Ez már sok volt Gabinak. Benyomult a telefonba.

- Miféle tragédia? Úgy beszélsz, mintha Irént már eltemettük volna. Azért, mert Magda néni elvitte azt a felvételt?

- Engem te ne oktass, Szamek! - tiltakozott Kata sértett, megkövült hangon.

- Nevetséges, hogy azért, mert Sugár bácsi rajta van a felvételen, azért Karesz...

- Mért vitte el a képet Magda néni? Mért ment el hozzátok, és miért vitte el?

- Nem tudom. De az biztos, hogy nem amiatt, amire te gondolsz. Nem és nem! Kész hülyeség!

- Kérlek, Szamek, velem ne kiabálj! Velem ilyen hangot ne üss meg. Add vissza Elemért!

- Tessék. Visszaadtam.

- Elemér, én Szamekkel nem vitatkozom. Neked pedig csak annyit mondok, hogy súlyos aggályaim vannak. Bár ne igazolnák aggályaimat a tények! - Várt egy kicsit, hogy Kasza majd megszólal, de Kasza hallgatott. - Bár ne igazolnának! - ismételte sóhajtván. - Hát viszlát holnap.

Letette a kagylót. Sugár Márton kinyitotta az eszpresszó ajtaját, előrebocsátotta az osztályfőnöknőt. Valami kérdés vagy kérésféle volt a szemében, ahogy búcsúzáskor feléje emelte az arcát, de Sugár nem akart most tekintetekből olvasni.

- Értesít majd? - Az osztályfőnöknő csak árnyalatnyi kérdő hangsúllyal ejtette ki a mondatot, mint aki így álcázza udvariasan a felszólítást.

- Természetesen. - Sugár attól tartott, hogy még valami kérdés következik és elébe vágott: - Kezét csókolom.

Gyalog indult hazafelé, zúgott a feje, viszolygott attól, hogy bepréselődjön a fülledt buszba.

Szél fúj, enyhe kora tavaszi szél, ráncigálja az előtte haladó nő bő nadrágszárát, szemközt fiatal pár jön összebújva, a fiú magas, fekete, mint Karcsi, a lány szőke, békaarca van, de ezüstösen fénylő hajával mégis Irénre emlékeztet.

Irén gyakran járt náluk. „Apus, az osztálytársam.” - A kislány illedelmesen felállt, ahogy gyerekhez illik, ha felnőttet üdvözl, de elsőnek nyújtotta a kezét, ahogy nőhöz illik, és kicsit, igazán csak icipicit meghajolt, amikor bemutatkozott: „Szecső Irén”. Nagyon meg van nevelve, ezt gondolta róla, meg hogy kecsesen mozog. Később Karcsi benyitott a műterembe. A könyvek közt keresgélt. „Meg akarom mutatni Irénnek Picasso kék korszakát.”

Amikor a kislány elment, jónak látta figyelmeztetni Karcsit:

- Lánypajtás csak akkor jöhet fel, ha anyád vagy én itthon vagyunk. Nem miattatok, hanem...

Karcsi közbevágott:

- Hanem Filéné meg a stb. miatt. - Fölényesen mosolygott. - Messzemenő tekintettel leszek Filéné stb-re.

Jóval később, séta közben azt mondta Karcsinak:

- Nem csupán a partnerét, önmagát is becsapja, aki szerelem nélkül közeledik a másikhöz.

Karcsi rögtön támadó állásba lendült.

- Eszerint az ember gyakran szerelmes?

- Legalábbis többször, kivéve a született monogámokat.

- Például?

- Például engem.

Karcsi rávágott a tekintetével, azzal a fura, kicsit sanda pillantásával, amelyben kötözködés is van, humor is, gyengédség is. Hallgatott. És aztán még egyszer intette, megint csak általánosságban, de nagyon komolyan. Aztán történt, hogy lopva megfigyelte őket, a fiát meg Irént, a Karcsi születésnapján. Zenét hallgattak, a tekintetük összefonódott, nem ültek egymás mellett, és mégis mintha egész közel lennének egymáshoz, és oly egyszerre álltak fel, mintha láthatatlan szálakkal lennének egymáshoz bogyva. A születésnap után figyelmeztette Karcsit:

- Akit szeretünk, azt óvjuk is.

(És ez így igaz - gondolta -, még akkor is, ha ügyetlenségből, indulatból olykor megsebezük.)

Karcsi akkor elpirult egy kicsit.

- Értelek, apa. - Csak ennyit mondott.

Sugár Márton cigarettát vett elő, a falnak fordulva tenyeréből sátrat csinált, fölpoccintette az öngyújtóját. A cigaretta vége felparázslott, leszívta a füstöt.

Judit nem óvta meg Miklóst. Nem merte megóvni. Elment hazulról. Pedig Judit hívta őket magukhoz. Bejött a sárga csillagos házba, egy üveg lekvárt hozott meg zsírban lesütött húst, két szelet húst, és azt mondta: „Ha veszély van, jöjjenek el hozzánk.” És a búcsúzásnál még egyszer: „Ha baj van, Miklós, gyertek el hozzám! Érted!” Akkor hallotta először, hogy azok ketten tegeznek egymást. Manapság a fiatalok mind tegeződnek.

Déltájt csengettek be Lontayékhoz. A bombázás után előbújtak a romok közül. Az utolsó kép, amit megörzött a beszakadt házból, ahol az anyjuk elpusztult, a füstölő romok fölött az épen

maradt falrészben egy kredenc, makulátlanul épen maradt piros-fehér konyhaszekrény a harmadik emeleten, az ajtaja lassan nyílt kifelé, egy fazék gurult ki belőle, csaknem a maradék konyhakő széléig, s ott megállt, mint egy légtornász, aki idegtépő produkciót mutat be. Először a Kisfaludy utcába mentek, ahhoz az emberhez a pinceműhelybe.

- Hát odaveszett szegény édesanyjuk - mondta az ember. - Nem akart bújni. Maguk ne menjenek vissza. Szerzek papírokat, erdélyi menekült papírokat. Holnapra elkészülnek, kiviszem magukat Mátyásföldre, ott bejelentkeznek a menekült papírokkal.

Azután megkérdezte, van-e hová menniük másnapig. Azt felelték, hogy van.

- Holnap elviszem maguknak a papírokat. Igazolvány nélkül ne mászkáljanak sokat az utcán. - Megkérdezte a címet, de nem írta fel, csak elmotyogta egész halkán: - Hernád utca 35. Lontay. Holnap elviszem maguknak a papírokat - mondta, és el is vitte, Hernád utca 35. Lontay, de őket nem találta ott; amikor odaért, Miklós már halott volt.

Később, évek múlva, ő akkor már a Képzőművészetre járt, találkozott azzal az emberrel, véletlenül találkozott vele, mert bár már többször is elhatározta, hogy felkeresi egyszer a Kisfaludy utcában, nem ment el, nem bírta rászánni magát. Véletlenül botlottak egymásba, rögtön felismerte a furcsa, lapított orráról, az az ember is megismerte, és azt mondta:

- Maga járt nálam a testvérével. Mi lett magukkal? - Én másnap elvittem az erdélyi menekült papírokat. Valahol a Damjanich utca táján volt.

- A Hernád utcában.

- Igen, igen, Hernád utca 35. Egy fűszeres volt abban a házban, látja, hogy emlékszem. Azt mondták, maguk már elmentek. Házkutatástól kellett tartani, és maguk elmentek, nem tudni, hová. Egy fiúval meg az anyjával beszéltem, maguk korabeli fiúval. Mi lett magukkal?

- A testvéremet megölték. Még aznap. Én tanuló. Festő leszek.

- Megölték... - ismételte meg az az ember.

- Igen. A Duna-parton. Én meg egyre készültem magához, hogy megköszönjem, amit értünk tett, csak hát...

- Ugyan, hagyja! - Az ember legyintett. - Bár hasznát vették volna. - Talán arra gondolt: ha az anyjuk nem félt volna hamis papírokkal bújni, ha akkor a Kisfaludy utcában maguk azt mondják: nem, nincs hová mennünk, ha... És ő is folytatta gondolatban: ha Lontay Judit nem megy el akkor hazulról, ha megkérdezi az anyját meg a fivérét: miről sutorogtok ti kint a konyhában; ha Lontay Tibor nem adja fel őket annak a sárga csizmás, géppisztolyos fiúnak, aki két másik géppisztolyos suhancal a lépcsőházban várta őket, ha...

- Köszönöm, hogy segíteni akart rajtunk - mondta annak az embernek. - Maga az életét kockáztatta értünk, pedig alig ismert minket.

- Ugyan már! - ismételte az ember.

- És higgye el, mindig el akartam menni magához a Kisfaludy utcába, csak hát...

- Van az úgy - mondta az az ember. - És különben se dolgozom már ott, a Ganz-MÁVAG-ban vagyok. Minden jót! - És nyújtotta a kezét, de aztán még megkérdezte: - Maradt valakije?

- Nem, senkim se maradt, de hamarosan megházasodom.

- Hát akkor minden jót - ismételte, és elváltak.

Lontay Tibort meg akarta ölni a felszabadulás után. Fegyvert szerzett, akkoriban könnyű volt fegyverhez jutni. Aztán megtudta, hogy Lontay Nyugatra disszidált. Egy ideig még remélte, aztán játszott a gondolattal, hogy szembekerülhet vele, ha látogatóba jön Magyarországra. Sokáig tartogatta a revolvert, még aztán is, hogy kijött a rendelet a fegyverek beszolgáltatásáról. Aztán egy este, amikor már Karcsi születését várták, bedobta a Dunába. Lement a vízhez vezető lépcsőn, és bedobta a revolvert. Akkoriban már nagyon szigorúan büntették a tiltott fegyverrejtegetést, évekre lecsukhatták volna érte. Ősz volt, a születendő gyerekre gondolt, lesétált a Dunához, a revolvert bedobta a vízbe. Ez volt a legbiztonságosabb és leg-egyszerűbb mód, hogy megszabaduljon tőle.

Szombaton, a rendezvényen, annyi év után azonnal felismerte Lontayt. Egyenes orr az enyhén fodros száj fölött, égszínkék szem, kicsit fellengzős, kicsit ravasz nefelejcskék szem; alig változott, csak az alakja lett testesebb, és a haja őszül, jól öltözött, meglett férfi, és ő hiába várt a gyűlésre, valami kézzelfogható gyűlésre, nem akarta már lelőni, még csak belevágni sem akart a zavartan mosolygó, rémült arcába, csak undorodott tőle; olyan fizikai erővel tört rá a lelki undor, hogy émelygés fogta el, hányinger, Lontay Judit ott állt a közelben, sápadtan meredt rá a Judit arca, a szája mozdult, mintha szólni akarna, de nem szólt. És akkor ő, talán csak hogy az undorán és az émelygésén könnyítsen, azt mondta Lontay Tibornak:

- Gyilkossal nem akarok egy levegőt szívni!

- Szecső néni, kérem, egy kicsit tessék arrébb menni - szólt egy nyurga fiú, fényképezőgéppel a kezében. - A zenekart szeretném...

Lontay Judit hátrált egy lépést. Ő sarkon fordult. A fülében ott zakatolt a sárga csizmás, bricsesz nadrágos hangja: „Ez megvan, Tiborkám.” Huszonöt év után olyan erővel zakatolt a fülében a hang, hogy majd megszakadt a dobhártyája. A zenekar szünetet tartott, kócos fejek, felhevült arcok mellett haladt a terem végére, a bordásfal felé, ahol Karcsi állt Irénnel. A parfüm- és púderillattal keveredő verejtékszagra is emlékszik, az édeskés, fülledt levegőre. Odaért a bordásfalhoz, és a fia vállára tette a kezét. Szecső Irén értetlenül kicsit sértődötten és megdöbbenve nézett rá.

Hazamenet mondta el Karcsinak...

Sugár Márton hosszú, egyenletes lépésekkel megy. Most beburkolják az emlékek. Csapatostul jönnek, összevisszaságban, képek és mozdulatok, vonalak és színek sokasága. Az ebédlő-asztal, az anyja keze, ahogy kiosztja a tányérokra az ételt, a két egyforma vállpántos tiroli nadrág, a Miklósé meg az övé, a játszótér, a homokozó, a copfos kislány a virágos vödrével és a pléhformáival, aki apró homoktortákat sütött, a vár, amit Miklóssal építettek, a fényesbarna, selymes vadgesztenyék, amiket kosárba gyűjtöttek, s ő gyufaszállal meg fogpiszkálóval figurákat csinált belőlük, és azt akarta, hogy mindegyik másmilyen legyen: az egyik pocakos bácsi, a másik apró, fürgé kisgyerek; a kemény, pirosas bogyók, amiket nyakláncba fűzött a copfos kislánynak, a kezébe nyomta, és szégyenkezve elszaladt, és később ugyanaz a lány (akkor már rövide volt vágva a haja és tartós hullámmal mereven kigöndörítve) restelkedve és kíváncsian megkérdezte tőle: „Maga most sárga csillagot fog hordani?” Mert akkoriban a gyerekkori pajtások is magázódtak, mihelyt felserdültek. Az almák illata a behemót előszobaszekrény tetején meg a kamrában, a polcon, az újságpapírba csomagolt almák, a kopott író-asztal, közepén a tintafoltos zöld posztóval, amelyen a bátyjával osztozkodott, a lakásuk, amely elpusztult a háborúban, de ő úgyse ment volna vissza oda, mert az az otthon bombák nélkül is megsemmisült. Neki máshol kellett megkeresnie az otthonát, másként felépítenie.

Kiért a Dunához. Ma este nem akarja elkerülni. A mellvéden áthajolva nézte a vizet. Újra rágyújtott. A víz fölött ködtakaró lebegett. Felnézett az égre. Mindig is tudta, hogy az ég nem

felel az embernek, az égbolt optikai csalódás. Ma este beszélni fog a fiával. Irén elment hazulról. Karcsinak tudnia kell, hogy hová ment. Biztos, hogy tudja, mert otthon hallgatott az Irén eltűnéséről, nem volt kétségbeesett, még csak szomorú sem; inkább nyugtalanságot észlelt rajta, zavartságot.

Sugár Márton lepöccinti a cigarettavéget, tekintetével követi a vörös parazsat, ahogy lebegve száll lefelé a ködben. „Beszéljen a fiával, én már többször megpróbáltam” - mondta az osztályfőnöknő, és szinte könyörögve nézett rá. Akit szeretünk, azt óvjuk is. Hát igen.

A felső rakparton állt, a félköríves kis kiugrón, ahonnan lépcső visz lefelé, előtte lent s a háta mögött elhalkulva, felerősödve, ki-kihagyva zakatolnak a kocsik. A város megnőtt, fénylő forgalom karját a föld alatt is kinyújtja. Más lett. És az emberek?...

Az órájára néz. Nyolc elmúlt, ideje hazaindulni.

„És még arról sem beszéltem a fiammal - gondolja amíg hazafelé megy -, hogy abban a vaksi földszintes házban, ahol befogadtak, ott értettem meg: nem szabad belenyugodni a véletlenbe, amely pusztulásra pecéz ki embereket, és a végzet szerepét játssza. Ha megölnek, azért öljenek meg, mert tettem valamit. Félttem, amikor elindultam Ferenc bácsi oldalán a szőnyegbe csavart fegyverekkel, de tudtam, nem a félelem a fontos, hanem az, hogy tegyek valamit. Talán Feri is félt és Ferenc bácsi, ő egész biztosan, s én csak jóval később értettem meg, amikor Karcsi már a világra jött, hogy mennyire rettegetett. De Ferenc bácsi akkor már halott volt, amikor Karcsi megszületett, Feri a családjával évek óta Kenyában él mint mezőgazdasági szakember, és sokáig kint is marad még. Ott nagy szükség van rá. Egyikünk se nagy levélíró, de ha Feri nagy ritkán ír, fényképeket is csúsztat a borítékba, madárfészkekről, amelyek kerek csillárként csüngenek le a faágakról, s a szélben bizonyára himbálózhatnak, és az autó mentén ügető oroszlánokat is levette. Egyszer elmondom majd Karcsinak, hogyan cipeltük a szőnyegbe göngyölgetett fegyvereket és kézigránátokkal teli ládát. De most másról, sürgetőbb és bonyolultabb kérdésekről kell beszélni vele.

És most hazamegyek - biztatja magamagát -, az otthonomba, ahol egyre ritkábban gondolok a régi, az elpusztult otthonomra, de az emléket ott hordom minden porcikámban, és tudom, hogy miért pusztult el. Most hazamegyek - mondja önmagának -, talán a fiam otthon lesz már, bár mostanában későn jár haza, találgattam is az okát, de már sejtem, szinte biztos vagyok benne. Akit szeretünk, azt óvjuk is, magam mondtam a fiamnak. Szülő soha nem hazudhat a gyerekének.

Megvacsorázunk, aztán bemegyünk a műterembe, a külker vállalat reklámcégére színes foltokat vetít az ablaküvegre, az ablakkal szemközt a falat véges-végig beborítják a könyvek, onnan emelte le Karcsi Picasso kék korszakát, ülünk a karosszékekben, és megpróbáljuk elrendezni ezt a bonyolult, gyötrelmes ügyet, bár magam sem tudom, miként, de valami megoldást találnunk kell. Karcsi, talán az anyád talál valami megoldást, ő józan és gyakorlatias, de előbb még neki is meg kell tudnia.”

Sugár Márton a ház elé ér, befordul a kapun, előkotorja zsebéből a liftkulcsot, belép a felvonóba, megcsapja az ismerős, dohos szag, az üvegezett ajtón át a liftakna rácsát nézi, első emelet, második, nem gondol semmire, ötödik emelet, kiszáll, becsapja maga mögött az ajtót, előveszi a karikán függő két előszobakulcsot.

- Na végre! - szól ki a felesége a konyhából. - Éppen most akartam megvacsorázni, egyedül. Karcsi még nincs itthon. Marci, valakinek figyelmeztetni kéne a gyereket, hogy a szülői ház nem ingyenpanzió.

Kicsit vár, de nem jön válasz.

- Azt hiszem, ez a valaki megint én leszek. - Elmosolyodik, a teáskanna alatt eloltja a gázt, a kannát a tálcára teszi. - Mit akart az osztályfőnöknő? Egyébként jó sokáig beszélgettetek.

Sugár csak a második mondatra válaszol:

- Sétáltam egyet utána.

- Csak nincs baj Karcsival?

- Nem, nincsen. Egészen más ügy miatt telefonált az osztályfőnöke, illetve...

- Marci, nekem nem tetszik az a kölyök. Először is soha nincs itthon. A múltkor mondtam is neki: „Fiam, te újabban ágyrajáró vagy a szüleidnél. Jó, látom rajtad, mit akarsz válaszolni, az élet megváltozott, kétszer soha nem lépünk ugyanabba a folyóvízbe, minden mozgásban van; nem vonom kétségbe, még görögül is bevágatták velem: panta rei, de mégse helyes, hogy egy tizenhat éves fiú jóformán aludni jár haza.” Aludni meg enni, mert Karcsi étvágya, az igazán megnyugtató. Ma délután, ahogy a maradványokból látom, bevágott egy fél vajat és vagy húsz deka angolszalonnát. Mikor ment el?

- Nem tudom. Négy óra tájban jöttem meg, akkor már nem volt itthon.

- Most fél kilenc.

- Lesz hat perc múlva.

- A szőrszálhasogatás nem vág a profilodba. Rendben van, hat perc múlva lesz fél kilenc, elismerem. De Karcsi nap nap után lelécel már kora délután, és estére tér haza. És mért kellett köztöködni Zahonyákkal?

- Amiatt már megdorgáltuk.

- Marci, egy humortalan tanár a tigrisnél is félelmetesebb.

- Honnan tudod, hogy nincs humora?

- Lerí az arcáról. A szülői fogadókra én járok el.

Megindult a tálcával, a férje kinyitotta az ajtót.

- A Karcsi intőjéről esett szó? - kérdezte bent a szobában.

Sugár Márton a fejét rázta.

- Nem Karcsiról beszélgettünk, illetve tulajdonképpen csak annyiban...

A felesége ráemelte a tekintetét.

- Ki vele, Marci! Jobb, ha túlesünk rajta.

- Bonyolult ügy ez, és messzire nyúlik vissza.

- Majd elmondod. De előbb egyél, vagy ha akarod, közben is mondhatod.

Előrehajolt, kicsit aggodalmasan fürkészte férje vonásait.

- Csak nincs valami baj?

- Nem. Efelől nyugodt lehetsz.

- Akkor egyél! - Felvágottat tett a tányérjára. - Fáradtnak látszol.

- Csakugyan fáradt vagyok egy kicsit.

Csöngették.

- Maradj csak - mondta Sugárné. - Ez Filéné lesz, kölcsönkérte a diódarálót, mindig vacsora közben hoz valamit vissza.

Sugár Márton szórakozottan rágja a falatot. Lépéseket hall a hosszú előszobában, s a felesége megdöbbsent hangját:

- Hát ez igazán... Nem is tudom...

Nyílik a műterem ajtaja. Kriszta betessékel valakit. Ez nem Filéné a diódarálóval.

Este fél kilenc. Dugó a tévé előtt ül.

A dúsgazdag gyáros lánya most vallja meg a fiatal költőnek, hogy szereti, a költő is szereti a lányt, azt mondja neki: „A szemed színe mint az érett búza.” Dugó igyekszik elképzelni, milyen lehet az érett búza színű szem, de nem sikerül. Inkább a költőt nézi: a haja úgy áll, mintha kucsmát húzott volna a fejébe. Megcsókolja a lányt, na, most boldogok, de nem, a kucsmahajú elrohan, azt mondja a lánynak: „Félek magamhoz láncolni.” Dugó nem érti, mitől fél, ha egyszer szereti a lányt. Talán azért rohan el, hogy tovább folytatódjék a darab. Dugó Karcsira meg Irénre gondol, sóhajtást nyom el. A háttérben csendesen horkol az apja. Ebből az ügyből még nagy balhé lehet, tűnődik Dugó. Karcsi vidéken akar dolgozni Irénnel és azt mondja, hogy a szülei, mármint Sugárék, bele fognak nyugodni, megértik, hogy nem tehettek másként. Ez a „nem tehettek másként” különösen hangzott, nyugtalanítóan, és Dugóból kikíváncsozott a kérdés:

- Nocsak, talán keresztelő lesz hamarosan?

Karcsi ingerülten legyintett.

- Akkor nem bújtatnám Irént. Feleségül venném, és kész.

- Ha majd korengedélyt kapsz - jegyezte meg Dugó.

Karcsi szeme összeszűkül.

- Ha korengedéllyel, hát korengedéllyel. De köztünk egészen másról van szó.

Karcsi végül is nem mondta meg, mi az a más, de megígérte, hogy rövidesen mindent fel fog tární. Egyelőre csak ennyit közölt:

- Dolgozni fogunk valahol vidéken, és majd megírom neked, hogy mért kellett így tennünk, vagy eljössz hozzánk látogatóba, az lenne a legjobb.

Dugónak éppen a dolgozással kapcsolatosan támadtak aggályai. Hátha nem megy olyan egyszerűen a munkába állás. Értesíteni fogják a szülőket, talán az iskolát is. Az Irén szülei a sarkukra állhatnak, és talán Sugárék se egyeznek bele olyan simán, hogy a fiúk otthagyja az iskolát. Irén is, Karcsi is kiskorú. Persze a kiskorúnak is van hová fordulnia. Az Angyal meg is tette. Akkoriban Palyának hívták a gyerekek, az Angyal sorozatot még nem adták, általános harmadikba jártak. Palyát elnászpángolta a nagyapja, és Palya bement a tanácshoz, a gyermekvédelmi osztályt kereste, ott előadta, hogy a nagyszülei ütök-verik. Másnap két nő szállt ki Tóthékhoz - az Angyal éppen lekváros buktát evett - felelősségre vonni a nagyszülőket. A feljelentésből nagy cirkusz lett, az igazgató behívta magához az Angyalt, a nagyszülőkkel is beszélt, az egyik gyerek mamáját kiküldte a tanács előadást tartani a szülőknél, és még az elsősök is tudták, hogy azt fogják nekik elmondani: a gyereket nem szabad megütni. De Palya akkor már nem járt az osztályukba, másik iskolába helyezték, úgy felhúzták az igazgatót, hogy az állítólag nyaklevest ígért neki, ők csak azt hallották, hogy Palya a nyitott ajtóból vissza-kiabált: „Fel lesz jelentve a tanácsnál! Fenygeti a gyerekeket. Maga fel lesz jelentve!”

Dugó újabb sóhajtatást nyom el.

A kulcsot visszasinkófálhatja, de észre fogják venni, hogy a házban laktak, még ha a környékbeliek nem szólnak, akkor is észreveszik. Inkább én magam mondom meg - határozza el Dugó. És az iskolában? Magda néni azt mondta: aki tud vagy sejt valamit... Az iskolában is zűrök lesznek. De hogy hagyhatta volna cserben a barátját? Karesz beállított hozzá, és a kulcsot kérte, hogy Ürömön a kis házban néhány napig elrejtthesse Irént.

Fél kilenc. Lujzi is a tévé előtt ül, hátát a pamlag támlájának dűti, két lábát felrakja egy székre. Szerdán nem jönnek a gyorsítottak, szerdán nem kell lehalkítani a tévét és a nyakát előre-nyújtva fülelni, hogy halljon is valamit. Anyu azt mondja, hangfüggőnyt kell leeresztteni, az ember elszigeteli magát, csak akarat kérdése. Lujzi nem bízik az akarat diadalában. Tegnap a hangsúlyt gyakorolták a gyorsítottak. A mondatdallamot. Szilvapudingot eszik. Állító mondat. A hangok felmászta a magasba, lassan ereszkedtek lefelé, s a végén hirtelen leugrottak. Mint a lejtőn, amely vágásban ér véget. Szilvapudingot eszik? Kérdő mondat. Magasból a mélybe, a mélyből hirtelen kanyarral fel. És végül kérdő mondat, de érzelmi színezettel. Ismét a szilvapuding. Lujzi ki akart rohanni közéjük, megrázni a kockafejű nyelvtanárt, a fülébe ordítani. Hogyan lehet érzelmi színezettel megkérdezni: szilvapudingot eszik? Rázni, rázni a kockafejűt, és a fülébe ordítani érzelmi színezetű kérdő mondatokat példának: „Lesz-e valaha rendes lakásunk? Mikor lesz már rendes lakásunk? Meddig járnak ide a gyorsítottak?”

Egyébként anyu se gondolja komolyan azt a leeresztett hangfüggőnyt. Ő nem figyel a tévére, arra se figyel, amit olvas. Egyik cigiről a másikra gyújt, vágni lehetne a füstöt, papírfecnikre számokat firkál, összeadja a várható bevételt, meg hogy mennyibe kerül még a balatoni nyaraló. Az is lehet, már előre számolgatja, mit fog jövedelmezni a nyaraló, ha majd kiadja a szobákat. Minden helyiséget. És közben az arcát tapogatja, mintha ujjaival akarná kisimítani az apró ráncokat, leszedni arcáról a hervadás pókhálóját. A hervadás pókhálói - jól hangzik, Sós-kutitól hallotta, vagy tán olvasta valahol.

Az Ibusz-feleség ingajáratban robog ide-oda a szoba és a konyha közt. Valahányszor kimegy, nyitva hagyja a hallajtót, a hall ajtaja bevágódik, és valahányszor becsapódik az ajtó, lehull egy kevés fal. Eleinte a fal, most már a vakolat. Az ajtó körül unos-untalan söpörni kell.

Lujzi előrehajol, keze az asztalon matat, a zacskót keresi, kivesz belőle egy karamellt. „Két...” - motyogja Lujzi anyja alig hallhatóan. Mit számol? Kétezer az Ibuszosoktól vagy kétszáz a Patyolat és a villanyszámlatöbblet, vagy havi kétszáz a takarítónő kosztja, vagy heti kétszáz a gyorsítottaktól? Amióta anyunak botrányt csapott a Zoli bácsi felesége és Zoli bácsi, aki az előszobában hosszasan fésülgette gyér haját, gondosan szétteregetve a koponyáján, hirtelen és végleg elmaradt, és anyu barátnőjével jár hetenként egyszer az Intercóba, azóta kapott rá, hogy alig hallhatóan számokat motyog. És az egésznek apu az oka!

Lujzi elkeseredetten nyúl újabb karamellért.

- Miért nem lehet nyugton nézni a tévét? - kérdi Lujzi anyja náthás hangon.

- Nem tudom - rázza a fejét Lujzi.

- Ne pimaszkodj. Hol tanulod ezt a modort? Kitől?

- Te mindjárt fent vagy a plafonon, anyu. Felesleges.

Pedig egész mást szeretne mondani. Azt, hogy ő tudja, hogy ez az egész apa miatt van. Apa kezdte el, ő tehet róla, Zoli bácsiról és az Ibuszosokról, a gyorsítottokról, mindenről ő tehet. Apa rontotta el az egészet.

És ahelyett még hozzáteszi:

- Úgyis magasan lakunk. Magasan és zajosan.

- Azonnal elhallgatsz!

- Máris hallgatók.

Lujzi újabb karamellt bont ki, igyekszik zörögni a papírral. „És ha anyu rám szól, hogy táncolok az idegeim, meg se mukkanok - mondja magában. - Akármit mond: hallgatók, mint a csuka.”

De Lujzi anyja is hallgat.

A pamlag két sarkában ülnek, és nézik a tévét.

Az ifjú költő Szicíliába utazott, a lány, akinek a szeme akár az érett búza, utána utazik, a tengerparton vannak, és ahogy egymás felé fordul az arcuk, érezni, hogy ők ketten értik egymás jelzéseit. Sósuti szokta mondani: „Mi értjük egymás jelzéseit, Lujzi.” De megértheti egymást igazán, teljesen két ember? Hiszen mire egyik felfogja a másik jelzését, az talán már megváltozott. Talán a könyvek, a színház, a mozi csak elhiteti az emberekkel, s az emberek saját magukkal, hogy van teljes feloldódás. Talán valójában nincs is. Irén is faképnél hagyta Kareszt. Pedig Karesz olyan fiú, akire fel kell figyelni. Érdekes. Tulajdonképpen csúnya, de érdekes. Minden olyan hangsúlyos rajta, a zománcos, kékesszürke szeme, a sasorra, a fura, nyers szája, a szája a Belmondóéra hasonlít, és jól áll neki, ahogy jár, hanyagul, dobálva a végtagjait, kicsit hajlottan, de néha, amikor kihúzza magát, látni, hogy milyen jó az alakja. Férfias. És Irén a klassz lakással, egy ilyen klassz fiúval fogja magát, és eltűnik. Ha ugyan...

Szamekék is a tévé előtt ülnek.

- Egy kicsit furcsa, hogy a lány vall szerelmet a fiúnak.

- Miért ne, ha egyszer egyenjogúság van - ellenkezik Gabi.

- Nincs mindenben egyenjogúság.

- Elég baj!

- És ne is legyen.

- Nem értelek, anyu.

- Mondok neked egy példát, amiből megérted. Ha rendezvény van az iskolában, mind a kettőtöknek adunk pénzt. A húgodnak azt mondom: ha megszomjazol, igyál egy málnaszörpöt vagy egy Jaffát, de el ne fogadd, hogy fiú fizessen érted. Neked pedig azt mondom...

- Itt egy tízes.

- Igen, és ha megszomjazol, igyál egy szörpöt, és kínáld meg azt a kislányt is, akivel éppen táncoltál.

- Csak vegyen magának a csaj, ha szomjas.

- Nana! - Szamek mama csak ennyit szól. Örül, hogy Gabi még nem érdeklik a lányok, de azt szeretné, ha a fia feddhetetlen udvariassággal viselkedne minden helyzetben.

- És ha te, anyu, megkérdeznéd Terit, azt mondaná, hogy soha egyetlen srácnak esze ágába nem jutott szörppel kínálni. Régen hogy kérdezték: óhajt valami frissítőt? Avagy: szabad megkínálnom egy pohár málnaszörppel? Papa, hogy mondtátok?

- Olyan régen volt, hogy már elfelejtettem.

Szamek papa ásít, nyújtózkodik.

- Különben is a lány azért vallotta meg a szerelmét, mert attól tartott, hogy a fiú nem mer szólni - vitázik az anyjával Gabi.

- Hát ha én fiú lennék, nekem nem kéne olyan lány, aki a nyakamba esik a szerelmi vallomásaival.

Gabi szeretné rávágni, hogy megváltozott a világ, de az utolsó pillanatban lenyeli a megjegyzését. Csakhogy az ellenkezés valamiként kikíváncozik belőle:

- Angliában az a szokás és az USA-ban is, hogy a férfi csak akkor köszönhet a nőnek, ha az előbb rákacsint.

- Hát ezt meg honnan vetted?

- Milady mondta nekünk angolórán. Pillantással vagy mosollyal kell engedélyt adni a férfinak, hogy köszönhessen.

- Az más. Az nem kacsintás - jelenti ki Szamek mama.

- Vacak volt ez a darab - állapítja meg Szamek papa. - Mostanában pocsék a műsor. - Az órájára néz. - Teri már itthon lehetne.

- Elengedtem a barátnőjéhez, biztosan együtt nézik a tévét. - Szamek mama sóhajt. - Elfelejtettem szólni neki, hogy hányra jöjjön meg. Olyan zsúfolt délutánom volt: mosás, aztán a Gabi osztályfőnöke, ez a rejtélyes ügy a fényképpel. Nem szeretem, ha Teri későn jár haza, a lépcsőházunk rosszul van világítva. Ha fél tízig nincs itthon ugorj át érte, Gabi.

Gabi savanyú arcot vág, krákog.

- Nincs egyenjogúság - jegyzi meg az apja.

- Nincs.

- Abbahagyhatnátok már a szellemeskedést. Amióta ez a Szecső kislány eltűnt, ideges vagyok, rémeket látok, de lakat alatt mégse tarthatok egy nyolcadikost.

- Van egy lány az osztályunkban, annak mindig azt mondják odahaza, hogy a huligánok levágják a fülét, ha este tíz után megy haza - jegyzi meg Gabi.

- És levágták? - kérdi az apja.

- Eddig még nem.

- Még a húgodért, Gabi, vagy én menjek?

- Indulok, anyu.

Fél kilenc múlt. Kata leteszi a golyóstollat, a fizikapéldára mered. Kétszer számolt utána, és mind a kétszer más az eredmény. Összesen három eredmény jött ki. Belefájdult a feje, a szeme előtt parányi foltok táncolnak, és látja az orrát. Nem az egész orrát, csak a végét, olyan, mint a ködből földerengő hegyfok, és érzi, hogy kancsít, ha nézi. És abban sem biztos, hogy csakugyan az orrát látja-e vagy csupán az árnyékát. Fáradt, nagyon fáradt. Valahol azt olvasta, hogy ilyen állapotban, ha bensőleg elengedjük magunkat, felbuggyannak a tudatalattiból mindenféle emlékek, és hozzásegítik az embert, hogy jobban megismerje az énjét. Leszállunk az énünk mélyére. Csakhogy neki nincs ideje elengedni magát és az énje mélyére leszállni. Aki vinni akarja valamire az életben. Dr. Bajári Katalin, az emberiség áldásos jótevője. Jó volna egyeztetni valakivel a fizikaeredményt, de kivel? Toma az Operában van, délelőtt mondta, hogy a *Hattyúk tavát* fogta ki. Sugár Kareszt felhívhatná, de ha beigazolódik a feltevése, és

Kareszt bűn terheli, helyes-e hozzá fordulni? Ha valami jóvátehetetlen történt, szabad-e apró-cseprő ügyeket belekeverni a tragédiába? Apró-cseprő? Az orra mágnesként vonzotta magához a tekintetét. Muszáj nézni. Összeszűkül a szemmel, mert úgy jobban látja. Ez nem árnyék, ez az orra! Kata félredüti a fejét, dermedten nézi az orrát, és a fizikapéldára gondol. Hátha az év végi osztályzatát rontja le? Kihívják, a példája rossz, és év végén nem kapja meg a jelest. A második év végi eredmény már számít a felvételinél. Hányszor hallotta már, nemcsak a szüleitől, Tomasovics is mondta, hogy számít; az érettségi meg bizonyos súlyponti tárgyak adják ki az indulási pontszámot másodiktól kezdve. Az orvosin biológia meg fizika. Hátha éppen ezzel a példával rontja le az év végi osztályzatát és láncreakcióként a felvételi esélyeit. Ha éppen ezen múlik. „Amit tizenhat esztendő fejével teszel vagy nem teszel, az egész életedet eldöntheti.” Nagyon sokszor elmondták ezt az intést. A mondóka azonos, csak az évszám változik: tizenhárom éves fejével, tizennégy éves, tizenöt éves, tizenhat éves fejével.

És mért kell az orvosin fizikából felvételizni? Mi szüksége az orvosnak, kivált a rákkutatónak erre a töméntelen sok fizikára? Kati sóhajt, tágra nyitja a szemét, most a tenyerét bámulja. Írás közben mindig betintázza a tenyerét. A többi gyerek kezét nem fogja be a golyóstoll. Talán az övé másféle: a papa hozza a hivatalából. „Kicsi halak, jó halak” - idézi a papa a német közmondást, és valahányszor írószert igényel, mindig hoz haza golyóstollat.

Nem fordulok Sugár Kareszhoz! - mondja magában Kata. - Ez lelkiismereti kérdés. Ha kell, a kudarcot is vállalom! (Most bizonyára eltökélt az arcom, megnemesíti az elhatározás.) A kudarcot is vállalom, ha kell! Oly szépen, oly felemelően hangzik, olyasformán, mint Luther kijelentése, amikor felszólították, hogy vonja vissza a tanait. „Itt állok, másként nem tehetek. Isten engem úgy segéljen!” Ez legyen vezérfonalatok az életben! - mondta a tiszteletes úr. - Az iskolában meg ne mukkanj arról, hogy hittanra jársz! - Ezt otthon kötötték a lelkére. Ha újszülött lennék, biztosan keresztelőt is tartanának meg névadót is - elmélkedik Kata. De én, ha kell, a kudarcot is vállalom, nem fordulok Sugár Kareszhoz. Én nem egyezkedem!

Kata kimeresztí a szemét, szemhéja megrezdül a révült erőfeszítéstől. Várja, hogy nyugalom és derű töltse el, az a fennkölt derű, ami akkor árad szét bennünk, amikor áldozatok árán a jót választjuk.

Csakhogya a fennkölt derű késik. Nyugtalanító gondolatok bukkannak elő, kaján manókként a nyelvüket öltögetik rá.

Hat és hét között bosszúval, gyilkossággal vádolod Sugárt, nyolc és kilenc között felhívnád a fizikapélda miatt. Hát ez egy kicsit furcsa - mondaná Szamek Gabi.

Enyhén szólva! De nagyon enyhén - mondaná Gombár Lujzi.

Lásd be, hogy ez a kétféle magatartás összeegyeztethetetlen! - jelenti ki Tomasovics. - Nem méltó egy KISZ-osztályvezetőségi taghoz.

És valaki talán még hozzátenné: A megválasztásod se ment simán. És nem is vagy valami nagy helyen. Tanulmányi felelős. Ugyanolyan pozíció, mint az Iréné, a kultúrosság. Sőt, ha úgy vesszük...

Kata, te tulajdonképpen a közvéleménytől félsz. Mit szólnak hozzá a többiek? Te mindig arra törekszel, hogy nőj a szemünkben - közli Magda néni, és a szeme bánatos, de szigorú is, mint akkor az ifjúsági könyvtárban. Persze hogy törődni kell a többiekkel, de te az elismerésüket akarod. Persze hogy nem hiba a becsvágy, ellenkezőleg, értékes hajtóerő, de téged szinte a kifulladásig ösztönöz. Azt hiszem, ezért nem szeretnek a társaid úgy, ahogy megérdemelnéd. Igen, ezt mondta akkor Magda néni az ifjúsági könyvtárban, s utána átfogta a vállát. - Töröld meg a szemed, Kata. És gondolkozz el egy kicsit azon, amit most beszélünk.

Katára hirtelen rászakadt a magány. Sugár Kareszra gondol, aki kidobta a lábát, és fölényesen leintette őt, amikor vigasztalni próbálta; Magda nénire, aki végig se hallgatta, valósággal belefojtotta a szót a váltságdíjjal kapcsolatosan; Szamek Gabira, aki úgy viselkedett a telefonon keresztül - mert igenis, a telefonon keresztül is lehet viselkedni - mintha ő hülyeséget állítana. Kasza se állt melléje, pedig a hangja elárulta, hogy megdöbbent attól, amit hallott. A hangján érezni lehetett: lám, Bajári Kati kimondta azt, amit én nem mertem végiggondolni. De visszakozott, mihelyt Szamek Gabi lehurrogta, mert Kasza mindenkinek azt mondja, amit az illető hallani akar.

Kata a kék maszatot nézi a tenyerén, és a szemét lassan előnti a könny. Fél kilenc elmúlt. Karcsi a Nyugati előtt lepattan a villamosról, a lámpa éppen zöldre vált, átsiet az úttesten. Villámzáras bőröndöt cipelő férfi mellett húz el, a Marx tér felől a járdán két nő jön táskákkal. Utaznak. Hamarosan elutaznak ők is. A jövő sorozatos mozdulatok következménye, tőlük függ, kettőjüktől. Pillanatnyilag tőle.

Bedobta a levelet a postaládába! Tulajdonképpen ajánlva kellett volna feladni, de ilyenkor már nincs ajánlott küldemény felvétele, korábban kellett volna elindulni Ürömről; na mindegy, így is megérkezik az a levél. Bedobni a levelet, aztán felszaladni Dugóhoz, szólni, hogy hétfő reggel hozza el a pénzt, titokban összezsomagolni, az lesz a legnehezebb, aztán lecsempészni a cuccot, kilesni azt az időt, amikor apa sétál, naponta kétszer, kora délután és este, lefekvés előtt, de az esti séta kiesik, mert akkor anya már otthon van. És előzetesen összeírni, amit majd becsomagol, mint valaha, amikor úttörőtáborba utazott, vagy múlt nyáron a KISZ-táborba, nem is olyan régen, és mégis valaha, hirtelen eltávolodott messzeségben. A házbelieknek nem szűrhat szemet a koffer, megszokták, hogy Sugárék vásznat, festéket cipelnek csomagokban, a bőröndöt beteszi a megőrzőbe, megváltja a jegyeket, a tudakozóban megérdeklődik a pontos indulást - csupa előre látott, tőlük függő mozzanat. Az idő felbontódott, mint a színek, világosabban látja a jövőt, mint a jelent. Látja magukat, ahogy lekászálódnak a vonatról, Irén a sportszatyrot viszi, ő meg a koffert; az állomáson megkérdik, hogyan jutnak el a tsz központjába, oda, ahol a gombüzem működik; lehet, hogy rövid az út, gyalog is megtehetik, ha messzire esik, felkéredzkednek egy kocsira. Aztán benyitnak az irodába. Jó napot. Mi adtuk fel azt a hirdetést az újságban. A tsz-elnök a kezét nyújtja: üljenek le. Biztosan kérdezni fog egyet s mást. És ők? Családi ok miatt eljöttünk hazulról - nem, ez nem lesz jó. Ködösen hangzik. Firtatni fogják, hogy mi is az a családi ok. Inkább meg kell mondani az igazat, röviden, csak a legszükségesebbre szorítkozva.

Irén azt mondta, hogy egyszer majd teljesen együtt lesznek. Valamikor. Olykor ő is gondolt rá, csak soha nem beszélt róla. Talán restellte. Most elképzelte, hogy a testük összefonódik, olyan szorosan, hogy a szívük közös ritmusban lüktet, és a lélegzetük is egyszerre száll. És soha, semmit nem titkolnak el egymás előtt. A legtöbb felnőtt valahol elrontja. Miért? Mivel?

A postaláda elé ért, az anorákja zsebéből elővette a levelet, még egyszer megnézte a címet, felöltött benne, hogy elfelejtheti, előkotort egy papírfecnit, a falon ráfirkantotta a címet, a papírt zsebre vágta, a levelet becsúsztotta a ládába - mintha a jövőjüket érintette volna meg. Az órájára nézett. Késő van, de azért még felugrik Dugóhoz. Jobb, ha előre szól neki.

Fél kilenc múlt. Irén bebújt az ágyba. Két kezét összekulcsolja a tarkója alatt, belebámul a sötétbe. Napközben nem rossz itt kint, tréningruhában lődörög a kertben, a föld nedves, szinte fekete, és olyan jó életszaga van; a csupasz fákról találgatja, hogy melyik milyen fajta, napközben olvas, tesz-vesz, a tűzrakással is sok idő eltelik, de este, a sötétben hiányoznak az otthon megszokott neszei. A vízcsap bűgása, ha a fürdőszobában megereszti a vizet, a papír zizegése az ajtón túl (apa a lottótáblázataival matat), a folyosón tompán kattan a liftajtó, anya

lépései kopognak, nagyanya köhécsel, a gyékényfalon túl Öcsi álmában néha motyog, egyszer rosszat álmodott, és nagyon megijedt, átszaladt hozzá, vacogott és sírt, azt hajtogatta: „Rosszat álmodtam.” Megkérdezte, hogy mi az a rossz álom, a fejét rázta, hüppögött: „Elfelejtettem. De nagyon rossz volt.”

Nem akar az otthoni neszekre gondolni, a vízcsap bugására, a liftajtó tompa kattánására, anya lépéseire, apa lépéseire, a köhécselésre, Öcsi szuszogására. Itt kutyák csaholnak, az egyik a közelben kaffog, talán a holdat ugatja, a csaknem teliholdat, amely olyan, mint egy tejszínű kis tó az éjszakában; a másik távolabb vonyít.

Nem akar az otthoni neszekre gondolni. Elhessegeti őket. Arra gondol, hogy egyszer télen - akkor még általánosba járt, általános alsó tagozatba - megjelent egy kis légy a lakásukban. Már jócskán benne jártak a télben, olyan furcsa ilyenkor egy pici légy. Elnevezték Elemérnek. Iskolából hazajövet mindig megkérdezte: megvan még Elemér? És a nagymama azt felelte: megvan. Vigyázunk rá. Olykor meg se várta a kérdést, azzal fogadta: Elemér kitűnően érzi magát. A gimnáziumban, amikor Magda néni felolvasta a névsort, Kasza Elemér nevénél kipukkadt belőle a nevetés. Eszébe jutott a légy, az a pici, mafla légy. Más Elemért sose ismert. És Kasza meg Elemér így együtt olyan komikus. Ha Kasza Endre volna vagy Ernő vagy akármi más, az hagyján. Vagy Elemér, de nem Kasza vezetéknevvel. Kasza megsértődött, azt hitte, hogy kinevetik, pedig ő nem rajta nevetett, hanem azon, hogy Elemérnek hívják, és azon se nevetett volna, ha nincs az a légy. Csakhogy ezt nem magyarázhatta meg Kaszának, aki azóta is neheztel rá, a sanda, gyanakvó pillantása mintha azt közölné: „Mebántottál, nem felejttem el a sérelmet.” Most már mindegy. Kaszát majd megválasztják kultúrosnak, az ő helyére és a seb beheged.

A hold lassan a fekvőhely lábáig kúszik. Irén behúnyja a szemét. A pamlag most vonat, nesztelenül suhan a sötétben, holdsütötte tájak mentén, Karcsi itt van mellette, átkarolja a vállát, egymás kezét fogják. Nem akarja hallani az otthoni neszeket! Karcsi meg ő suhannak messzire, együtt.

TIZENEGYEDIK FEJEZET

Fél kilenc elmúlt. Sugár Márton a vacsoránál ül, lassan, gépiesen eszik. Az imént csöngettek: valakit bevezettek a műterembe. Az ajtónyílásra felkapja a fejét.

- Ki van itt?

De már tudja a választ, a felesége arcáról olvassa le, a kérdő, aggodalmas tekintetéből.

- Az Irén anyja. A lánya három napja eltűnt. - Előrehajol, kerek, szürke szeme kicsit fátyolos.

- Te tudtad? - kérdi szinte suttogva.

- Ma hallottam meg. Ma délután.

- Amikor Magdával beszéltél?

- El akartam mondani neked.

A felesége szótlanul bólintott. Az arca ijedt volt és szigorú.

- Az egészet el akartam mondani neked. De olyan bonyolult.

- Szeretném, ha Karcsi itthon lenne. Nyugtalanít, hogy még nincs itthon - suttogta az asszony.

- Ne nyugtalankodj.

- Mi köze van a fiúknak a lány eltűnéséhez?

- Nem olyasmi, amire gyanakodni szokás. Nyugodj meg.

- Biztos vagy benne? Egészen biztos?

- Igen.

- Nem értem. Hol van a fiunk? És mi van a kislánnyal?

- Nekik igazuk van, Kriszta. Beszélünk kell Karcsival, hogy megtudjunk egyes részleteket, de nekik igazuk van. És ez a lényeg.

- Karcsi tudja, hol van Irén? - Az arca hirtelen megkeményedett.

- Tudnia kell.

- És most ott van nála. A kislányt három nap óta keresik a szülei.

Elhallgatott, megrázta a fejét.

- Menj át az anyjához. Vár.

Sugár Márton nem mozdult.

- Menj át hozzá, Marci! Kérlek.

A férfi lassan, habozva felállt.

- Aztán majd elmondom neked. Az egészet.

- Elmondod. De most beszélj vele. Mert ő veled akar beszélni.

Érezte, hogy a felesége most az Irén anyja pártján áll. Talán ha tudná az egészet, akkor is azt mondaná: most menj, és beszélj vele. És valóban ezt kell tennie: beszélni Lontay Judittal.

Elindul, a régi padló megreccsen a talpa alatt. A műterembe vivő kis folyosó két lépés, Kriszta égvé hagyta a villanyt, a faliszekrény lakkozott fehér lapjára fénysávok vetődnek. Kinyitja a

műterem ajtaját. Lontay Judit az ajtóval szemközt áll. Bundában áll a műteremben, nagyon egyenesen, a fején kucsma, az arca fehér, mint a sebesülteké, akik sok vért vesztek, meghajtja a fejét, de kezét nem nyújt, talán egy mozdulatra vagy csak egy megenyhült pillantásra vár, de Sugár Márton tekintete közönyös, személytelen.

- Üljön le, Judit.

- Köszönöm.

Még mindig szép - gondolja. A szeme lázasan világít. Széles homloka, dúsan burjánzó fekete haja, egyenes orra szinte mitse változott, az eltelt évek csak az arca alsó részét kezdték ki, meglazították a bőrt, barázdát húztak az orrtól a száj mentén.

- Cigaretta? - tette eléje a faragott dobozt.

- Köszönöm, a magamét.

Kinyitja a retiküljét, cigarettát vesz elő. Sugár Márton felkattantja az öngyújtóját, az Irén anyja egyet szippant, aztán leteszi a cigarettát a hamutartóba.

- Az ember végül belefárad abba, hogy hallgasson arról, amiről sohasem beszélt - mondja halkán, tompán.

Elhallgat. Maga elé mered.

- Ezért jött?

- Nem. Egy levelet hoztam Irénnek. Megírtam neki. Amit kérdezett, és amire akkor nem feleltem, azt írtam meg neki.

Most hallani a lélegzését. Nagyon egyenesen ül, de a lélegzése zihál, mint a nagybetegeké.

- Maga tudja, hol van Irén?

Riadt, űzött az arca.

- Nem. - Nézi a Lontay Judit megkövült arcát. Habozik. Aztán mégiscsak kimondja: - Azt hiszem, a fiam tudja. Nyilván tudja.

Irén anyja szóra nyitja a száját, de hang nem jön ki a torkán.

- A fiam még nincs itthon.

- Adja át neki a levelet. Arra kérem a fiát, hogy juttassa el a leveletem Irénnek. Megteszi Karsai?

- Remélem. Azt hiszem, hogy meg fogja tenni.

- Irén tudja, hogy én soha nem hazudtam.

- Nemcsak szavakkal lehet hazudni. - Várt egy pillanatig, aztán hozzátette szigorúan: - Hallgatással is lehet.

- Azt akarja mondani, hogy én a hallgatásommal hazudtam neki?

- Azt.

- És akkor kellett volna beszélnem, amikor a lányom megkérdezte?

- A választ mért tőlem várja?

- Akkor - ismételte meg tompán a szót. - Vagy még előbb. De most semmit se hallgattam el. Ebben a levélben semmit se hallgattam el. Nem akarom fertőtleníteni a múltat. Ha megtehetném, se tenném. - Merev mozdulattal felállt. - Adják át ezt a levelet a lányomnak.

Sugár Márton is felállt, lassan nyúlt a levél után.

- Nem tőlem függ, hanem a fiamtól.

- Kérje meg a fiát, hogy adja át neki.

- Beszélek Karcsival.

- Köszönöm. - Habozva kinyújtotta egy kicsit a kezét, aztán megindult az ajtó felé.

- Várjon. Valamit meg akarok kérdezni magától. Lontay Judit visszafordult.

- Azóta egyre ezt akarom megkérdezni. - A szíve görcsösen összeszorul, mintha egy kéz fogná, és egy kicsit megmarkolná. De a hangja nyugodt, ahogy folytatja: - Amikor felmentünk magukhoz oda, a Hernád utcába.

- Igen.

- Maga nyitott ajtót. Bevezetett minket. Nem tudom, emlékszik-e?

- Emlékszem. Mindenre pontosan emlékszem.

- Bejött az anyja, kihívta magát, kint beszélgettek, egy szavukat se hallottuk, de éreztük, hogy rólunk beszélnek. Kisvártatva maga levest hozott be, sárgaborsólevest.

- Igen.

- Odaült mellénk az asztalhoz.

- Odaültem magukhoz az asztalhoz.

- A leves jó meleg volt, mi aznap még semmit se ettünk. Kanalaztuk a levest, és akkor Miklós azt mondta...

- Hogy csak egy napot maradnak nálunk, de el is mehetnek, most még ott találják azt az embert a műhelyben, az talán tud valami menedéket holnapig. És én azt mondtam, hogy maradjanak, megfogtam a Miklós karját, azt mondtam: „Itt maradtok!”

- Aztán újra kihívták magát.

- Kihívtak. Emlékszem. Azt mondtam: csak egy nap. Nem is egy egész nap. Holnap délig. Az anyám félt. Féltett bennünket. Végül beleegyezett.

- Egy ideig ott ültünk az ebédlőben. Aztán maga elment.

- Az apám katonacsizmáját cseréltük el élelmiszerért. Babot kaptunk érte, zsírt meg szalonnát. A zsír meg a bab már otthon volt. Elmentem a szalonnáért. - Hirtelen felcsattant a hangja: - Mit akar kérdezni? Hogy tudtam-e, amikor elmentem? Tudtam-e, mért küldenek el a szalonnáért, és hogy magukat már nem találom a lakásunkban, mire visszaérek? Maga is úgy kérdez, mint a lányom. Felelj! Igen vagy nem? Hát nincs igen vagy nem, az én számomra nincs. Milyen megkönnyebbülés lenne azt mondani: nem, nem tudtam, sejtelmem se volt róla, és magának mennyivel egyszerűbb gyűlölni engem, ha azt felelném: tudtam. Az igazság... - Elhallgatott. A szemöldöke összerándult, már-már egyetlen sűrű, fekete vonallá. - Beszélni kell róla. Azért, hogy tisztán és hangosan elmondjam. Csak azért, hogy végre elmondjam. Magamnak annyi-szor mondtam el, annyi-szor faggattam önmagamat. Igen is és nem is, ez az igazság. Nem tudtam. Biztos, hogy nem. Nem is sejtettem? Talán, amikor elindultam, még nem. Azt hiszem,

akkor még nem sejtettem. Útközben fogott el a nyugtalanság. Felidéztem magamban az otthoni vitát: „Én hívtam őket. Én bízattam őket, hogy idejöhetnek.” „Rosszul tetted” - vágta rá Tibor. „Csak egy nap. Nem is egy egész nap!” - mondtam.

Anyám a kezét tördelte. Azt hajtogatta, egyetlen nap nagyon sok percből áll, és egyetlen perc alatt végünk lehet. Az egész családnak. Elhurcolnak minket. A nyilasok félholtra vernek. Talán ki is végeznek. Kivégeznek, ha magukat nálunk találják. Az anyám féltett minket, özvegyasszony két gyerekkel. Féltette a gyerekeit, talán önmagát is. A bátyám félt. Gyávább volt annál, semhogy bevallja a félelmét, de félt.

(Lehet, hogy az ember egy bizonyos adag bátorsággal születik, és ha az elfogy, akkor... akkor nincs tovább. Lehet, hogy a gyávaság ragadós. Lehet, ha bevallottuk volna önmagunknak a gyávaságunkat, ha szembenézünk vele, akkor legyűrjük. Talán. Én nem tudtam, hogy mi történik, de sejtettem. Mért nem mondtam akkor: nem megyek el hazulról. Majd holnap. Mért nem mondtam? Megtagadhattam volna, hogy elmenjek. Hányszor vádoltam magam, hányszor mentettem fel magam, hányszor ítéltam el magam!)

Lassú mozdulattal megrázta a fejét.

- De most nem róluk van szó, anyámról meg Tiborról, hanem rólam.

Érezte, hogy a hangja rekedtté vált.

- Igen. Magáról.

Irén anyja gépiesen nyúlt a kialudt cigarettája után. Sugár Márton tüzet ad, az asszony mohón mélyre szívja a füstöt.

A cigaretta a két ujjá közt lóg, Sugár Márton a pirosuló parazsat nézi, amelyet apránként elborít a hamu, a hamukupakot nézi, ahogy megnyúlik, olyan mint egy fegyver csöve; nem akarja most a Lontay Judit arcát látni.

- Hogyan értessem meg? Tudtam, hogy, amit magam körül hallok, az csupa gonosz, ostoba hazugság. Nem akartam úgy gondolkodni, mint a többiek, és nemcsak miatta... Miklós miatt. Megvettem azt a világot: halálszaga volt, felbomlásszaga, vér- és hazugság- és félelemszaga. Nem akartam félni az emberektől. Azt akartam, hogy senki se féljen. Nem akartam hazudni, de én csak... csak elhallgattam a félelmemet, titkoltam magam előtt is.

- Senki nem kívánhatja az emberektől, hogy hősök legyenek - mondja tárgyilagosan Sugár Márton. - Vannak hősök, ahogy vannak nagy művészek. Ők a kivételes emberek. Csakhogy nekünk csapdát állítottak akkor. - Lontay Judit felelni akar, ő rászól: - Hagyjuk ezt most. Sajat magáról beszéljen.

- Igen és nem, újra csak ezt mondom... Mindkettő. Amikor felötlött bennem, hogy magukat talán elküldik, amíg én távol vagyok, visszafordulhattam volna. Igen, ha visszafordulok, tíz perc alatt hazaérek. De nem fordultam vissza. Nem én! Restelkezésből, büszkeségből, félelemből vagy mit tudom én, mi miatt, nem fordultam vissza. Pedig egyre inkább motoszkált bennem a nyugtalanság, hogy maguk már nem lesznek ott. És mégse fordultam vissza. Talán... Elhallgatott.

- Üljön le - mondja Sugár Márton. - Semmi értelme, hogy itt egymással szemközt álldogáljunk. Tehát nem fordult vissza - veti oda, és ő is letelepszik a dohányzóasztal mellé.

- Az apám katona volt. Tiszt. Elesett a háborúban.

- Tudom.

- Bennünket arra nevelt, hogy amit egyszer ránk bízta, azt teljesíteni kell. Utána jogunk van megmondani, hogy nem értünk egyet a feladattal, de előbb teljesíteni kell. Lehet, hogy ez is visszatartott reflexszerűen. Érti?

- Persze. - A hangja most gúnyos, keserű. - Jelentem, hogy az embereket lelőttem, felkoncoltam, felakasztottam, de a rám bízott feladattal tulajdonképpen nem értek egyet.

- Lehet, hogy nem emiatt. Lehet, hogy... Nem látok tisztán.

- Régen volt.

- Nem! Túl sokat gondoltam végig, túl gyakran védtem és vádoltam magam. Annyiszor ismételttem el magamnak: nem, nem vagy bűnös! Igen, a te lelken szárad! Te tehetsz róla!

- Pontatlanul fogalmaz. Legfeljebb maga is. De emiatt én már nem hibáztatom. Nem volt hős. Megértem. Félt.

- Hazudtam - mondta Lontay Judit. - Hazamenet rám tört az aggodalom, és rohantam. Légi-riadó jött, le kellett menni egy óvóhelyre. Ott ültem háromnegyedóraig az idegen emberek közt, és számláltam a pillanatok. Iszonyú sok másodpercből áll egy háromnegyedóra.

(Még nem tudtam, hogy mitől rettegek, vagy homályosan sejtettem mégis: igen és nem. A rettegés, mint egy kemény marok, szorongatta a torkomat, a szívemet. Fájt a félelem. Ültem az idegen emberek közt a lócán. Volt, aki beszélt hozzám, én feleltem. Minden belém vésődött, minden részlet, csak azt nem tudom, hogy mitől rettegettem annyira. Az egyik sarokban hímzett terítővel letakart asztalkán feltámasztott Mária-kép, és amikor közelebről hallatszottak a becsapódások, két nő térdre vetette magát előtte, és imádkozott. Keresztet vetettek, imádkoztak, az egyik, egy befáslizott lábú kövér asszony szaporán mormolta, szinte hadarta az imát, a másik éles fejhangon. Egy kisfiú rémülten felsírt, s egy szilbundás nő rájuk szólt ingerülten: „Felizgatják a gyerekeket!” A befáslizott lábú hátrafordult: „Maga nem fogja megtiltani nekünk, hogy imádkozzunk! Mit képzelsz, kicsoda maga?!”

Most is látom magam előtt az embereket, belém vésődtek a szavaik, visszhangzanak az emlékek folyosóin át. Mindenre emlékszem, csak arra nem, hogy tudtam-e, sejtettem-e akkor. Iszonyú sok másodpercből áll egy háromnegyedóra. Az idő dimenzióján nem lehet lemérni a rettegést. Egyetlen perc is iszonyatos hosszú lehet. Egyetlen másodperc is. Azok a pillanatok, amikor felállították őket a Duna-parton, amikor megértették, hogy mi vár rájuk, amikor kattogtak a géppisztolyok, amíg Miklós meghalt, meddig tartott az a pillanat? Az idő dimenzióján nem lehet a szenvedést lemérni. Miklós az idők végtelenségéig úgy tudja, hogy én elárultam. Megmászhatatlanul. Örökre. Az a marok ott belül egyre keményebben szorított, reszkettem, nem bírtam erőt venni a reszketésem, egy hibás lábú férfi a szemközti lócán rám szólt bátorítóan: „Nem szabad így berezeln, kislány. Nem lesz semmi baj. - És később megkérdezte: - Rosszul van?” Nem válaszoltam. Azon töprengtem, mi lesz, ha nem találom őt otthon.)

A cigarettája hamuja az asztalra hullt. A háziasszony gépies mozdulatával a tenyerébe söpörte, és a tartóba szórta.

- Amikor hazaérkeztem, Miklós... maguk már nem voltak ott. - A hamutartót nézi. Réz hamutartó, az alján kis dombormű: anya szorítja két karral magához a gyereket.

- Igen, akkor mi már nem voltunk ott.

- Nekem azt mondták, házkutatástól kellett tartani, és maguk elmentek ahhoz az emberhez, aki a papírokat ígérte.

Sugár Márton bólint.

- Nekünk is azt mondta Tibor, hogy házkutatástól kell tartani, és jobb, ha elmegyünk.

- Rájuk támadtam, az anyámra és Tiborra. Mért engedtétek el őket? Mért nem bújtattátok el őket? De a lelkem mélyén, azt hiszem, már útközben sejtettem, talán szinte attól kezdve, hogy kiléptem az ajtón, hogy maguk már nem lesznek ott. Hazudtam, mind a hárman hazudoztunk, Tibor leginkább, talán anya volt aránylag őszinte, ő csakugyan a gyerekeit féltette, és persze önmagát is meg a tizenkét személyes étkezésünket is, amelyből a levesestál, sajnos, eltört, az étkezőt, amit a pincében őriztünk lelakatolt ládában az ezüst evőeszközökkel, amiből elkallódott egy villa. Lehet, hogy a porcelánt és az ezüstöt is féltette, amit a lakók nyilván szét-hordanának, ha bennünket zsidórejtegetés miatt elhurcolnak. „Félholtra vernek, meg is ölhetnek téged, mind a hármunkat!” - mondta az anyám. „Értsd meg, nem fognak lelőni minket, mint a veszett kutyát, azért, mert te belehabarodtál Sugár Miklósba!” - kiabált a bátyám. Én is kiabáltam. „Az istenért, meghallhatják!” - csitított bennünket az anyám. „Különben is ők bombáztatják Budapestet” - vágta oda Tibor. „Kik az ők?” „A zsidók. Vagy ők pusztulnak el, vagy mi.” Arcul vágtam Tibort. Az anyám közénk vetette magát. Sírt, a kezét tördelte. De az igazság az, hogy bármit csináltunk, bábfigurák voltunk. Dróton rángatott bábok, akik eljátszák, hogy szeretik, féltik egymást, a hazát óvják, vagy megvetik a világot, sírnak és arcul ütik egymást, iskolába járnak, és templomba mennek, azért, mert hisznek Istenben, vagy pusztán azért, mert kötelező. Igen, csupa dróton rángatott báb ment hivatalba vagy csatatérre, eljátszotta, hogy engedelmeskedik vagy parancsol, de minden csupa kényszermozgás volt. Aki ostoba volt, azt hihette, hogy szabad, amíg felülről meg nem rántották a drótját.

- Hacsak saját maga el nem szakította - mondja csöndesen Sugár Márton.

Lontay Judit ráemeli a tekintetét. Úgy néz rá, mint aki kérdezni akar valamit, de hallgat.

- Mikor tudta meg, hogy a bátyja kiszolgáltatott bennünket a nyilasoknak?

- Később. Sokkal később. Másnap vártam magukat vagy azt az embert, hogy eljön hozzánk, és azt mondja: minden rendben van. Megkapták a papírokat, és minden rendben van. Még sokáig vártam. Belekapaszkodtam a reménybe. Hátha vidéken vannak, hamis papírokkal, mondogattam magamnak az ostrom alatt. De meglehet, megint csak hazudtam, ezúttal a reményt, hogy megmentsen a kétségbeeséstől.

- Mikor tudta meg? - ismétli meg a kérdést Sugár Márton.

- Felszabadulás után. Amikor elfogták a szemközti házból a házmester fiát.

Most megint a hamutartót nézi. Arra gondol, hogy gyakran álmodik róla. Bricceszben járt a házmester fia, és hosszú szárú tisztí csizmában, hórihorgas, ösztövért testén, hosszú, sovány nyakán valószínűtlenül apró fej himbálódzott, olyan lapos, mintha satuba szorították volna; szánszalmasan nevetséges alak egészen addig a napig, amikor géppisztollyal a kezében jelent meg.

- Akkor derült ki. A lakók közül akadt, aki látta. A tárgyalásra minket is beidézték, de Tibor akkor már nem volt az országban. Tőlünk egy ideig bevonták az élelmiszerjegyeket. Nem tartott sokáig. Aki életben marad, az előbb-utóbb vagy éppenséggel hamarosan bűnbocsánatot kap. Csak élve kell maradni - mondta fojtottan, keserűen. - De az anyám nem tudta, hogy Tibor magukat... - Az arca megfeszült, a szeme összehúzódott. - Nem tudott róla. Én megpróbáltam nem gondolni rá, kivetni magamból. Időnként talán sikerült is, az ember könnyen elromlik. De valójában, a lelkem mélyén sose hittem, hogy ez olyan tartozás, aminek a lerovását megszüntethetem. Hogy nem kell megfizetnem érte. - Kezét arcához emeli, mintha zavarná szemét a fény, vagy mintha sírással küszködne.

- A gyerekek osztályfőnöke, aki végül is kibogozta ezt az ügyet, azt mondta, hogy az indító-lökést az Irén cikke adta neki. Összefüggést keresett Irén eltűnése és az útirajz között, amit valaki letépett a faliújságról. A maga lánya vagy az én fiam. Akármelyik volt, végül is közösen tették. Maga nyilván tudta, hogy mért tették, és azt is, hogy igazuk van.

- Igen. Kezdetől fogva tudtam.

- A gyávaságot megértem. Ma már sok mindenről másként ítélek. Azt is megértem, amit maga hazugságnak nevez. De mért hagyta, hogy a fivére?...

- Hogy fizesse az Irén útját? De hisz ez is gyávaságból ered meg a régi hazugságból. Csodálkozik? - Váratlanul felnevetett. A kacagása bántóan éles, mintha üveg csörömpölne.

- Nem értem. - Sugár Márton megcsóválta a fejét.

- Pedig olyan világos. Egyik lépés követi a másikat. Az ember elkövet vagy elmulaszt valamit, és aztán azt hiszi: vége. Pontot tettem rá. Az ember azt mondja magának: így volt, vége, most újrakezdek mindent. Pedig soha sincs vége. Az elkövetett vagy elmulasztott tett nyomunkban van, nyakunkon ragad, és nincs menekülés. Maga azt akarja tudni, miért hagytam, hogy a fivérem pénzt küldjön az Irén németországi útjára. Ha háborgatott a lelkiismeretem, hogy ezt az elcsépelte kifejezést használjam, mért fogadtam el a pénzét?

- Igen. És nemcsak én kérdem. - A hangja szigorú volt. - Irén is ezt kérdezné és a fiam is. Hogyan fogadhatta el?

- Eleinte nem leveleztünk, hosszú ideig egyetlen sort se írtam neki. Az anyám kérlelt, unostalan előhozta. - Keserűen elmosolyodott. - Tibor sose mulasztotta el az ünnepi üdvözléseket: áldott magyar karácsonyt kívánt mindnyájunknak. Írt húsvétra, a születés- meg a névnapokra, és anyám azt hajtogatta, hogy tizenhét éves volt akkor, egy tizenhét esztendőes gyerek. Végül egy kicsit belefáradtam, bár nem ez volt az igazi ok. Férjhez mentem. A férjemnek nem akartam szólni mindarról, ami akkor történt. Végül is ez az én ügyem volt, az én gyávaságom, az én... - Felkapta a fejét. - Lehet, hogy gögből hallgattam, hogy ne legyek kisebb a szemében. Mindegy, hogy miért. Szóval hallgattam. Anyám megírta Tibornak, amikor megszülettek a gyerekek, és Tibor ajándékokat küldött. Illett megköszönni. Anyám és Tibor azt játszották, hogy semmi se történt, és aztán én is beálltam a játékba. Játsoztuk, hogy nem emlékszünk semmire. Azt játszottam, hogy nem cipelem magamban a múltat. Aztán feljött hozzánk a fia. Hazajöttem, benyitottam Irénhez, ott ültek a lámpa fényében. Tudtam, hogy maga életben maradt. Ott ült a fia, kicsit elvetve magát, a hosszú lábát előrenyújtva, és én ráismertem.

- Hasonlít Miklósrá.

- Nagyon hasonlít. - Egy pillanatig lehunyta a szemét, elszigetelve magát mindattól, ami körülveszi, hogy jobban lásson egy láthatatlan arcot. - Arra gondoltam... - Elakadt a hangja. Maga elé meredt, a hamutartóra, s amikor újra megszólalt, vastag, sírós árnyalata volt a hangjának. - Háttha újrakezdődhet minden más szereplőkkel és egy kicsit mégis velünk. Pedig tudtam, hogy lehetetlen. És abban is reménykedtem, hogy majd csak vége szakad, hiszen még gyerekek. De legbelül megint csak tudtam, hogy amit tagadni vagy kijátszani igyekszem, az elkerülhetetlen. Aztán Tibor felajánlotta azt az NSZK-utat. Tudja, az anyám megírta neki, hogy Irén németül tanul, még általánosban volt nálunk egy cseregyerek Drezdából, és Irén is kint járt náluk. De a Ruhr-vidéken, Düsseldorf, Köln, Bonn környékén sokkal szebb németiséggel beszélnek. A bátyám egyenest Irénnek küldte a levelet.

(Anyu - lelkesedett Irén -, olyan boldog vagyok! - A levelet lobogtatta, kezével belekaszált a levegőbe, nevetett, az egész teste örült, a le barnult, csupasz lábszára is, mert tavaly áprilisban hirtelen meleg tört be, valóságos július, a rügyek varázsütésre bomlottak ki, máról holnapra

kizöldelltek a fák, s a két gyerek délutánonként a napsütötte erkélyen tanult. - Képzeld, anyu, én választhatom ki, hogy melyik városban leszek, de utazhatom is, és egy egész hónapig, anyu! - Irén bekerített az örömeivel, a várakozásával. Minden ellenem fordult, a művésztörténeti kiadványok is, a Rembrandt, amit karácsonyra, a Van Gogh, amit a születésnapjára kapott. - Münchenbe is elmegyek - lelkesedett Irén -, képzeljétek, a régi képtár meg az új! - És ők, a szülők mosolyogtak és bólogattak. Akkor kellett volna megszólalni: Nem mehetsz el abból a pénzből! Irén azt kérdezte volna: De miért, anyu, miért? És ő megismételte volna: Nem mehetsz el! Irén arcára megdöbbsent, keserű álmélkodás ült volna ki, mint egyszer, kis-korában, amikor hazafelé tartott az iskolából, jókedvűen, mert két jelest vitt haza, és egy ismeretlen fiú nagyot rúgott a lábszárába. Miért? Miért? - kérdezte volna Irén a kerekre tágló özszemével, a szájával, amit olykor idegesen nyalogat a nyelve hegyével, akárcsak ő, valaha, amíg meg nem szokta, hogy minden mozdulatán uralkodjék, és a tiszta, nyílt homlokával is ezt kérdezte volna, s a férje, aki az örömhírre abbahagyta a lottó táblázatát, azt mondta volna: - Nem értelek, Judit. - És akkor neki azt kellett volna mondani: - Megmagyarázom. A nagymama talán a fejét ingatja kétségbeesetten: ne, ne! A kezét tördeli, minek kiteregetni a régés-rég múltat, hagyjuk nyugodni a holtat, a holtakat, Tibor tizenhetedik évében volt akkor, és mindnyájan féltünk, Tibor emiatt hagyta el a hazáját, szegény feje, megszenvedett miatta, félvér nőt vett feleségül odakint, ez a szomorú igazság, ha nem is beszélünk róla, s a klíma se valami kellemes ott a hirtelen hőmérsékletváltozásokkal. Ezt közölte volna a fejingatás, a kéztördelés, az esdeklő tekintet, és ő azt mondta volna: „Hallgassatok meg!” Mint egy drámában, ahol a családi titok feltárul.

És mégis, minden jobb lett volna, mint hallgatni!)

- Ment minden a maga útján, feltartóztathatatlanul.

Az arcán most fáradtság volt, végtelen fáradtság.

- Nem - mondta Sugár Márton -, ezt a szót azért nem használnám. Kicsit dagályos, és megfoszt bennünket a mozgási szabadságunktól. Ebben az esetben pontatlan is. Talán inkább így fogalmaznám meg: kínos lett volna feltartóztatni, módfelett kellemetlen. A hallgatás meghagyott némi reményt, hogy a magyarázkodás elkerülhető. Folytassa, Judit.

- Lehet, hogy magának van igaza - mondta lassan, vontatottan. - Nem tudom. Én most csak azt tudom, hogy a lányom elment tőlem, és hogy miattam ment el.

(Karcsi hozott reprodukciókat az apjától, mondta Irén. Az apja festő, és olyan klassz ember. Nagyon udvarias, de csöppet se mesterkéltén, odahaza tréningruhában jár, és valami szelíd erő van benne. Az ember azt szeretné, ha az SZTK-orvosok ilyenek lennének. És egyszer azt mondta Irén: „Néha olyan furcsán nézel Karcsira, anyu, nem úgy, mint a többi gyerekre, aki idejár. Mintha... szóval olyan különösen!”)

- De végül is elmondtam. Aminek meg kell történnie, az végül megtörténik. Tibor elköltözött tőlünk. - Lontay Judit megrázza a fejét, keserű mosolya inkább fintor. - Sértődötten távozott. Mint akivel méltatlanság történt, mint aki egy szót se ért az egészből.

- Mért várja a dróton rángatott bábtól, hogy gondolkozzék? - Sugár Márton vállat vont. - Meg aztán nehéz lehet valakinek szembenézni a saját hitványságával.

Lépések alatt nyikorog a padló az előszobában.

- Ez Karcsi. Akar beszélni velem?

- Nem, magára bízom. Én már mindent elmondtam.

TIZENKETTEDIK FEJEZET

Rózsika, az irodás bekészítette a második adag kávé a főzőbe.

A híg, kora tavaszi napfény beömlött a tanáriba, széles, sárgás sávokat festett a padlóra és a két hosszú asztalsorra.

- Ne dugja be a kapcsolót, rögtön kezdődik az értekezlet. - Zahonyák a táblát nézi: nagyszünetben rövid megbeszélés. Igazgató. A fejét ingatja. - Az egész iskola ezt tárgyalja - mondja rosszallóan. - Szerdán eltűnik, mi találgatjuk: disszidálás, öngyilkosság, baleset vagy botrányos kiruccanás, a rendőrség nyomoz utána, hétfőn megjelenik az iskolában, és az osztályfő azt javasolja, hogy ne tekintsük fegyelmi ügynek.

- Nem tekinthetjük fegyelmi ügynek - közli tárgyilagossággal Vajkayné, és csak árnyalatnyit nyomja meg a tekinthetjük két végső szótagját.

- Hogy fegyelmi ügynek tekintjük vagy nem, azt úgyis az igazgató dönti el - jegyzi meg Grizáné. - Az igazgató mint egyszemélyi felelős.

- De az osztályfő javaslatára - Zahonyák az ujjait ropogtatja. - Az igazolatlan mulasztások pedig rohamosan fognak szaporodni, ha csak úgy simán lezárjuk ezt az ügyet. Ezt megjósolhatom.

- Milyen jogcímen vonhatnánk felelősségre a kislányt? Hiszen az osztályfőnök így fogalmazta meg az esetet: Irén a múltba visszanyúló tragikus esemény miatt lelkiismereti okból távozott hazulról - vitázik Grizáné.

- Szecső feltárhatta volna aggályait az osztályfőnökének. Ahol valóban meghitt a kapcsolat osztályfő és növendékek közt. - Jelentősegteljesen elhallgatott.

- Csakugyan? - Vajkayné pillantásától megrándult Zahonyák szája. A hűvös, unott pillantás végigsuhant, átnézett rajta, aztán Vajkayné beletemetkezett egy angol könyvbe.

- Hát ez sem olyan egyszerű - mondja Módos. - Egy tragikus családi titkot feltárni. És tegyük fel, hogy a kislány elmondja. Mit tehetett volna Magda?

- Egyáltalán hol van Magda? Mindjárt kezdődik a megbeszélés, és az érdekelt osztályfő sehol.

- Biztosan az osztályában. - Grizáné felugrik. - Szólok neki.

Nyílik az ajtó, Orosz Richárd jön be.

- Kávé?

- Értekezlet után.

- Miről értekezünk?

- A hét szenzációjáról: a Szecső-ügyről - veti oda fanyarul Zahonyák.

Orosz Richárd a feketésasztalhoz ballag, a süteményeket nézi.

- A búr kifli mivel van töltve?

- Fahéjjal.

- Nem értem, Rózsika miért nem hoz inkább túróst.

Múltkor a nyakán maradt. Panaszkodott, hogy négy darab túrós maradt a nyakán.

- Azt kéne venni, amit előző nap megrendelünk. Egy papírlapra fölírni, ki mit kér.

- Kinek van arra ideje!

Orosz Richárd a búr kiflit falatozza.

- No és az a bizonyos faliújság-cikk? Csak félfüllel hallottam. Tényleg Sugár Karcsi tépte le?

- Saját kezűleg. Szerdán kora reggel.

- És mi a csodának?

- Az osztályfőnöke megmagyarázta nekünk, hogy az jelképes tett volt. - Zahonyák arcán megjelent az a nyájas krokodilmosoly. - Mondd, Richárd, te elhiszed, hogy abban a Pest környéki házban semmi nem történt Szecső meg a Sugár fiú közt?

- Ez már a Szecső szülők gondja. Esetleg még a Sugárké. Engem, barátom, pillanatnyilag csak az érdekel ebből az ügyből, hogy egyik legjobb tornászom nem esik ki a területi versenyek előtt. Na, itt van Magda. Mondja csak, sokáig elhúzódik ez a megbeszélés?

- Fogalmam sincs. Az igazgatónő tartja.

Az ajtó nyílik, csukódik, a tanárok a helyükre szállingóznak, csak a Sikolya Vilma széke áll üresen, búzavirágkék nylonköpenyében megjelenik az igazgatónő, mögötte a helyettese, aki nek úgy áll a szemöldöke, mintha váltig álmélkodna, leülnek az asztal keskeny végén, szemben a kávéfőzővel.

- Kartársak, rövid megbeszélést tartunk a Szecső-üggyel kapcsolatban. - Lélegzetvételnyi csönd, az igazgatónő körülnéz. - Úgy látom, mindannyian együtt vagyunk Sikolya kartársnő kivételével. - Megrovó pillantás súrolja az üres helyet. - A II/D. osztályfőnökével abban állapodtunk meg, hogy Szecső Irén mulasztását az iskola igazolja. Mármost számítanunk kell rá, hogy a növendékek kérdéseket intéznek hozzánk ezzel az esettel kapcsolatosan. Válaszolnunk kell nekik, de röviden, tapintatosan válaszoljunk. Az osztályfő megfogalmazását én nagyon megfelelőnek tartom: Szecső Irén lelkiismereti okból ment el hazulról, a múltba visszanyúló tragikus esemény miatt, amelyben egyik rokonát súlyos felelősség terheli. Esetleg még hozzátehetjük: a rokon távozásával a konfliktus feloldódott.

Az igazgatónő most ránéz.

A saját szavaim! Milyen dagályosak! Elcsépett, ócska, dagályos stílus, nagyképű és fontoskodó. A múltba visszanyúló tragikus esemény. Ez lenne az árulás, a géppisztolytűz, a konok hallgatás, az önvád, az Irén vergődése, a Karcsi vergődése, az elhatározásuk, hogy maguk formálják a sorsukat. Mért nem tudom kifejezni azt, ami van? Hiszen magyartanár vagyok, irodalomtanár!

- Megemlíthetjük, hogy az a bizonyos rokon külföldön él, de térjünk ki, ha firtatni kezdik, hogy mi volt az a tragikus esemény - folytatja az igazgatónő. - Tudom, csábít bennünket a gondolat, hogy osztályfőnöki órán felvessünk bizonyos erkölcsi-lélektani kérdéseket, amelyek ebből az esetből mintegy kínálkoznak. Megvitatni, hogy milyen mértékben felelős a java-korabeli ember azért, amit kiskorúként elkövetett; megvitatni a családi érzés összeütközését erkölcsi követelményekkel és általában a felelősség, illetve a felelősség mértékének problémáját egy megfélemlített társadalomban. Mégis, kérem a kartársakat, hogy a pedagógus nevelő szándéka húzódjon most a háttérbe az emberi tapintat előtt. Ne foglalkozzunk ezekkel a kérdésekkel, és az osztályfőkö figyelmeztessék növendékeiket, hogy se Szecső Irént, se Sugár Károlyt, se a baráti segítséget nyújtó Benkő Dénest ne ostromolják kérdéseikkel. - Most

nemcsak a tekintete, az álla is az üres hely felé bökött. - Minthogy Sikolya Vilma nincs itt, felkérem Vajkay kartársnőt, hogy a megbeszélésekről tájékoztassa.

- Igen - mondja Vajkayné.

- Rossz vége lesz - suttogja Grizánénak a madárfejű matektanárnő. - El fogja helyeztetni.

- Van valakinek hozzászólása?

Kis csend. Aztán Orosz Richárd jelentkezik.

- Én nem ezzel az esettel kapcsolatosan, hanem a tornaterem ügyében szólalok fel. A rendezvényen két printemet alattomos módon megrongálták. A szülői munkaközösség megígérte a sürgős rendbehozatalt, annál is inkább, mert az egyik szülő az Ikarus-üzem dolgozója. Még semmi sem történt. Itt állok a versenyek előtt az amúgy is szegényes felszereléssel.

- Az ügy folyamatban van - mondja Zahonyák.

- Folyamatban?! A printekhez hozzá se nyúltak.

- Épp az a baj, hogy hozzányúltak - jegyzi meg a hátulsó asztal végén Módos.

- A feladat különben sem olyan egyszerű - mondja Zahonyák.

- Két printet nem lehet megfusizni az Ikarusban? Összedőlne az Ikarus?

- Kartársak, hagyjuk azt a printügyet - figyelmeztet enyhén megrovó hangon az igazgatónő. - Ha a szülői munkaközösség elvállalta, valamiként el is fogja intézni. Nem foglalkozunk most ránk nem tartozó részletkérdésekkel. Zahonyák kartárs, beszéljen, kérem, Kasza mamával.

Zahonyák feszesen meghajol.

- Beszélni fogok vele. De meg kell jegyeznem, hogy az Ikarusnak más dolga is van, mint a mi printjeink megjavítása.

- Nem kellett volna megígérni!

Csöngetnek.

- Az értekezletet bezárom.

Az igazgatónő feláll, a tanári megbolydul. Fiókokban turkálnak, könyvek, füzetek zizzennek, koppannak, fiókok nyikorognak, széklábak súrolják a padlót, sárga, száraz bükkklombok és az ízeltlábúak testrészeit szemléltető kép közt hosszú körző úszik a levegőben, és megindul a menet kifelé.

- Gyere, Magda - mondja Vajkayné.

A folyosón az osztályok a tanárok elé küldik lármájukat. A hátsó lépcső felől Sikolya Vilma vágtat az osztálya felé, kabátját már útközben kigombolta, minden elcsúszott rajta, a spenót-zöld pulóvere, a szoknyája, a szemüvege.

- Vilmus! - szól rá Vajkayné. - Megbeszélés volt. Ha a növendékek kérdezősködnék a Szecső-ügyről, térj ki. Ez a hivatalos álláspont, óra után majd tájékoztatlak.

- De hát - lihegi. - Én...

- Majd óra után. - Vajkayné keze olyasformán mozdul, mint az osztályban, amikor azt jelzi: leülhetsz!

Sikolya Vilma továbbvágat. Szinte korcsolyázik a folyosó kövén.

A kora tavaszi napfény végigcsurog a folyosón.

Vajkayné fölszegett fejvel, hosszú lépésekkel halad. A fordulónál megszólal:

- A módszered, Magda, egészen más, mint az enyém. Néha szinte rimánkodsza a gyerekeknek, hogy készüljenek, tudjanak. Ezt olykor kifogásoltam. És azt is, hogy belebújsz a bőrükbe, mindegyik bőrébe. Nem volt igazam.

Felnéz a nyugodt, keskeny arcra.

- Gondolod? - kérdi bizonytalanul.

- Nem volt igazam, mert ez a te sajátos formád. Minden pedagógusnak, ha ér valamit, van egy sajátos formája. - Tűnődve maga elé néz. - Zahonyák tökfilkó - teszi hozzá nyájasan, de fel-lebbeszhetetlenül.

Biccent, mint az államfő, ha befejezi a kihallgatást, aztán eltűnik az osztályában, ahol csend fogadja, mukkanás se hallatszik.

Ő lassan, tűnődve megy tovább az elnéptelenedő folyosón. Az osztálya előtt egy pillanatra megáll. Bajári Kata éles fejhangon panaszoja:

- Igenis, Sugár, te akkor kidobtad a lábad. Szándékosan, hogy engem...

Kinyitja az ajtót.

- Osztály, vigyázz! - kiabálja Gombár Lujzi, a hetes. Kiperdül a padok elé. - Magda néninek jelentem, osztálylétszám 38. Jelen van 37 tanuló. Hiányzik Tóth.

- Ki megy fel Tóth Palyához?

Kasza Elemér feltartja a kezét.

-&-